

**T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı**

**1939'dan Günümüze Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi Ve
Uygulamaya Yansımaları**

**Gönül Ülkü BAĞ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Enver YOLCU**

**Çanakkale
Ağustos, 2017**

Taahhütname

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “1939’dan Günümüze Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi ve Uygulamaya Yansımaları” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve değêrlere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12..09./2017

Gönül ÜLKÜ BAĞ

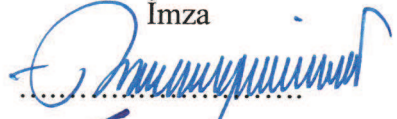
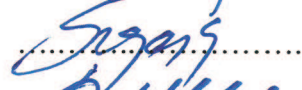

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

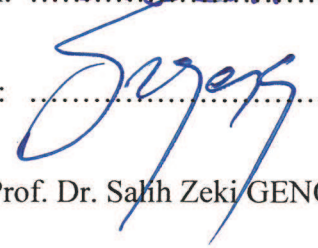
Onay

Gönül Ülkü BAĞ tarafından hazırlanan çalışma 18.08.2017 tarihinde yapılan tez savunma sonucunda başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10161167

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Yrd. Doç. Dr.	Enver YOLCU	
Üye	Prof. Dr.	Salih Zeki GENÇ	
Üye	Doç. Dr.	Şehnaz Yalçın Wells	

Tarih: 25.09.2017

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Önsöz

Dünya’da medeni sayılabilecek toplumların göstergesi olarak görülen “sanat” doğal olarak belli bir eğitim ve terbiye gerektiren, uzun uğraşlar ve sabır sonucunda ortaya çıkan, toplumun gelişmişlik seviyesini gösteren bir olgudur. Bunun sonucunda dünyada eğitimi ayrı bir yerde tutulan sanat eğitimi, ülkemizde yeterli ilgiyi görmemesinde tabii ki sosyal, ekonomik ve siyasal nedenleri olsa da bunu gidermek için bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda en aktif rol alan etkenlerden biri de Milli Eğitim Şûraları’dır

1939 yılından günümüze 19 defa Milli Eğitim Şûrası gerçekleştirilmiş olmasına rağmen, görsel sanatlar eğitimi hakkında alınan kararların sınırlı kalması ve toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yapısından dolayı uygulamaya koyulamamış olması, görsel sanatlar eğitiminin hak ettiği değeri görmesini engellemiştir.

Bu bağlamda, Türk milli eğitimini geliştirerek niteliğinin yükseltilmesini sağlamak amacıyla Milli Eğitim Şûraları’nda görsel sanatlar eğitimi konusunda ele alınan yaklaşımlar, benimsenen kararlar, şûra üyelerinin konular hakkındaki görüşleri dikkate alınmalı ve uygulamaya konulmasına önem gösterilmelidir.

Bu çalışmanın birinci bölümünde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir. İkinci bölümde konuyla ilgili kuramsal görüş ve araştırmalara değinilmiştir. Araştırmanın modeli, evreni, verilerin toplanması ve çözümlenmesi hakkındaki bilgilere üçüncü bölümde yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlara dördüncü bölümde; araştırmanın sonuç, tartışma ve önerilerine ise beşinci bölümde yer almaktadır.

Yüksek Lisans eğitimime başladığım günden itibaren, çalışmalarımın her aşamasında yanımda olduğunu hissettiren, çok yoğun olduğu dönemlerde bile bana vakit ayıran, desteğini hep üzerimde hissettiğim öncelikle hocam ve sonrasında tez danışmanım olan Yrd. Doç. Dr. Enver YOLCU'ya sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca doğduğum günden bu yana maddi manevi desteğini, ilgisini üzerimden eksik etmeyen, bana sürekli yardım eden, yılgınlık gösterdiğimde beni teşvik eden annem ve babam Hulki-Emine BEKTAŞ'a kardeşim Gökhan BEKTAŞ'a ve tezin başlangıcından beri yalnız bırakmayan sabırla destekleyen çalışmalarında bana yardımcı olan eşim Ali BAĞ'a teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gönül Ülkü BAĞ

Çanakkale , 2017

Özet

1939'dan Günümüze Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi Ve Uygulamaya Yansımaları

Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve Türk Millî Eğitim Sistemi'nin en yüksek danışma organı konumunda olan Millî Eğitim Şûraları, Türk Eğitim Tarihi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Millî Eğitimle ilgili politikaların belirlenmesinde yol gösterici bir rol biçilmiş olan şûralarda alınan kararlar, tavsiye niteliğindedir. Bu nedenle de şûralarda alınan kararların uygulamaya bire bir yansması söz konusu olmadığı gibi, zaman zaman kararların tersine uygulamalar da olmuştur.

Bu çalışmada, temel amaç olarak; ilki 1939 yılında, on dokuzuncusu ve sonuncusu ise 2014 yılında toplanan Millî Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar alanına yönelik olarak alınan kararlar ve bu kararların uygulamaya yansımaları araştırılmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda, genel olarak şûraların Türkiye'nin eğitim politikalarını oluşturma süreçlerine etkileri, özel olarak da Görsel Sanatlar Eğitimi üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Bir durum çalışması olan bu çalışmada, öncelikle birincil kaynaklar olarak tüm şuralara ulaşılmış; tarihçesi, yapısı, işleyişi gibi tanımlayıcı bilgileri toplanmıştır. Sonra, Görsel sanatlar eğitimine yönelik olarak şuralardaki tüm yapılanma ve işleyiş irdelenmiştir. Yine temel amaç doğrultusunda, görsel sanatlar eğitimine yönelik olarak alınan kararların uygulamaya yansımalarını saptamak amacıyla ilgili kaynaklar taranmış ve karar-uygulama bağlamında incelenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; Şûra komisyonlarında alınan kararlarda Görsel Sanatlar eğitiminin görüşülme oranlarının oldukça düşük olduğu, Şûralara çağrılan üyeler arasında sanat eğitimcisi sayılarının ise artan ve azalan oranlarla değişim gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın temel amaçlarından biri olan Şûra

kararların uygulamaya yansımaları amacıyla yapılan inceleme sonunda ise, Görsel Sanatlar eğitiminin gelişimine ve sorunlarının çözümüne yönelik kararlar alındığı; bunların bir kısmının aynen, bir kısmının kısmen uygulamaya geçirildiği, bir kısmının ise uygulamaya aktarılmadığı/aktarılamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Millî Eğitim Şûraları, Görsel Sanatlar Eğitimi, Şûra.

Abstract

From 1939 to Present, Visual Arts Education at National Education Councils and Its Reflection of Practice

The Councils of National Ministry of Education which are the highest organisations of the National Ministry of Education and Turkish National Education System have a great importance in the history of Turkish Education. The decisions taken by the Councils having an indicator role in choosing the policies of National Ministry are advisory. Therefore, since the decisions taken by the Councils are not always reflective in practise, the practices opposed to the decisions can be put into practises time to time.

In this study, as the main aim, the decisions related to the Visual Arts by the Councils of National Ministry of Education of which meeting done in 1939 and the last one in 2014 and the reflective practises of these decisions were carried out. To achieve this, generally the effects of Councils on the process of establishment of policies of Turkish Education and specifically the effects of Council on Visual Arts Education were carried out as well.

As this is a case study, firstly, all the Councils which are thought to be the first sources were attained and some descriptive information like the history, structure, and process of it were gathered. Then, the construction and process in Councils related to the Visual Art Education were scrutinized. Again to achieve the first main aim of this study, in order to identify the reflective practises of the decisions related to the Visual Arts Education, the related sources and decision-practise were examined.

According to the obtained findings in the research, the decisions taken by the meetings of the Councils indicate that the rate of discussions related to the Visual Arts

Education is rather low, and among the members of the Council the number of the art teachers is not clear as it has some fluctuations. The reflective practises of the decisions of the Councils which are among the primary aims of this study conclude that the decisions are taken so as to develop the Visual Art Education and offer solutions to the problems; however, in some parts of this, it is partially managed to put into use and in other parts, it is not/cannot be managed to put into use.

Key Words: Council, Councils of National Ministry of Education, Visual Arts Education

İçindekiler

Onay.....	i
Önsöz.....	ii
Özet	iv
Abstract	vi
İçindekiler.....	viii
Kısaltmalar Listesi.....	xiv
Tablolar Listesi.....	xv
Bölüm I.....	1
Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	3
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar	4
Bölüm II	6
Kavramsal Çerçeve.....	6
Cumhuriyetin İlk Yıllarında Milli Eğitim Politikamız.....	6
Milli Eğitim Şûraları	8
Milli Eğitim Şûralarının Tarihsel Gelişimi.	9
Milli Eğitim Şûralarının Amaç ve Görevleri.....	122
Milli Eğitim Şûralarının Yetki Sınırlılıkları.....	155
Görsel Sanatlar Eğitimi	15
Görsel Sanatlar Eğitiminin Ülkemizdeki Tarihçesi.....	16

Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	16
Cumhuriyet Dönemi.....	18
Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel Sorunları.....	21
Görsel Sanatlar Eğitiminin Okul Programlarındaki Yeri.....	23
Bölüm III.....	25
Yöntem.....	25
Araştırmanın Modeli.....	25
Araştırmanın Evreni.....	25
Verilerin Toplanması.....	25
Bölüm IV.....	27
Bulgular ve Yorum.....	27
Birinci Milli Eğitim Şûrası.....	27
Şûra Gündemi.....	27
Şûra Katılımcıları.....	28
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer verilme Düzeyi.....	28
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.....	29
İkinci Milli Eğitim Milli Eğitim Şûrası.....	31
Şûra Gündemi.....	32
Şûra Katılımcıları.....	34
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilmesi Düzeyi.....	34
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.....	36
Üçüncü Milli Eğitim Milli Eğitim Şûrası.....	37
Şûranın Gündemi.....	37
Şûra Katılımcıları.....	38

Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilmesi Düzeyi.....	38
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	38
Dördüncü Milli Eğitim Şûrası	39
Şûranın Gündemi.....	39
Şûra Katılımcıları.	40
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	40
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	43
Beşinci Milli Eğitim Şûrası	45
Şûranın Gündemi.....	45
Şûra Katılımcıları.	46
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	46
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	47
Altıncı Milli Eğitim Şûrası.....	48
Şûranın Gündemi.....	48
Şûra Katılımcıları.	48
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	48
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	49
Yedinci Milli Eğitim Şûrası	49
Şûranın Gündemi.....	50
Şûra Katılımcıları.	51
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	51
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	55
Sekizinci Milli Eğitim Şûrası.	57
Şûranın Gündemi.....	57

Şûra Katılımcıları.	57
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	57
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	58
Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası.....	59
Şûranın Gündemi.....	59
Şûra Katılımcıları.	59
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	59
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	61
Onuncu Milli Eğitim Şûrası	62
Şûranın Gündemi.....	62
Şûra Katılımcıları.	62
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	63
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	64
Onbirinci Milli Eğitim Şûrası.....	65
Şûranın Gündemi.....	66
Şûra Katılımcıları.	66
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	66
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	69
Onikinci Milli Eğitim Şûrası.	70
Şûranın Gündemi.....	71
Şûra Katılımcıları.	72
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	72
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	73
Onüçüncü Milli Eğitim Şûrası.....	74

Şûranın Gündemi.....	75
Şûra Katılımcıları.	76
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	76
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	76
Ondördüncü Milli Eğitim Şûrası.....	76
Şûranın Gündemi.....	76
Şûra Katılımcıları.	77
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	77
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	77
Onbeşinci Milli Eğitim Şûrası.....	78
Şûranın Gündemi.....	78
Şûra Katılımcıları.	78
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	79
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	80
Onaltıncı Milli Eğitim Şûrası.....	81
Şûranın Gündemi.....	81
Şûra Katılımcıları.	82
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	82
Onyedinci Milli Eğitim Şûrası.....	82
Şûranın Gündemi.....	82
Şûra Katılımcıları.	83
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	83
Onsekizinci Milli Eğitim Şûrası.....	83
Şûranın Gündemi.....	83

Şûra Katılımcıları.	83
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	84
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	88
Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası.....	89
Şûranın Gündemi.....	89
Şûra Katılımcıları.	90
Şûra Kararları ve GSE' ye Yer Verilme Düzeyi.	90
Şûra Kararlarının GSE Bağlamında Uygulamaya Yansıma Düzeyi.	91
Bölüm V	93
Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	93
Sonuç	93
Tartışma.....	99
Öneriler.....	102
Kaynakça	103
Ekler:	109
Ek- 1: Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği	110

Kısaltmalar Listesi

Akt	: Aktaran
Bakanlık	: Milli Eğitim Bakanlığı
GSE	:Görsel Sanatlar Eğitimi
MEB	:Milli Eğitim Bakanlığı
MEŞ	:Milli Eğitim Şûrası
M.E.G.S.B.	:Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı
%	: Yüzde

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Gündem Maddelerine Göre Oluşturulan Komisyonlarda Görsel Sanatlar Eğitiminin Görüşülme Oranın Yıllara Göre Dağılımı.....	107
2	Milli Eğitim Şûralarına Katılan Üyelerin Genel Üye Sayısına Oranı.....	109

Bölüm I

Giriş

Görsel Sanatlar Eğitimi ülkemizde ve dünyada tartışılmakta olan bir konudur. Görsel sanatlar eğitimini, bireyin duygu ve düşüncelerini anlatmak, yaratıcılığını ve yeteneklerini estetik düzeye taşımak amacıyla yapılan eğitim faaliyetleri olarak ifade edebiliriz.

Sanatın insanlık tarihine yaşıtt olduğunu düşünürsek sanat eğitiminin de insanlık tarihiyle bir olduğunu düşünebiliriz. Sanat eğitimi; 1550’li yılların başında İtalya’da, 1662 yılında ise Almanya’da sanat akademileri ile bilimsel anlamda başlamış ise de, sanat eğitiminin bir kavram olarak ciddi biçimde tartışılması 19. yüzyıl başlarında olmuştur.

Osmanlıda usta-çırak modeliyle kültürümüzde yer bulan sanat eğitimi, 1793 yılında Harbiye ve Mühendishane ‘de doğanın gözlemi sonucunda resim dersleri müfredata alınması ile, gerçek anlamda sanat eğitimi başladı. Askeri İdadi ve Harbiye Mektebi’nde sanat derslerinin mesleki açıdan konmuş olmasına rağmen, ilk olması bakımından önem taşımaktadır. Cumhuriyet Dönemi’ne geçilmeden önce, sanat eğitiminde Güzel Sanatlar Akademisi’nin (Sanayi-i Nefise Mektebi) ayrı bir yeri vardır. Bu okuldan mezunlar çıkmaya başlayınca sivil ressamlar askeri memurların yerini almaya başlamıştır. Bu şekilde ilk kez resim öğrenimi askerlerden sivillere geçmiş oldu (Erbay, 2013).

Cumhuriyetin ilanından sonra dönemin sosyal ve ekonomik koşullarından dolayı ülkemizde Görsel Sanatlar Eğitimi işleyişi, şartları ve sınırlılıkları ayrıca toplumsal yapının getirmiş olduğu durumdan dolayı dünyada emsallerine göre yeterli seviyede olmadığı, biliniyordu. Özellikle Mustafa Kemal ATATÜRK “Müspet bilimlerin temellerine dayanan, güzel sanatları seven, fikir terbiyesinde olduğu kadar beden terbiyesinde de kabiliyeti artmış ve yükselmiş olan erdemli, kudretli bir nesil yetiştirmek, ana siyasetimizin açık dileğidir” diyerek Cumhuriyetin ana eğitim hedefini belirlemiş ve bunun içine güzel sanatları da

olarak ne kadar eğitime ihtiyaç duyulduğunu kısaca ifade etmiştir diyebiliriz. Bu bağlamda Cumhuriyetle birlikte eğitimde, kültürde, sanatta çok yönlü bir gelişmeyi hedefleyen Türkiye, yurt dışından J. Dewey gibi birçok eğitim uzmanı getirtmiştir (Kocatürk, 1984).

Görsel Sanatlar Eğitiminin okul programlarındaki yerini daha ileri seviyelere taşıyabilmek için bilimsel araştırmalara ihtiyacımız vardır. Bu bağlamda geçmişten günümüze eğitim sistemimizi çağdaş devletler ve dünya şartlarına uygun hale getirmek amacıyla belli aralıklarla bir araya gelen Milli Eğitim Şûralarının önemi büyüktür.

Problem Durumu

Ülkemizde sanat ve sanatçıya verilen değerin eksikliği ve çağdaş medeniyetler seviyesinde yeterli sanatsal çalışmanın yapılamamasında Görsel Sanatlar Eğitime yeterli seviyede önem verilmemesi gösterilebilir. Bu bağlamda ülkemizin bu sorununu çözmek açısından Milli Eğitim bakanlığının en büyük danışma organı olan milli eğitim şûralarında görsel sanatlar eğitimine ne kadar önem verildiğini tespit etmek gerekmektedir.

Ülkemizde okullarda kültür seviyesini ve bu derse verilen önem derecesini artırmak, eğitim sistemimiz içerisindeki yerini göstermek maksadıyla şûraların incelenmesi gereklidir.

Ayrıca bu tezin diğer bir problemi de; 1939'dan günümüze Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi üzerine alınan kararların görsel sanatlar eğitimine yansımaları hangi düzeyde gelişme göstermiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda, bu konu üzerinde bir araştırma yapılmadığı görülmektedir. Görsel Sanatlar Eğitiminin milli eğitim sistemimizdeki yerini ortaya koymak için milli eğitim şûralarında araştırma yoluna gidilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı 1939 yılında birincisi gerçekleştirilen ve son olarak 2014 yılında on dokuz kez toplanan Milli Eğitim Bakanlığının en üst danışma organı olarak görev yapan Milli Eğitim Şûralarının Görsel Sanatlar Eğitimi ile ilgili hangi konuların ele alınıp tartışıldığını ortaya koymak, alınan kararların uygulamadaki yansımalarını detaylıca tespit etmektir.

Araştırmanın temel amacına dayalı olarak aşağıdaki alt amaçlara yer verilmiştir:

1. Milli Eğitim Şûraları hangi tarihlerde toplanmıştır ve şura gündemlerinde görsel sanatlar eğitimine hangi düzeyde yer verilmiştir?
2. Milli Eğitim Şûralarının sanat eğitimi ile ilgili katılımcı üyeleri kimlerden oluşmaktadır ve katılımcı diğer üyeler ile oranı nedir?
3. Milli Eğitim Şûralarının gündem maddelerine göre oluşturulan komisyonların hangilerinde görsel sanatlar eğitimine ilişkin kararlar alınmıştır?
4. Milli Eğitim Şûralarında alınan kararlar görsel sanatlar eğitimine nasıl yansımıştır?

Araştırmanın Önemi

Millî Eğitim Şûraları, 1939 yılından 2014 yılına kadar eğitim sorunlarına ilişkin önemli saptamalar yaparak kararlar almış, yapılan görüşmeler, getirilen önerilerle eğitime katkıda bulunmuştur.

Millî Eğitim Şûrası; Bakanlığın “ilmî danışma ve karar” organı olan, her derecedeki eğitim kurumlarının öğretim programlarını ve Bakanlıkça gerekli görülen yönetmelik, tüzük ve kanun tasarılarını inceleyen, Bakanın onayına sunulacak kararları almak üzere toplanan eğitim sistemimizi geliştiren bir organdır (MEB, 1995).

Bu araştırma, Millî Eğitim Şûralarının almış olduğu kararların, yapılan görüşmelerin ve tekliflerin Türkiye’de görsel sanatlar eğitimine yer verilme payının ne kadar olduğunu ve alınan kararların sanat eğitimine ne kadar faydalı olabileceği; elde edilen bulguların toplumlumuzda kültürel gelişmelere katkı sağlayabileceği; Görsel Sanatlar Eğitiminin ülkemizdeki tarihsel gelişim sürecinin tüm yönleriyle betimlenebileceği; Milli Eğitim Şûralarının Görsel Sanatlar eğitimi üzerindeki etkilerinin ilk kez bir yüksek lisans teziyle ele alınacak olması, bakımından önemlidir.

Millî Eğitim Şûralarındaki görsel sanatlar eğitiminin temsil edilme gücü ve görsel sanatlar öğretimine, öğretim programları bakımından ne derece katkıda bulunduğunu ilk kez saptamak olmuştur.

Sınırlılıklar

Bu araştırma:

İlki 1939 yılında ondokuzuncusu 2014 yılında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimiyle ilgili alınan şûra kararlarının uygulamaya yansımaları ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Gündem: Toplantılarda görüşülecek konuların bütünü, ruzname (Türkçe Sözlük, 2005, s.811). Tez kapsamında, Milli Eğitim Şûralarındaki gündem olarak kullanılmıştır.

Genel Kurul: Milli Eğitim Şûralarında, tabîî üyeler ve seçimle gelen üyeler ile davetli üyelerden oluşan kuruldur.

Heyet-i İlmiye: Eğitim alanında kurulan ilim ve sosyal bilim kuruludur ve 1923 yılında çalışmalarına başlamıştır.

Komite: Milli Eğitim Şûralarında Alt Kurul; encümen, komisyon (Türkçe Sözlük, 2000, s. 588).

Maarif: Öğretim ve eğitim sistemi (Türkçe Sözlük, 2005, s. 1319).

Müfredat: Öğretim programı.

Müsteşar: Bakanlıklarda elçiliklerde, bakan veya elçiden sonra gelen en büyük Yönetici (Türkçe Sözlük, 2000, s. 689).

Resim-İş Dersi: Resim-İş kavramı, 2006 yılından önce İlköğretim Programlarında, iki ya da üç boyutlu olan çalışmaları kapsayan ifadeydi. Resim çalışmaları iki boyutlu, kabartma, heykel ve yapısal çalışmaları yansıtmaktadır. “Resim-İş” ifadesindeki “İş” üç boyutlu olan çalışmayı ortaya koymaktadır (Gençaydın, 1987).

Resim-İş dersi, çocuğun kendini dışa vurabilmesi için gerekli ortamı hazırlama, bireyi yaşamla ilişki içinde tutma, estetik kişilik kazandırma, yaratmanın hazzını duyumsatma, sanatın özgünlük olduğunu kavratma, biçimsel anlatımla ilgili teknik olanakları deneme, sanatı yaşama katma ya da sanatın değerini anlamayı amaçlar (Gençaydın, 1987). Resim –İş dersi 2006 yılından itibaren ilköğretim programlarında I. ve II. Kademelerinde ad değişikliğine gidilmiş olup dersin adı Görsel Sanatlar dersi olmuştur. Günümüzde İlkokul, ortaokul ve liselerdeki adı Görsel Sanatlar olarak belirlenmiştir.

Sanat Eğitimi: Örgün ve yaygın eğitimdeki tanımı şu şekilde yapılabilir; bireyin düşünce, izlenim, kabiliyet ve yaratıcılık özelliklerini estetik seviyeye ulaştırmak ve bu seviyede anlatıma taşımak için yapılan faaliyetlerin tamamı (Yolcu, 2009).

Şûra: Genel anlamda şûra, bir alanla ilgili oluşturulan danışma kuruludur (Türkçe Sözlük, 2005, s. 1874). Milli Eğitim Şûrası; eğitim ve öğretime ilişkin işlerde bakanlıkça hazırlanan tüzük, yönetmelik, program ve esaslar ile bunlar üzerinde katılımcılar tarafından yapılacak teklifleri, Bakanlıkça verilen gündem çerçevesinde inceleyen ve önerilerde bulunan danışma kuruludur.

Bölüm II

Kavramsal Çerçeve

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Milli Eğitim Politikamız

Türkiye’de Cumhuriyetin ilanıyla birlikte eğitim sistemimizde önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yeni devletin ve toplumun yapılanmasında eğitime önemli görevler yüklenmiştir.

Mustafa Kemal, İstiklal Savaşı’nın sürdüğü en kritik zamanlarda hem Cumhuriyetin kuruluşu için çalışmalar yaparken hem de Milli Eğitim sistemini belirli esaslara oturtmak üzere çalışmaktaydı. İstiklal Savaşı sona erdikten sonra Atatürk, yeni bir milleti oluştururken eğitimin ne kadar önemli olduğunu belirtmiş ve eğitim anlayışının toplumun ve zamanın beklentilerine cevap verecek şekilde olmasını ifade etmiştir. Atatürk, bu yeni eğitim anlayışını şöyle ifade etmiştir:

En verimli ve önemli görevimiz Milli Eğitim faaliyetleridir. Milli Eğitim çalışmalarında mutlaka başarıya ulaşmak zorundayız. Türk Milletinin gerçek anlamda kurtuluşu sadece buna bağlıdır. Bunu başarabilmek için herkesin tek düşünce ve tek vücut olmuş şekilde çalışmamız gerekir. Bu programın iki önemli noktası bulunmaktadır:

- Sosyal hayatın gereksinimlerini karşılaması
- Dönemin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi (Çetin ve Gülseren, 2003, s.123)

Mustafa Kemal Atatürk’e göre eğitim, milli hedefleri gözetmek ve bağımsız bir devlet oluşturmak, çağdaş toplumu yaratmak için en önemli araç özelliği taşımaktadır. Bu yüzden yapılması gereken ilk faaliyet, ulusal eğitim sistemi kurmaktır. 1923’te Mustafa Kemal bu milli eğitim sistemini şöyle açıklamaktadır:

Milli Eğitim'in amacı sadece devlete memur yetiştirmek için değil, aynı zamanda memlekete yararlı, ahlaklı, dürüst, karakter sahibi, başladığı işi bitirecek gençler yetiştirmektir. Eğitim sistemi bu şekilde gençler yetiştirmek üzere yapılandırılmalıdır (1923) şeklinde belirtmiştir. (Çetin ve Gülseren, 2003, s.124).

Cumhuriyetin ilanıyla başlayan yeni toplumun inşasının gayesi, geleneksel toplum sistemine çağdaş uygun yön vermek, vatandaşlık bilincini kazandırmak ve toplum yapısını eğitimi kullanarak yeniden şekillendirmektir.

1926'da çıkarılan Maarif Teşkilatına Dair Yasa sayesinde, Milli Eğitim Bakanlığının izin ve görüşü alınmadan yeni okul açılmayacağı, orta öğretimdeki programların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılacağı, yerel olan mesleki teknik öğretim okullarının Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine alındığı, ilköğretim okullarının gündüzlü-yatılı olarak, orta öğretim okullarının ise, lise, ortaokul, ilk öğretmen okulu ve köy ilk öğretmen okullarından teşekkül ettiği düzenlemesi kabul edilmiştir. Bu yasa ile Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Talim ve Terbiye Kurulu'nun kurulması kabul edilmiştir (Çetin ve Gülseren, 2003).

Cumhuriyet döneminde Heyet-i İlmîye ve Eğitim Şûrası eğitim toplantıları düzenleyip, eğitim seviyesini geliştirmek amacıyla tartışmalar yapmıştır. 1. Maarif Kongresi 1921 yılında savaşın gölgesinde toplanmıştır. Mustafa Kemal cepheden gelip Milli Maarif Teşkilatının kurulması için kongrenin açılışını yapmıştır. Bu kongrenin amacı, öğrenci ve okulları gözden geçirmek, çalışmalarını belirlemek ve eğitime ulusal kimlik kazandırmaktır. Bu Şuraya katılmak için yurdun her yerinden bay ve bayan 250'den fazla öğretmen gelmiştir (Çetin ve Gülseren, 2003).

Ayrıca Heyet-i İlmîyeler üç kez (Temmuz 1923, Nisan 1924, Aralık 1925-Ocak 1926) toplanmıştır. Toplantıların organizasyon görevi 1926 yılında Talim ve Terbiye Kurulunun kurulması ile Millî Eğitim Şûraları adıyla bu Kurula verilmiştir. (MEB, 1991)

Eğitim kurumları Cumhuriyet öncesinde millî olmaktan uzaktı. Okullar, birbirine kapalı dikey kuruluşlar halinde üç ayrı kanaldan oluşmaktaydı; 1- Mahalle mektepleri ve medreseler, 2- Tanzimat okulları, 3- kolejler ve azınlık okulları şeklinde yapılanmışlardı. Bu üç yapıdadada üç ayrı görüşün, üç ayrı yaşam biçiminin, hatta üç ayrı çağın insanı yetiştirilmekteydi. Değişim süreci 3 Mart 1924'de 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile başlatılmış oldu. Bu yasa Öğretimin Birleştirilmesi anlamına gelen; eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi ve lâikliğin eyleme dönüştürülmesi olmak üzere iki temel özelliği bulunmaktadır (Çetin ve Gülseren, 2003).

Cumhuriyetle birlikte eğitimin temel ilkeleri olarak merkezîyetçi ve laik bir eğitim sistemi temel alınmışdır. Milli Eğitim Bakanlığına tüm eğitim uygulamaları devredilmiştir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren eğitimle ilgili önemli sorunlarla karşılaşmış olan Milli Eğitim Bakanlığı, bu sorunları çözmek amacıyla kendi kurumu içinde önemli teşkilatlar oluşturmaya çalışmıştır. Milli Eğitim sisteminin planlarının yapılması, müfredatın ve programların belirlenmesi, siyasilerin katılmayıp sadece eğitimcilerin katılıp düşüncelerini aktardıkları Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Milli Eğitim Şurası da bu teşkilatların içinde en önemlilerinden birisi olmuştur. Milli Eğitim Merkez Teşkilatının daimi bir kurumu haline gelen Milli Eğitim Şurası, 22 Haziran 1933 tarih ve 2287 sayılı kanunla hukuki statüsüne kavuşmuştur ve eğitim tarihimizde önemli gelişmelere imza atmıştır (Aslaner, 2008).

Milli Eğitim Şûraları

Türk Eğitim sisteminin gelişmesine katkı sağlayan en büyük danışma kurulu Milli Eğitim Şûralarıdır. Şûralar belirli aralıklarla günümüze kadar (2017) on dokuz defa toplanmıştır. Her şûrada değişik ve çeşitli konular ele alınmıştır. Bunun nedeni eğitimin sürekli gelişen ve değişen yapısı, teknolojiye ve topluma ayak uydurma çabasıdır. Eğitim sistemi de ülkemizin gelişmesine paralel olarak ilerlemektedir.

1939'dan günümüze kadar yapılan milli eğitim şûralarının görsel sanatlar eğitimine ne şekilde yansıdığını belirlemek için Milli Eğitim Şûralarının temel yapısını, Görsel Sanatlar Eğitiminin geçmişten günümüze nasıl değiştiğini ve yansımalarını görmek için Milli Eğitim Şûralarının tarihsel gelişimine de bakmak gerekir.

Milli Eğitim Şûraları'nın tarihsel gelişimi. Milli Eğitim Şûraları, Türk eğitim sisteminde önemli bir yere sahiptir. Eğitim sistemimize yol gösterici olan şûraların genel yapısını ve nereden doğduğunu anlamak için Cumhuriyetten günümüze yapılan eğitim alanındaki çalışmaları incelemeden önce cumhuriyetin içinden doğup çıktığı Osmanlı Devletine kadar inmek gerekir.

Osmanlı Devleti Batı karşısında geri kalması üzerine 17. yüzyılın başlarından itibaren Batı ülkelerinin baskıları ve Avrupa'daki büyük değişimlerden dolayı önce askeri alanda başlattığı geliştirme çabalarını daha sonra kültürel, siyasi ve hukuki alanda da devam ettirmiştir. Eğitim alanındaki yenilikler ise Tanzimat, I. ve II. Meşrutiyet hareketlerinde ortaya çıkmıştır. Ancak eğitim alanındaki yenilikler yeterli olmamıştır. Halen medreseler kalkmamış ve halk bağımsızlığına kavuşamamıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda batılılaşma ve yenilik faaliyetleri daha çok Padişah'ın kontrolünde olan askeri, siyasi ve idari alanlarda başlamış ve devam etmiştir. Bu sebeple, eğitim alanındaki yenileşme hareketleri XIX. Yüzyılın ikinci yarısına kadar herhangi bir yenilik faaliyeti olmamıştır. Eğitim alanındaki yenilikler sınırı seviyede ve askeri ve sosyal alandaki yeniliklerin gölgesinde kalmıştır.

“... maarif alanında Tanzimat devri kanunlaştırma (kanunların yapıldığı) ve ilk örnek mekteplerin, eğitim-öğretim kurumlarının açıldığı bir devir kabul edersek, II. Abdülhamit devrini de uygulamaya geçiş, yaygınlaştırma,

merkezde ve taşrada mektep binası yapma, öğretmen yetiştirme, yeni yüksek mektepler ve Darülfünun açma devri olarak nitelendirmek mümkündür.” (...) Modern eğitimin temeli bu zamanda atılmıştır. (II. Abdülhamit Döneminde Eğitim Öğretim, 1993, s. 455- 489)

Buradan da anlaşıldığı gibi II. Abdülhamit dönemi eğitim- öğretim kurumlarının açıldığı ve Maarif işlerinde belli bir teşkilatlanmaya gidildiği bir dönem olmuştur.

Osmanlı Devleti bu süreç içerisinde iken bir anda Atatürk yüzyılların ihmali yüzünden açılan yaraların kapanmasında en yüksek çabanın eğitim alanında gösterilmesine işaret etmiştir. Milli mücadele devam ederken Mustafa Kemal önderliğinde milli eğitim ile ilgili öngörülerde bulunmak, amaç ve yöntemlerini belirlemek amacıyla şûraların bir adımı olarak 1921 yılında Ankara’da Maarif Kongresi düzenlendi.

Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı sürdüğü esnada 1921’de Maarif Kongresi açılışında:

Şimdiye kadar takip olunan eğitim ve öğretim usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en mühim bir amil olduğu kanaatindeyim. Onun için bir milli eğitim programından bahsederken eski devrin hurafelerinden ve fikri vasıflarımızla hiçte münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, doğudan ve batıdan gelebilen bütün tesirlerden tamamıyla uzak, milli seciye ve tarihimize uygun bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın tamamıyla inkişafı ancak böyle bir kültür ile sağlanabilir. Gelişi güzel bir yabancı kültür şimdiye kadar takip olunan ecnebi kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Kültür, zeminle mütenasiptir; o zemin de milletin seciyesidir. Sözü ile milli eğitimin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır. (Aslaner, 2008)

Türk Ulusunu çağdaş medeniyet düzeyinden geride kalmış olduğunu bilen Mustafa Kemal yukarıda belirtildiği gibi Kurtuluş Savaşının sadece cephede değil aynı zamanda

sosyal ve kültürel durumuna karşı yapıldığını biliyordu. Bunun da en önemli yolunun eğitimden geçtiğinin farkındaydı. 25 Ağustos 1925 tarihinde Türkiye Muallimler Birliği Kongresinde söylediği “Öğretmenler, yeni nesli Cumhuriyetin fedakâr öğretmenleri, sizler yetiştireceksiniz ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti sizin maharetiniz ve fedakârlığınız derecesiyle mütenasip bulunacaktır” (Aslaner, 2008, s. 53). Sözüyle belirtmiştir.

Eğitim tarihimiz açısından önemli bir yeri olan I. Maarif Kongresi 1921 yılında Ankara’da toplanmıştır. Milli Eğitim’in geliştirilmesi için ilk ve ortaöğretimde okul ve öğrenciler hakkında sayısal veri, öğretim programı, eğitimin ihtiyaçları, eğitimin üretime katkısı gibi başlıklar tartışılmıştır. İstiklal Savaşı devam ederken yapılmış olması, kararlaştırılan süre zarfında çalışamamış olması, başlıkların hepsi incelenememiş ve gerekli derinlikte tartışılmamıştır (MEB, Milli Eğitim Şûrası (1939- 1996), 1998, s. 7).

Şûraların başlangıcı olarak Maarif Kongresi, Heyet-i İlmiye çalışmaları için bir ön çalışma olmuştur. İlerde kurulacak Milli Eğitim Şûraların alt yapısı oluşturulurken, yeni kurulmakta olan bir devletin eğitim alanında ilk kurumsal çabasıdır. 1923 yılında I. Heyet-i İlmiye ile eğitim alanında yapılan gerçek anlamda ilk teşkilatlanmanın başladığını söyleyebiliriz. Bu tarihten sonra 1924 ve 1925 yıllarında Heyet-i İlmiye iki defa daha toplanmıştır. Eğitim öğretim işleri ile ilgili sürekli çalışacak olan “ Milli Talim ve Terbiye Dairesi” kurulması kararı ise Üçüncü Heyet-i ilmiye Toplantısı’nda alınmış olan en dikkat çekici karardır (MEB,1991)

Cumhuriyet döneminde eğitim alanında birçok düzenleme yapılmış ve tedbir alınmıştır. Eğitim alanında cumhuriyetle birlikte başlayan yeniliklerin ilk adımı 1924’te eğitim ve öğretimin birleştirilmesi olmuştur. Eğitim kurumları Cumhuriyet öncesinde milli olmaktan uzaktı. Eğitim kurumları birbirinden farklı üç ayrı kanalda eğitim vermekteydi. Bunlar “Mahalle Mektepleri ve Medreseler”, “Tanzimat okulları” ve “Kolejler ve Azınlık

Okulları”ydı (Yazıcı, 2008). Bu üç eğitim kurumunda üç farklı eğitim verilmekteydi. Üç farklı yaşam biçimi, üç farklı çağın insanı yetiştirilmekteydi. Yeni kurulan hükümette öncelik 2 Mayıs 1920 tarihinde henüz Cumhuriyet ilan edilmeden, Milli Eğitim Bakanlığı’na verilmiştir. 1924 yılında çıkarılan ve öğretimde birlik sağlayan Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Cumhuriyetin ilanı ile Atatürk’ün önderliğinde başlayan modernleşme hareketleri ile devam etmiş böylece bütün eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır (MEB, 2007)

Bakanlığın en yüksek danışma organı olan Milli Eğitim Şûrasının kurulması için Türk Milli Eğitimini geliştirerek niteliğinin yükseltilmesini sağlamak amacıyla 1926 yılında bir yönetmelik hazırlanmıştır. Şûra üyeleri ve görevleri bu yönetmelikte belirlenmiştir. Talim ve Terbiye Kurulu ile Milli Eğitim Şûrası 22.06.1933 tarihinde yürürlüğe giren 2287 Sayılı Kanunla Milli Eğitim Bakanlığı’nın düzenlenmesi ile ilgili hizmetleri yürütmekle görevlendirilmiştir. 2287 Sayılı Kanunun 3. Maddesine göre, Milli Eğitim Şûrası, Cumhuriyet Eğitimini eğitim ve öğretim işlerinde Talim ve Terbiye Dairesinde hazırlanacak kanun, genelge, program ve esaslar ile şûra üyesi tarafından yapılacak teklifleri tetkik ederek bir karara bağlanan Milli Eğitim Şûrası kararlarının Milli Eğitim Bakanının onaylamasıyla kesinleşeceği hükmü yer almaktadır. Aynı kanunun 5. Maddesine göre Milli Eğitim Şûrasını 3 yılda bir toplanması getirilmiştir. Ancak 1935 yılında toplanması kararlaştırılan Milli Eğitim Şûrası çeşitli sebeplerle toplanamamış, ancak 1939 yılında toplanabilmiştir. 15.06.1946 tarih ve 1946 sayılı Kanunla yapılan düzenleme sonucu “Maarif Şûrası”nın adı "Millî Eğitim Şûrası" olarak değiştirilmiştir (MEB, 1995, s. 17).

Milli Eğitim Şûraları bu düzenlemelerden sonra ilk olarak 1939 yılında, son olarak ise 2014 yılında Ondokuz kez toplanmıştır.

Milli Eğitim Şûraları’nın amaç ve görevleri. Millî Eğitim Şûraları’nın işleyişiyle ilgili çalışma esas ve usullerini Milli Eğitim Şûrası Yönetmeliği düzenlemektedir.

Hâlihazırda yürürlükte olan Milli Eğitim Şûrası Yönetmeliği, 14/ 06/ 1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 30/ 04/ 1992 tarih ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır. Yönetmeliğin amacı; Millî Eğitim Şûrası'nın teşkili, işleyişiyle ilgili çalışma esas ve usullerini düzenlemektir (MEB, 1995).

Bu yönetmeliğe göre Türk Milli Eğitim Sistemimizde şûralar büyük önem taşımaktadır. Her ne kadar şûrada alınan kararlar bağlayıcı olmayıp teklif niteliğinde olsa da eğitim sistemimize yön vermektedir. Teklifler ve alınan kararlar açısından şûralar Milli Eğitim sistemimizde en yüksek danışma organıdır. Milli Eğitim Bakanlığı İcra Planları içerisinde yürürlüğe konabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır (MEB, 1995).

Şûra; eğitimin enine boyuna tartışıldığı gerekli görülen eğitim ve öğretim ile ilgili konularda incelemelerde bulunduğu Türk Milli Eğitim sisteminin en üst danışma kurulu olma özelliğine sahiptir. Şûra, Eğitim sistemini geliştirip, kalitesini arttırmak için eğitim konularında incelemeler yapmaktadır. Milli Eğitim Bakanı, Şûra'nın doğal üyesi olup aynı zamanda başkanı olmaktadır. Şurayı oluşturan üyeler; doğal, seçimle gelen, davetli üyelere ve gözlemcilerden oluşmaktadır (MEB, 1995).

Gündem ve toplantının tarihi, Bakan'ın önerisiyle ya da doğrudan kurul tarafından belirlenir. Lüzum halinde taşra ve diğer kurumların öneri ve görüşü alınmakta olup, tüm bunlar Bakana sunulmaktadır. Aynı zamanda kurul üyeleri, daha önceki Şuralarda gündem dışı konuları şûrada değerlendirmeye alabilir. Şûra'nın ön hazırlık süreci şöyle yapılmaktadır: Bakan birimlerinden gelen üye sayısı ile doğrudan gelen üye sayısı Şûra Genel Sekreterliği tarafından iki katına çıkarılabilir (MEB, 1995).

Gerektiği takdirde yurt içi ya da yurt dışından gözlemciler davet edilmektedir. Davet edilen gözlemci sayısı davetli sayısını aşamaz. Gözlemcilerin aynı zamanda komisyonlarda görev alması ve görüş bildirmelerinin önünden engel yoktur. Fakat gözlemciler oy

kullanamaz. Bakanın davet etmesi üzerine Şura 4 yılda bir toplanmaktadır. Gerekli durumlarda Bakan, Şurayı olağanüstü toplantıya davet edebilir. Gündem Bakanın önerisiyle ya da Kurul tarafından belirlenir. Ön komisyon çalışmalarının yapılması ve tespit edilen görüşlerin doküman hale getirilmesi tamamlanır. Lüzum halinde il ya da merkezlerde hazırlık çalışması yapılabilir (MEB, 1995).

Şurada karar almak için oy çokluğu aranmakta ve kararlar tutanağa geçirilmekte, oylar eşit çıkarsa Başkanın paralelindeki görüş benimsenir. Komisyonlar çalışmalarını yapar, rapor hazırlar, rapor komisyon üyelerince imzalanmaktadır. Alınan kararlar Tebliğler Dergisi’de 4 ay içinde yayınlanması gerekir. Şurada benimsenen kararlar tavsiye niteliği taşımaktadır. Bakanın onayı ile alınan kararlar yürürlüğe sokulur (MEB, 1995).

Kurul Başkanlığı sekretarya faaliyetlerini yürütmektedir. Kurul üyeleri içinden bir Genel Sekreter, Genel Sekterin önerisiyle bir kurul üyelerinden olmak şartı ile en fazla üç genel sekreter yardımcısı seçilir. Bu görev dağılımı Kurul Başkanı tarafından teklif edilir ve Bakan onayıyla kesinlik kazanır (MEB, 1995).

Genel Sekreter hangi görevleri yerine getirmektedir: Önceki şûraları değerlendirip Kurula bilgi sunar, Şuranın oluşumu için faaliyetleri yerine getirir, gündemi ve toplantı tarihini Bakana sunma, bütçeyi hazırlama, gerektiği şekilde harcamaları yapma, harcama yetkinliği vazifesini yerine getirme, gerekli tedbirleri alıp Şuranın düzenini sağlama, gündemi göz önünde bulundurup ilgili dairelerden personelin katılımını sağlayıp Genel Sekreterliği Bakanın onaylaması ile oluşturması sayılabilir (MEB, 1995).

Genel sekreter yardımcısı şu şekilde görevlendirilmiştir: Yazışmaları koordine etme, davetlerin yapılması, gündemle ilgili evrakların üyelere gönderme, üyeleri ağırlamak ve ulaşımını planlama, Şûra komisyonlarının oluşmasını sağlama, ön raporları hazırlama, Komisyonları oluşturma ve Bakan Onayına sunma, Şûrada oluşturulan komisyonlar arasındaki uyumu sağlama, Komisyonlarca hazırlanan raporları komisyon başkanı ve

üyelere sunma, Genel Kuruldaki görüşmelerin ve raporların kitap haline getirilmesini sağlama, ayrıca Genel Sekreterin tevdi ettiği diğer vazifeleri icra etmektir (MEB, 1995).

Şûra'da alınan kararlar tavsiye niteliği taşımaktadır. Bakanlık, önem ve öncelik şûrasına göre kararlara Uygulama Programında yer verir. Bakanın onay vermesi ile kararlar yürürlüğe girmektedir (MEB, 1995).

Yönetmeliğin tam metni için bk. Ek- 1.

Millî Eğitim Şûraları'nın yetki sınırlılıkları. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olan Şûralar bir danışma organı olup alınan kararlar Bakanın onayı ile kesinleşir. O halde yetki sınırlılıkları Bakanlık makamının alınan kararları onay verip/ vermemesiyle sınırlıdır. Buradan da anlaşılacağı gibi onaylanmış olan kararlar, Millî Eğitim Bakanlığına şûra kararı olarak tavsiye şeklinde iletilir. Millî Eğitim Bakanlığı kararları uygulayabilir veya öneri olarak hükümete sunabilir. Şurada alınan kararlar Bakanlığın isteği ve hükümetin ilgisi oranında hayata geçirilmektedir (Aslaner, 2008).

Görsel Sanatlar Eğitimi

Kökenini sanattan alan Görsel Sanatlar Eğitimi, nitelik olarak belirli noktalarda ayırmakla birlikte toplumsal işlevi bakımından sanatla benzeşmektedir. Beğeniye ve estetik anlayışa göre değişiklik göstermesi nedeniyle Sanat, bünyesinde öznel değerleri barındırmaktadır. Ancak görsel sanatlar eğitiminin bünyesinde eğitim bilimi ile bağlantısından dolayı nesnel değerlerin var olmasını gerektirmektedir. Sanatın ve bilimin buluştuğu ortak paydanın görsel sanatlar olduğu karşımıza çıkmaktadır. (Akengin, 2005).

Eğitim sistemimiz içerisinde 2006 yılında GSE'nin isim değişikliğiyle birlikte görsel sanatlar eğitimi programlarında Disipline dayalı sanat öğretim yöntemi amaçlanmış; sanat tarihi basamağı ile öğrencide alanla ilgili bilgi birikimi sağlanmış. Disiplinin estetik

basamağı ise öğrencide belirli bir beğeni düzeyi geliştirerek sanat eserlerine karşı değer yargısı geliştirilmiştir. Disipline dayalı görsel sanatlar eğitimine kadarki süreçte görsel sanatlar eğitimi uygulama ile sınırlı olarak düşünülmüştür. Oysa düşünsel boyutu ele alındığında bu eğitimin tek başına yeterli olmadığı söylenilebilir. Bu bakımdan görsel sanatlar eğitimine sanat tarihi, estetik ve eleştirinin de dâhil edilmesi daha bütüncül bir yaklaşım olacaktır. Diğer yandan ilköğretim düzeyinde disipline dayalı görsel sanatlar eğitiminin çocuktaki duyusal, bilişsel ve psiko-motor becerilerin tümüne yanıt verebilmesi özellikle işlevsel bir yöntem olduğunu düşündürmektedir (Boydaş, 1996)

Görsel Sanatlar Eğitiminin ülkemizdeki tarihçesi. Milli Eğitim Şûralarında görsel sanatlar eğitiminin uygulamaya yansımalarını Görsel Sanatlar eğitimi dersinin tarihini ele almak gerekir. Şûraların daha iyi incelenmesi ve değerlendirilmesine kolaylık sağlayacaktır.

Türkiye’de özellikle Cumhuriyet döneminde sanat eğitiminde gelişme görülmüş, yurtdışına sanatçılar gönderilmiş, yurt dışından sanatçılar getirilmiş ve bu şekilde sanat eğitimcileri liderliğinde gelişmeler görülmüştür. Öğretmen okulları ve Halkevleri sanat eğitiminin gelişiminde büyük rol oynamıştır.

Ülkemizde sanat eğitimi tarihine bakışın amaçlarından biri, kimi değişim ve gelişmeleri incelemek, öteki ise, geçmişten bugüne ulaşan kimi sorunların hala neden çözülmediğine dikkat çekmektir (Kırıçoğlu, 1991).

Türkiye’de görsel sanatlar eğitimini Cumhuriyet Öncesi Dönem ve Cumhuriyet Sonrası Dönem olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

Cumhuriyet öncesi dönem. Türkiye’de Batılı anlamda ilk sanat eğitimi hareketleri, 1908 tarihli Meşrutiyet hareketlerinden de önce başlamıştır. Batılılaşma sürecine giren Osmanlı Devleti bu dönemde, özellikle biçim ve renk sanatlarında Avrupa’ya yönelme

gereksinimi duyulmuştur. Batılılaşma hareketi içinde zanaat eğitiminin yanında pedagojik amaçlı sanatlar eğitiminin, meslek okullarından başlayarak ülkemizde örgün eğitim alanına girmesini sağlamıştır.

1700'lü yıllarda üst düzey yönetimin sanata olan ilgisi biliniyordu. Özellikle saray çevresinde yurt dışından sanatçıların misafir edildiğine dair pek çok kaynak mevcuttur. İtalya'dan Bellini olmak üzere bazı ressamın saraya davet edilmiş, Fatih döneminde bilim ve sanat yaşamında bir yükseliş olmuştur. Ayrıca bazı Osmanlı ressamın İtalya'ya gönderilmiştir. Yine de bütün çabalarına rağmen Osmanlı'da resim sanatı eski geleneğine bağlı kalmıştır (Erbay, 2013).

1700 yılından itibaren Türk Sanatının Batı'ya bağlandığı ve Batı'dan saraya pek çok sanatçının yerleştiği biliniyor. Tekfur Sarayı o dönemde sarayda usta- çırak ilişkisi içinde eğitim veren bir diğer kurumdur. Çini işlemeciliği yapmak için kurulan bu kurum III. Mustafa zamanında oluşturulmuştur. Bu amaçla çini, fayans ustaları Topkapı Sarayı'nda toplanmıştır. Usta-çırak ilişkisiyle sanatçıların eğitimleri babadan- oğula devam ettirmiştir (Erbay, 2013).

1834'te Mekteb-i Harbiyeyi (Harp Okulu) kuran II. Mahmut, Harbiye'nin programlarına da resim derslerini ekler. Bu dersin adı Perspektif ve Resim olarak programda yer almıştır (Etike, 2001, s.42).

1850'li yıllarda "Menşe-i Muallimin" adı altında bir statüye layık gördükleri bazı öğrencileri Harbiye, askeri ve bazı sivil okulların gereksinimlerini karşılamak üzere resim dersi öğretmeni olarak yetiştirmiştir (Tansuğ, 1993). Bu dönemde Batı'yı örnek alarak açılan yeni sivil okullarda da, resim dersleri yer almıştır.

Sanayi Nefise Mektebi Âlisi (Güzel Sanatlar Akademisi) 1883 yılında ilk müdürü olan Osman Hamdi Bey tarafından kurulmuştur. Güzel sanatlar eğitiminin gelişmesinde

önemli bir yere sahip olan Sanayi Nefise Mektebi'nde 1887'den 1908'e kadar öğretim sorumluluğu yabancılara verilmiştir. Sanayi Nefise Türkiye'deki resim eğitiminin akademik bir disipline sokulması yönünden önemlidir (Tansuğ, 1993, s. 52). Bu dönemde öğretim programında figür ve portre çizimlerine önem verilmiştir.

Sami Bey 'in müdürlüğünde, 1911 yılında, kız öğrencilerinin de sanat öğrenmelerine imkân sağlayan İnas Sanayi Nefise Mektebi açıldı. Kısa bir süre sonra ise müdürlüğe Mihri Müşfik getirildi. Bu okuldan, birçok kadın sanatçı yetişmiştir (Yolcu, 2009).

1913'de ilkokul programına bakıldığında “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı” (Geçici İlköğretim kanunu) ile altı sınıfa çıkarılan ilkokulların programı yeniden düzenlenmiş ve ilkokullarda Resim İş, Müzik, Beden Eğitimi, Ziraat, Ev İdaresi, Biçki-Dikiş vb. derslere yer verilerek müfredata yeni eklemeler yapılmıştır (Varış, 1996).

1915 yılında, İsmail Hakkı Baltacıoğlu resim öğrenimi için Almanya'ya gönderilmiş dönüşünde ilk resim –iş müfredat programını oluşturmuştur (Artut, 2006).

Akademiden mezun ressamı incelediğimizde, sanatçılıklarının yanı sıra uzun seneler resim-iş öğretmenliği yapmış olduklarını görmekteyiz. Fakat bu sanatçılar için getirilen bir eleştiri, çocukları kendi tarzlarına göre eğitmeleri yönünde olmuştur. 1927 yılında Akademi'de resim öğretmeni olmak isteyenler için formasyon kursu açılıp eğitim verilmiştir (Yolcu, 2009).

Cumhuriyet Dönemi. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte, tüm alanlarda Batıyı örnek alan devrimler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Sanat eğitiminde yapılan çalışmalara göz atarken sanat eğitim kurumlarının ve okul dışındaki sanatsal faaliyetlerin üzerinde önemle durmak gerekir.

İlk olarak 1925 yılında ortaokullardaki sanat eğitimi ve resim öğretimi üzerinde de durulmuş, o yıl ülkemize getirilen John Dewey'in Milli Eğitim Bakanlığı'na verdiği raporda

sanat eğitimine özel bir bölüm ayrılmıştır. J. Dewey tarafından yayınlanan rapor, 1929'da uygulama imkânı bulmuş sadece örgün eğitimde değil aynı zamanda yaygın eğitim için de adımlar atılmıştır. Bu adımlardan bazıları; Halkevleri, Halk odaları ve Halk Eğitim merkezlerince sanat eğitimi daha geniş kitlelere ulaştırılması hedeflenmiştir. Halkevlerinin kuruluş amaçlarından biri de sanat kültürünü vatandaşlara güzel sanatları kullanarak yaymaktır. Kurulduğu yıllarda Halkevleri, sanat eserlerinin sergilenme alanı bulunmayan yerlerde, çözüm için önemli misyon üstlenmişti (Yolcu, 2009).

Bir yıl sonra 1926'da Leipzig Pedagoji Enstitüsü profesörlerinden Stiehler ve Frey Türkiye'ye gelmişler, resim ve el işi öğretmenleri için "İş İlkelerine Dayalı Öğretim Kursu" açılmıştır (Etike, 2001). Bu bağlamda İkinci Milli Eğitim Şûrası'nda okullarda da iş eğitimi dersi konulması kararı alınmış ve daha sonraki yıllarda uygulamaya konulmuştur.

Cumhuriyet döneminde sanat eğitimi alanında kurulmuş olan Sanayii-Nefise Mektebi, 1928 yılında "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi" adını almıştır. Güzel Sanatlar Akademisi, Cumhuriyet'in ilk on iki yılında, ortaokul ve liselere resim öğretmeni yetiştiren tek kaynak durumdadır (Etike, 2001, s. 47).

1930 yılına geldiğimizde ise Gazi Eğitim Enstitüsü çatısı altında Resim-İş Bölümü açılır. Önceleri Resim ve İş ayrı bölüm halinde açılan birimler birinci yılın sonunda ekonomik nedenlerle birleştirilir (Etike, 2001).

Ortaokul programlarında 1938'den beri uygulamaya konan derste önceleri haftada bir, sonraki yıllarda haftada ikiye çıkarılmış olup, resim yanında, süsleme resim ve sanayi resimleri yaptırılıyordu. Bu derslerin kapsamında Türk mimarlığının ürünleri, çiniler ve nakışların incelenmesini de kapsamaktaydı. Daha sonraları programda Müzik ve Güzel Yazı dersleri de yer almaya başlamıştı (San, 1992).

1940'lı yıllarda "özgür anlatım" amacına yönelen Resim-İş dersi, öğrencinin yaratıcı çabasını sadece sanat yönüyle değil, zihinsel yeteneklerini de geliştirme gücüne sahiptir

düşüncesi ile hareket edilmiştir. Yine bu yıllarda köylerdeki ortaokulların sayısında artış olmuştur. Köy Enstitüleri'nde 1943, 1947 ve 1953 yıllarında değişik müfredat uygulanmıştır. Bu müfredatta, sanat dersleri hakkında şunlar söylenebilir: 1943 Programında, iş, üretim ve beceri üzerine kurulu eğitim öğretim sistemi uygulanması hedeflenmiştir. Diğer etkinliklerin yanında, beden eğitimi, resim iş, sağlık, gezi, müzik gibi alanların eğitim ve öğretime dahil edilmesiyle öğrencilere geniş imkan tanınmıştır (Oğuzkan, 1990).

Cumhuriyetin en önemli kurum kabul edilen Köy Enstitüleri, iş eğitim prensibine dayanmış, köylerin kalınmasını çok yönlü ele almış ve sanatın bu denli yaygın olmasında önemli bir faktör olmuştur. 1943 tarihli Köy Enstitülerinin kuramcısı ve kurucusu olan İsmail Hakkı Tonguç "sanat yoluyla eğitim" temelli bir eğitim anlayışına sahiptir. Sanat yoluyla eğitim ilkesinin, Köy Enstitülerinde oluşturulan eğitimin niteliğinde payı büyüktür.

Köy Enstitülerinin Öğretim Programlarının hazırlanmasının altında yatan bir düşünce bulunmaktadır. Bu, "üretim içinde eğitim ve öğretim", "beceriye ve işe dayalı eğitim", "gerçekçilikten kaynaklanan eğitim" düşüncesi ile ifade edilebilir. Ayrıca, başka bir özellik ise eğitim yeri sadece sınıf, işlik, laboratuvar olarak görülmemiştir (Ülkü, 2008).

1951-1952 öğretim yılında, tekrardan yurt dışından 1948 İlkokul Programını geliştirmek amacıyla Prof. Dr. K. Wofford davet edilerek bir rapor hazırlaması sağlanmıştır. 1953 yılında, bu rapor doğrultusunda, Florida Üniversitesinde bir grup öğretmen inceleme yapmaya gönderilmiştir. Bunun sonucunda 1955'te "İstanbul Şehir ve Köy Deneme Okulları Öğretim Programı" hazırlanmış ve Talim Terbiye Kurulu kararıyla 1956-1957 öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur (Kurtuluş, 2000. s. 80).

Böylece yukarıda da bahsedildiği gibi Cumhuriyetin ilk yıllarında sanat eğitimi için elverişli bir ortam oluşturmak için çalışmalar yapılmış; yeni tesis edilen kurumlarla sanat eğitimine önem verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nda 1991'de, kurulan Resim Dersi Öğretim Programlarını Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu tarafından hazırlanan, akabinde onaylanan "İlköğretim Kurumları Resim-İş Dersi Öğretim Programı", 1992- 1993 yılında ilk önce denenmeye başlanmış sonra geliştirilmeye devam edilmiştir. Dersin adı Görsel Sanatlar olarak değiştirildikten sonra bu öğretim programı değiştirilmiş ve 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur (Yolcu, 2009).

Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel Sorunları. Bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen Görsel Sanatlar Eğitimi, Sanatın tekniklerini ve yasalarını kullanan önemli eğitim alanlarından biridir. Eğitim süreci; tasarım, yorumlama, algılama, bilgi edinme, ifade etme ve eleştirel davranışları estetik prensipler bakımından kullanmaktadır. Kişi, bu eğitimde müzik, resim, dans, heykel, film, yaratıcı drama gibi alanlardan birini seçip ilerleme imkânı elde eder. Örgün eğitimde bireye verilen eğitim bundan sonra disipline dönerek ders halinde öğrencilere öğretilmektedir (Aykut, 2006).

Ülkemizde Görsel Sanatlar Eğitimi pek çok nedenle sorunların yaşandığı bir alandır. Bu sorunlara şöyle değinebiliriz. İlk olarak okullardaki eğitim sistemimizin sürekli değişim içerisinde olması bu yüzden de idari yapının fen ve matematik alanlarına daha çok önem vermesi Görsel Sanatlar Dersini boş ders, boş zaman uğraşı olarak görülmesine neden olmuştur. Öğrencilerin ülkemizdeki şartlar gereğince yapılan seçme sınavlarına ağırlık verilmektedir, bu da onları kültürel ortamdan uzaklaştırıp sanatsal zekâlarını ve yaratıcılıklarını engellemektedir.

Diğer sorunlara ise okullarımızda ders saati azlığı yıllardan beri bu sorun şûralara da konu olmuş ve ders saati 2 ders saatini aşamamıştır. Bir veya iki ders saati içerisinde çocuğun yerleşme ve toplanma zamanını da eklersek geriye çalışma ortamı az bir zaman kalıyor. Ders azlığı eğitimin tam olarak yapılamamasına ve öğrencilerin motivasyonlarını düşürmektedir. Bir de Liselerde seçme zorunluluğuna itilen sanat eğitimi programları

öğrenciyi daha da sanat dallarından uzaklaştırılmaya götürmüştür. Bireyin kültürel gelişimine katkı sağlayabilmemiz için sanat eğitimi programlarına daha fazla zaman ayrılması gerektiğini bilmememiz gerekir

Okullardaki araç ve gereç yetersizlikleri ve kısıtlı mekânlar da bir başka sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların yaratıcı özelliklerini ortaya koyabilmeleri için donanımlı, bol görsellerle zenginleştirilen resim atölyelerine ihtiyacı bulunmaktadır. Gerekli donanıma sahip olmayan, öğrencilerin sıkışık vaziyetteki sınıf ortamında resim dersinde hedeflenen amaçlara ulaşmak oldukça zordur (Yolcu, 2009).

Yukarıda bahsettiğimiz sorunların yanı sıra sanat eğitimcisinin de geleneksel bir yapıdan kurtulup öğrenci merkezli bir sanat eğitime yön vermelidir. Çocuğun konu alanıyla ilgili bilgi depolamasına olanak sağlayan ve onun duygularının açığa çıkmasına, düşüncelerini özgürce ifade edilmesine fırsat veren bir öğretmen olmalıdır. Sanat eğitimcisi toplumdaki gelişmelerden haberdar olan aydın bir kişiliğe sahip olmalı görsel sanat eğitiminde yer alan sanat eğitim yöntemlerini bilmeli ülkemizde yaygınlaşmaya başlayan “Disipline Dayalı Sanat Eğitimi Yöntemine” hâkim olmalıdır. Sanat eğitiminde uygulanan yöntemlere baktığımız zaman daha çok uygulamaya yönelik yöntemleri görmekteyiz. Sözümlü ettiğimiz “Disipline Dayalı Sanat Eğitimi” yönteminin kapsamında uygulamalı çalışmaların yanı sıra sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik alanlarını barındırır. Sanat eğitiminin en önemli parçalarından olan uygulama çalışmalarının disiplin oluştururken, öğrencilerin sanat kültürünü öğrenirken onları destekleyen, konuları ile eğitim alanlarının genişletilmesi gerekmektedir (Yolcu, 2009).

Uygulamalı alan içine sıkışan Resim –iş dersi Görsel Sanatları Eğitimi ismini aldıktan sonra kapsamı genişledi disiplinler arası geçiş yaparak bize sadece çocuğun bol bol uygulamalı çalışma yaparak kendini anlatabileceği görüşünü benimsetmekten kurtardı. Fakat bu görüşün okullarda da uygulamaya yansımaları hala çok fazla görmemekteyiz.

Bahsedilen bu tarz problemler yöneticilerden, fiziki imkânsızlıklardan ve en önemlisi de eğitim programlarından meydana gelmektedir. Tüm bunların sonucunda sanat eğitimi amacına ulaşmamakta ve eğitimin önünde engeller oluşturmaktadır.

Görsel Sanatlar Eğitiminin Okul Programlarındaki Yeri. Görsel Sanatlar Eğitimi, eğitim ile sanatın değişik konumlarda, değişik boyutta ve ağırlıkta bir araya geldiği bir alandır. Örgün eğitim içerisinde verilen sanatsal ürünlerde bilgi ve deneyimin izleriyle bütünleşerek bir disiplin (alan), olur. Burada artık sanat, ürünü, tarihi, eleştirisi ile öğrenilen ve öğretilen bir ders halindedir (Aykut, 2006). Fakat ülkemizde sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı, eğitim hayatının başına çok sevilerek ve istenerek yapılan GSE belli bir amaç uğruna ikinci plana itilir. Özellikle lise ve lisans dönemlerinde meslek kaygısından dolayı GSE eğitimi aileler tarafından “gereksiz” ve “boş ders” olarak algılanmaktadır. Bunun sonucunda birey yeterli eğitimi alamamakta ve kendini yeteneksiz olarak nitelendirmektedir. Bu şekilde yaklaşıldığında ise sanat ikinci plana atılır ve sadece uygulanabilir olarak görülür. Kendilerini yeteneksiz olarak tanımladıkları kişiler sanat öğretimini bir kenara itiverirler. Yeteneklilerin ise kalıtsal olarak varlığına inanırlar sadece ne yaptıklarıyla ilgilenirler. Böyle yapılan bir ayırım Görsel Sanatlar Eğitimi diğer fen ve matematik gibi alanlardan farklı bir ders olarak görülmesi yönde etkiler (Kırıçoğlu, 2005).

Hatta ülkemizde önceleri ilkokullarda 1. 2. 3. 4. ve 5. sınıfların resim-iş dersleri sınıf öğretmenleri tarafından yürütülüyordu. Ortaokullarda resim öğretmenlerince eğitim öğretim gerçekleştiriliyordu. Sınıf öğretmenleri büyük çoğunlukta bu ders için ayrılan sürede başka, özellikle bilişsel ağırlığı olan dersleri işlemeyi tercih etmişlerdir (Gökhan, 2007). Bu durumda eğitim sistemimiz de GSE’ne nasıl bakıldığını daha net görmemizi sağlamaktadır.

2006 yılın da yeniden yapılan “İlköğretim Okullarında Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)” programında bile bu yaş grubu öğrencilerinin konunun

uzmanı olan eğitimciler tarafından eğitilmesi gerekirken, 1. 2. 3. sınıfların derslerine halen sınıf öğretmenleri girmektedir. Oysa Sanat eğitimi ile bu yaş grubu öğrencilerinin kişilik gelişimi ve yaratıcı davranış geliştirilmesi açısından, önemli ölçüde katkı sağlanacağı bir gerçektir (Gökhan, 2007).

Genel anlamıyla sanatı haz duyma, yeteneğin sergilenmesi, rahatlama sağlayan çalışma şeklinde ifade eden derinliği olmayan görüşlere sahip idarecilerin, öğretmen ve ana babaların bu tür düşünceleri Görsel Sanatlar Eğitimi boş zamanlarda yapılan hobi olarak tanımlamaktadır. Öncelikle Görsel Sanat Eğitiminin önemini bu çevrelerin kavraması, çocukların hayatında önemli bir faaliyet olduğunu fark etmeleri gerekir. (Türe, 2007). Ülkemizde kültür ortamının artması ve daha çağdaş bireyler yetiştirmek için okullarda ki sanatsal eğilimleri artırmalıdır.

Bölüm III

Yöntem

Bu bölümde; araştırma modeli, evreni, örnekleme, veri toplama teknikleri ve veri analiziyle ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma, durum çalışma deseninin kullanıldığı bir çalışmadır. Durum çalışmalarında, durumla ilgili bir ya da birden fazla etkenin bütüncül şekilde araştırması yapılır, durumun nasıl etkilendiği ve bunun yanında bu durumdan nasıl etkilendiği ile ilgili derin araştırma yapılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Durum çalışmasını bir yöntem olarak gören Creswell (2007) ise durum çalışmasını şöyle tanımlar: “Araştırmanın zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynaklar içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, belgeler, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve durumlara bağlı temaların tanımladığı, nitel bir araştırma yaklaşımıdır” (Creswell, 2007).

Araştırmanın Evreni

Araştırma evreninde 1939 – 2014 yılları arasında yapılan Milli Eğitim Şuraları kullanılmıştır. Örneklem alma yapılmamıştır, bunun nedeni araştırmada evrenin tamamına ulaşılmış olmasıdır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada yapılacak çalışmanın veri toplama işleminde şu sıra izlenmiştir.

Öncelikle birincil veri kaynaklarına ulaşılmış ve 1939'dan 2014 yılına kadar toplanan Milli Eğitim Şûralar'ı raporlarından yararlanılmıştır.

Milli Eğitim Şûralar'ında alınan kararlar ve Milli Eğitim Şûralarında hazırlanan komisyon raporları incelenerek eğitim sistemimizdeki uygulamaya yansımaları, Milli Eğitim bakanlığının tarihsel süreç içindeki uygulamaları taranarak saptanmıştır.

Veri toplama yönteminde yazılı doküman incelemesi yapılmış, veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırma, 1939-2014 yılları arası yapılan Milli Eğitim Şûraları'nın rapor içerikleri; yazılı belgeleri veri kaynakları olarak kullanılmış; bu kaynaklardaki Görsel Sanatlar Eğitimine(GSE) ilişkin veriler dikkate alınmıştır. Tamamen belgelerden aynen alıntılar yapılarak ya da yazılı belgelere atıfta bulunarak veriler betimsel yolla analiz edilmiştir. Betimsel analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar; betimsel analiz için bir çerçeve belirleme, veri işleme tematik çerçeveye göre yapılmıştır, bulguların tamamlanması ve bulguların yorumlanmasıdır. Betimsel analiz aşamalarında, ilk önce araştırma soruları dâhilinde bir çerçeve oluşturulup, veriler bu çerçevede işlenip tanımlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bunların yanında, dokümanlardan elde edilen veriler nicel hale getirilip tablolar halinde, (f) frekans ve (%) yüzde değerleri verilmiştir.

Bölüm IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde; 1939 yılından başlayan, 2014 yılına kadar yapılan toplam 19 Milli Eğitim Şûrası'nda Görsel Sanatlar eğitimine yönelik olarak; gündemi, oluşturulan komisyonlar, katılımcılar ve komisyon raporlarına yer verilmiş, alınan tavsiye kararlarının uygulamaya yansıtıp /yansıtılmadığına bakılmıştır.

Birinci Milli Eğitim Şûrası

“Birinci Milli Eğitim Şûrası” ilk olduğu için eğitim ve öğretim tarihimizde önemli bir yer tutar. Şûra 17-29 Temmuz 1939 tarihleri arasında toplanmış olup; şûranın toplanmasından önce Heyet-i İlmiye adı altında toplantılar ya da Bakanlık kurumları planlama yapmak için bir araya gelirlerdi. Fakat Milli Eğitim Şûraları kadar geniş katılımı olmuyordu. Şurada atılan önemli adımlardan biri köy kalkınmasını sağlamak için köye göre öğretmen yetiştirme adımı atmak olmuştur. Şurada konuşulan konulardan köy öğretmenleri yetiştirme düşüncesi Köy Enstitüleri'nin kurulması için önemli yere sahiptir. Köy Enstitüleri açılması sanatın yaygınlaşmasında önemli bir adım olmuştur (MEB,1991).

Şûra Türk Eğitim Sistemi'nin genel bir değerlendirmesini yapmak üzere toplanmıştır. Şûranın yapıldığı dönemde maarif vekili, Türk Eğitim tarihi açısından önemli bir şahsiyet olan Hasan Ali Yücel'dir. Ülkemizin eğitim tarihinde ki ilk sistemli çalışma diyebiliriz. Bu şûrada eğitim bir bütün olarak ele alınmış, eğitimin özel bazı alanları kapsam dışında bırakılmıştır.

Şûra gündemi. Şûra, Ankara İsmet Paşa Kız Enstitüsü' nde, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel başkanlığında toplanmıştır (MEB, 1991). Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Cumhuriyet Eğitiminin plan ve esasları,
2. Farklı öğretim kategorisindeki kurumlara ait talimatların incelenmesi,
3. Bütün ders programlarının incelenmesi,
4. Şûra üyelerinden gelen dilek ve teklifler (MEB, 1991).

Şûra katılımcıları. Birinci Mili Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 138 kişiden oluşmakta olduğu saptanmıştır. Birinci Milli Eğitim Şûrası sanat eğitimi katılımcı üyeleri arasında; Güzel Sanatlar Umum Müdürü, Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, Güzel Sanatlar Şube Müdürü'nün bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Şûranın açılış konuşmasını o dönem içerisinde Millî Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel yapmıştır. Açılış konuşmasında GSE' yi ilgilendiren şu ifadeleri kullanmıştır;

“Cumhuriyet Maarifinin biri birinden mühim ve biri birinden çetin meseleleri var. Bunların büyük bir kısmı bu içtima (toplantı) devresinde yüksek tetkikinize (inceleme) arz edilmiş bulunmaktadır. Güzel Sanatlar, okullarımızda bedenî ve bedî (estetik) terbiye ve iş terbiyesi gibi pek ehemmiyetli meselelerde tam hazır olmadığımız için, bu mevzuları bundan sonraki toplanmamıza terk etmek mecburiyetinde kaldık” sözleriyle, güzel sanatlar meselesinin daha sonraki şûrada görüşüleceğini belirtmektedir.

(MEB, 1991, s. 6)

Şûrada açılış konuşmasının aksine bir komisyonda GSE' 'yi ilgilendiren konulara yer verilmiştir. Ortaöğretim Talimatnameleri Komisyonu'nda Görsel Sanat Eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Ortaöğretim Komisyonu'nca alınan karar; “Okullarda derslerin öğleden önceye alınması ve öğleden sonralarının ortaokullarda isteğe bağlı, liselerde mecburî olarak öğretmenlerin yönetiminde serbest ve ortak faaliyetlere ayrılması konusunda yapılan öneriler şûraca karara bağlanmış ve karar Bakanlıkça uygulamaya konulmuştur” (Özalp ve Ataünal, 1977).

Alınan bir diğer karar ise üç sınıflı köy okulların beşe çıkarılmasıdır (MEB, 1991).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra'da “Ortaöğretim Talimatnameleri” Komisyonu'nda alınan karara göre uygulamadaki yerini “1948 ilkokul Programında” açıklamalar (madde 4) kısmında; “Resim-İş dersinin diğer derslerin yardımcısı olması” şeklinde bir ifade yer almaktadır (İlkokul Programı, 1948). Bu madde de yukarıda Hasan Ali Yücel'in açılış konuşmasındaki sözlerini haklı çıkaracak bir uygulama olarak tespit edilmiştir.

Şûra'da “Ortaöğretim Komisyon'unda” alınan kararın “1949 Orta Okul Programı”nda bulunan; “Kız ve Erkek Orta Okullarıyla Karma Orta Okulların Ders Dağıtma Cetveli”nin “Serbest Çalışmalar” kısmında 1., 2., 3. sınıflara haftada 3'er saat serbest çalışmalara yer verilmiştir. Bu serbest çalışmalarda öğrencilerin ihtiyaçlarına göre tamamlayıcı çalışmalar yapılacağı görülmektedir” (Orta Okul Programı, 1949). Kararının bir diğer yansımalarını da 1949 Orta Okul Programı'nda “Orta Okulun Eğitim ve Öğretim ilkeleri” kısmında (madde 12) şekilde görülmektedir:

Okul, öğrenciye boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığı kazandırmalıdır. Her vatandaşın çalıştığı mesleğe ve dinlenmeye ayırdığı zamanlar dışında boş zamanı kalır. Bu boş zamanları yurt ve toplulukla ilgili faaliyetlere ve münasebetlere, okumaya, müzik ve tabiatın güzelliğinden istifadeye, spor, temsil, sinema, radyo gibi meşguliyetlere ve birtakım faydalı

meraklara ayırmak lâzımdır. Okul bu temiz zevklerin tadını öğrenciye tattırmalı ve öğrencinin boş zamanlarını iyi bir şekilde geçirmekten zevk almasını sağlamalıdır. (Orta Okul Programı, 1949, s. 23)

Yukarıda bahsedilen aynı kararın “1951 Orta Okul Programında” Resim-İş Dersinin Amaçları bölümünde yansımaları şu şekilde olmuştur; Öğrencilerin tasarım ve imgeleme ifadelerini kazanması, sanat eserleri ile ilgili öğrencilerde duyarlılık geliştirme, estetik duygunun geliştirilmesi, öğrencilerin resim tekniklerini öğrenmelerini sağlama ve son olarak öğrencilerin boş zamanlarında hobi edinmelerini sağlamak olarak ifade edilebilir. Resim konu ve teknikleri için sınıf dağılımı yapılmayıp bu dağılım öğretmenlerin planlamasına ve öğrencilerin yapısına uygun şekilde hazırlanması istenmiştir (Kurtuluş, 2000).

Alınan diğer bir karar “üç sınıflı köy okullarının beşe çıkarılmıştır”. Bu kararla ilgili şûrada GSE’ yi ilgilendiren konulardan biri de 1940’ ta köylerde okul ve öğretmen sorununu çözmek için “Köy Enstitülerinin” açılmasına karar verilmiştir. Köy Enstitüleri’nin 1940-1946 yılları arasındaki sürdürdüğü etkinlik sadece eğitim ve öğretimde devrim özelliğine sahip değildir aynı zamanda sosyal ve kültürel yaşam üzerinde de etki bırakmıştır (Arayıcı, 1999’ dan, akt. Ülkü, 2008).

Fakir köy çocukları Köy Enstitüleri’nde eğitmek suretiyle sanatın tüm branşlarında ilk yıllardan itibaren tiyatro, müzik, resim-iş, güzel ve etkili konuşma ve çeşitli spor dallarında etkinlikler düzenlenmiştir. Her öğrencinin yeteneği ve ilgi alanı dikkatle izlenerek gelişmeleri sağlanmıştır (Apaydın, 1997’ den akt. Ülkü, 2008).

Şûra’da Köy Enstitüleri ile ilgili uygulamaya yönelik çalışmalar olmuştur. Dinç (1999) “Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları Ve Alınan Kararların Uygulamaları (1923-1960)” tezinde Köy Enstitülerinin kuruluşunu şu şekilde aktarmıştır:

I. Milli Eğitim Şurasında alınan kararların en önemli uygulaması ilköğretim düzeyinde gerçekleşmiştir. 1940 yılında ilk uygulamalar İlköğretimin sınıfın üç yıldan beş yıla çıkarılması, 3704 sayılı “Köy Öğretmen Kurslarıyla Köy Okullarının İdaresine Dair Kanun”un yürürlüğe konması ile gerçekleşmiştir.

1940 yılında “3803 Sayılı Köy Enstitüleri Kanunu” sayesinde Köy Enstitüleri kurulmuştur. Bu kanuna ilave 1942 yılında çıkarılan 4274 Sayılı “Köy Okulları ve Enstitüleri Teşkilat Kanunu” kabul edilerek genişletilmiştir. 1939–1940 eğitim ve öğretim yılında “Köy İlkokul Projesi” hayata geçirilmiş ve şura kararları göz önüne alınarak ders programı oluşturulmuştur. Bu ders programına göre Geometri, Aritmetik, Türkçe, Yurttaşlık ve Coğrafya Bilgisi ile Resim dersleri şehirlerdeki okullar ile aynı kalmış, bunların dışındaki dersler köy koşullarına uyumlu hale getirilmiştir. Ortaöğretimlerde Talim ve Terbiye Dairesi Şurasınca ders saatleri ve çizelgeleri belirlendiği şekilde uygulamaya konmuştur (Dinç, 1999)

İkinci Milli Eğitim Şûrası

Şûra Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel başkanlığında 15-21 Şubat 1943 tarihlerinde Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde, Ankara’da toplanmıştır. Şûra başkanı Hasan Ali Yücel açılış konuşmasında, şûra üyelerine şu şekilde seslenerek şûranın amacını ortaya koyuyordu (MEB, 1991):

“Arkadaşlarım, Her Türk için ve her Türke her zaman için ideal, şu cümlelerin özünde gizlidir: Yurdumuzu dünyanın en bayındır ve uygar ülkeleri düzeyine çıkaracağız. Ulusumuzu en geniş refah araç ve kaynaklarına sahip kılacağız. Ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkaracağız. Ebedi şefimiz Atatürk’ün Onuncu Yıldönümü Söylev’inde bizlere gösterdiği bu

amaçlar, onları gerçekleştirecek insanların yetişmesiyle görevli olan Cumhuriyet eğitiminin ana davasını çizmiş bulunuyor. Ulusal kültürümüz denildiği zaman bunda, her Türkün kişiliği ve düşünsel varlığı demek olan ahlakı, Türklüğün en gizli varlığını oluşturan ve düşünmek dediğimiz büyük insanlık işlevinin dili ve bizim dilimiz olan Türk dilini; ulusal varlığımızın en eski kaynaklarından bugüne doğru yürüyüşünde hangi yollardan geçtiğini, hangi kıtalarda uygarlık durakları kurduğunu ve insanlığa neler getirip nasıl hizmet ettiğini gösteren Türk tarihini, üç esaslı etken olarak görüyoruz. İkinci Maarif Şûrasını bu üç ilkenin üstünde düşünmeye, bu konuda düşünce birliği yapmayı gerekli ve yararlı bulduk”. (MEB, 1991)

Şûra'nın ağırlıklı konusunun ahlâk eğitimi, kültür ve kültürün millî eğitimde kapsanan ana dil ve tarih öğretimi hususlarının eğitim ilke ve programlarına yansıtılması olduğu görülmektedir.

Şûranın gündemi. Şûra gündemi aşağıdaki gibidir:

1. Ahlak terbiyesinin okullarda verilmesi

- Türk ahlâk ve kültürünün kişisel ve sosyal ilkelerinin ortaya konması,
- İlköğretim ve liselerde bu ilkelerin gerçekleştirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi: mesleki ve teknik okullar için bu ilkelerin aynı zamanda iş ahlakına yansıtılması:
- Alınacak tüm tedbirlerin bir program halinde yapılması,
- Ortaöğretimdeki ahlak ve sosyoloji dersleri program içine alınıp ilkeler bakımından incelenmesi,
- Yükseköğretim kurumlarında gençlerin ahlak ilkelerine bağlılıklarının işlenmesi,

- Öğrencilerin okul dışındaki hal ve hareketlerinin değerlendirilmesi.
2. Tüm eğitim ve öğretim kurumlarında Türkçe çalışmalarının veriminin artması
- Anadili özellikle yazma eğitiminin daha etkili hale getirilmesi için yapılması gerekenlerin tespit edilmesi
 - Tüm okullarda resmi yazı dili ve özel olarak da imla birliğini sağlama yönünde tedbirlerin alınması
 - Yeni kelimelerin yüksek öğretim nezdinde yaygınlaştırılması hususunda kesin harekete geçilmesi
3. Türk Kültürü eğitimi için tarih eğitiminde yöntem ve araçların incelemeye alınması,
- İlkokul ve ortaokullarda okutulacak tarih kitaplarında pedagoji ve bilim bakımından dikkate alınması gereken hususların altının çizilmesi,
 - Lise seviyesinde okutulan tarih kitaplarının mükemmel hale getirilmesi için çalışmaların yapılması (MEB, 1991).

Gündem maddelerinden de anlaşılacağı üzere şurada genel olarak ahlak eğitimi, kültür ve milli eğitimde kapsanan ana dil ve tarih öğretimi üzerinde durulmuştur. Ancak, üçüncü gündem maddesi kapsamında, Görsel Sanatlar Eğitimi anlamında sanat tarihi derslerinin tarih kitaplarına girmesi veya ders olarak okutulmasının tarih komisyonunca kabul edilmesini GSE' ye yönelik bir karar olarak değerlendirmek mümkündür. Görsel Sanatlar Eğitimi açısından diğer bir konu ise öğretim programlarında "Resim-İş" dersinin "Resim" ve "İş" olarak iki ayrı içeriği olduğunu uygulamada ikisinin de yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Şûra katılımcıları. İkinci Milli Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 141 kişi olduğu saptanmaktadır. Bu sayı içerisinde yer alan sanat eğitimcileri arasında Güzel Sanatlar Umum Müdürlüğü Şube Müdürü, Güzel Sanatlar Umum Müdürü, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilmesi düzeyi. İkinci Milli Eğitim Şûrası'nın Ahlâk Eğitimi Komisyonu, Tarih öğretimi Komisyonu'nda Görsel Sanat Eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

İkinci Milli Eğitim Şûrası'nda alınan komisyon kararlardan biri Ahlâk Eğitimi Komisyonunun hazırladığı raporun "Dilekler" kısmının (madde 17) "Talebe içinde müstesna bir kabiliyet gösterenleri gözden kaybetmeyerek yarın ki Türkiye'yi temsil ve inşa edecek güzideler sınıfını kültür ve bilhassa milli ahlâk bakımından iyi yetiştirmek için her fedakârlığı göz önünde tutmak" (MEB, 1991, s. 116) şeklinde ifade edilerek genel kurulda oylamaya sunulduğu ve kabul edildiği görülmektedir.

Ahlâk Eğitimi Komisyonunca hazırlanan raporun "Talebinin Okul Dışı Durumlarının Murakabesi (Denetleme)" kısmında;

Öğrencinin okul içindeki davranışları yanında okul dışındaki davranışlarıyla da ilgilenmeye mecbur olduğumuz için öğrencilerin dışarıdaki yaşantısını da şekillendirmek gerekir. Okul dışında öğrenci kulüpleri, izcilik teşkilatları, spor kulüpleri, kapalı ve açık oyun oynanacak yerler, sanat duygularını arttıracak teşkilatların kurulması, çocukların ve gençlerin psikolojilerine uygun yayınlar büyük önem taşımaktadır (MEB, 1991).

Ahlak Komisyonuna ait bir görüş okul müzesi müdürü Hıfzı Rahman Raşit Öymen tarafından Resim dersine "İş bilgisi" dersinin eklenmesi üzerine olmuştur:

Gerek burada gerekse komisyonda ifade ettiğim gibi tasnif ve tertip açısından birçok eksiklik olduğunu görmekteyiz... İlave olarak teklif edeceğim husus vardır, ortaöğretim düzeyindeki okullara resim dersi verilirken bu dersin yanına iş dersinin de ilave edilmesi ve kapsamının genişletilmesi olacaktır. Bu iş ahlakının yükselmesini sağlayacaktır, önerisini getirmiştir.

Daha sonra rapor oy birliği ile kabul edilmiştir. (MEB, 1991)

Tarih Öğretimi Komisyonunun hazırladığı raporun görüşülmesi sırasında Suut Kemal Yetkin, tarih kitaplarına sanat tarihinin eklenmesini teklif ettiğini, bu teklifin raporun “Dilekler” kısmında liselerin 4 yıla çıkarıldığı zaman dikkate alınacağı şeklinde düzenlendiğini görünce sanat tarihi okutulması hususunun belirsiz bir tarihe bırakılmasının ve sadece Dilekler kısmında yer almasının, sanat tarihine gereken önemin verilmediğini gösterdiğini bahsetmiş şu sözleri söylemiştir:

Ben, sanat tarihinin muhakkak surette tâli değil aslî şekilde yer almasına taraftarım. İkinci mühim bir nokta: Okutulacak olan sanat tarihi, sanatkârların hayatından veya içinde sanatkârların yetişmiş olduğu çevrelerden bahseden bir tarih olmamalıdır. Çünkü tarih kitaplarından beklediğimiz şey ahlâkı yüğurucu olan bir sanat dersidir. Bu ise talebeye doğrudan doğruya sanat eserlerinin gösterilmesi, onların incelenmesi, formlar arasındaki münasebetin tespit edilmesi ile mümkündür. Ancak bu şekilde verilecek olan bir sanat öğretimi faydalı olur. Bu maksatla, talebe de sanat bilgisini artırmak ve zevkini geliştirmek için ortaokul ve lise tarih kitaplarına sanat eserlerinin tahliline ait bir kısmın eklenmesi (MEB, 1991, s. 228) şeklinde ifade

etmektedir. Bunun üzerine Liselere “Sanat Tarihi” dersi konulması kararı alınmıştır.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Ahlak Eğitimi Komisyonun hazırladığı kararının uygulamaya yansımaları, 1949 Orta Okul Programı’nın da Orta Okulun Eğitim ve Öğretim ilkelerine ait bölümünde şu şekilde yer almıştır: “Okul her öğrenciyi kendi yetenekleri sınırı içinde en yüksek başarıya götürecektir kılavuzluğu yapmalıdır” (Orta Okul Programı, 1949, s. 32).

Ahlak Eğitimi Komisyonunca hazırlanan raporun “Talebinin Okul Dışı Durumlarının Murakabesi (Denetleme)” kısmında alınan karar “1949 Orta Okul Programı’nın “Orta Okulun Eğitim ve Öğretim” ilkelerinde şu şekilde yer almıştır; “Okul, öğrenciyi boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığını kazandırmalıdır” (Ortaokul Programı, 1951). 1951 Ortaokul Programının açıklamalar kısmında ise şu şekilde bir ifade yer almıştır; “Resim derslerinin belirtilen amaçların ışığında yürütülmesi; öğrencilere göz ve el becerisi kazandırmakla yetinilmeyip düşünce ve duyguların anlatımına olanak sağlaması; öğrencilerin yaş özellikleri bilinerek buna aykırı zorlamadan kaçınılması; resim eğitimi yoluyla öğrencilerin ruh sağlıklarının korunması ve yapıcı, yaratıcı çalışmalar yönelmelerinin sağlanması, ders dışı resim çalışmaları için ortam hazırlanması ve öğrencilerin güdülenmesi yer almaktadır” (Ortaokul Programı, 1951).

Ahlak komisyonunda alınan “ortaokullara resim dersi yanına “iş” dersinin ilave edilmesi” kararı ile 1949 yılında ortaokul programlarına “İş bilgisi” dersinin konulmuştur. Bu karar 1970’e kadar bir karar değişikliğe uğramamıştır. 1948-1949 öğretim yılında yürürlüğe giren İlkokul Programlarında ilk üç sınıfta Resim-İş dersi haftada 4 ders saat, 4. ve 5’inci sınıflarda ise haftada 2 ders saati olarak düzenlenmiştir. İlkokul ders programının haftalık ders saati toplam 26’dır. 1948 tarihli İlkokul Resim-İş Programı incelendiğinde

öğrencilerin estetik duyarlılıklarının geliştirilmesine önem ve öncelik verildiği görülmektedir (Tataroğlu, 2012).

Tarih Öğretimi Komisyonunca hazırlanan raporda “Sanat Tarihi” dersinin liselere konulması kararı; Liselerin 4 yıla çıkarılması ile sanat tarihi, sanat ve ilim tarihi dersi konulması veya bu konuların daha geniş ölçüde tarih kitaplarına girmesi genel kurulda kabul edilmiştir (MEB, 1991, s. 265). Fakat 1952 yılına kadar liselerde sanat eğitimi ile ilgili ders görülmemektedir. 1952 lise programına baktığımızda resim, müzik ve sanat tarihi dersleri seçmeli dersler olarak görülmüştür. “1956-1957 öğretim yılında liseler 3 yıla indirilmiş ve seçmeli dersler “resim, müzik ve yabancı dil” olarak belirlenmiştir” (Tataroğlu, 2012).

Üçüncü Milli Eğitim Şûrası

Üçüncü Millî Eğitim Şûrası, 2-10 Aralık 1946 tarihleri arasında Bakan Reşat Şemsettin Sırer başkanlığında toplanmıştır. O zamana kadar yapılan şûralar içindeki en geniş katılıma sahip şûradır. Çok Partili hayata geçildikten sonra yapılan ilk şûradır. Bu şûrada da eğitimle ilgili konuların bütünü inceleme yoluna gidilmemiş, daha dar bir alanda yoğunlaşmak amaçlanmıştır. Genel itibarı ile “meslekî ve teknik eğitim” konuları ve “okul-aile arasında iş birliğini” güçlendirmek konuları görüşülmüştür (MEB, 1991).

Şûranın gündemi. Şûra gündemi oluşturan maddeler şunlardır:

1. Ticaret ortaokulları ve liseleri program ve yönetmeliği,
2. Erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri program ve yönetmeliği,
3. Kız enstitüleri program ve yönetmeliği,
4. İstanbul Teknik Okulu yönetmeliği,

5. Orta ve bu derecedeki teknik öğretim okulları öğretmen ve öğreticileriyle ilgili mevzuatın bugünkü ihtiyaçlarla ayarlanması,
6. Aile ve okul arasında iş birliği sağlanması için gerekli önlemlerin alınması (MEB, 1991).

Üçüncü Milli Eğitim Şûrasında da mesleki ve teknik eğitim konuları ve buna ek olarak okul ve aile arasında işbirliğini güçlendirmek konularını görüşmek amaçlanmıştır. Görsel Sanatlar Eğitimi ilgili görüşülen konular yok denecek kadar azdır.

Şûra katılımcıları. Şûra'nın toplam katılımcı üye sayısı 290 kişiden oluştuğu saptanmaktadır. Bu sayı içerisinde yer alan sanat eğitimcileri arasında, Güzel Sanatlar Genel Müdürü, Güzel Sanatlar Akademisi Temsilcisi, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi, Öğretmeni, Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmen'inin bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilmesi düzeyi. Üçüncü Millî Eğitim Şûrası'nın Erkek Sanat Orta Okulları ve Enstitüleri Program Komisyonu, görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Erkek Sanat Orta Okulları ve Enstitüleri Program Komisyonunda alınan karar; Genel sorunlarına işaret edilen teknik öğretim hakkındaki önerilere yer verilen beş madde, ayrıca sanayi müzesi kurulması, öğrencilerin tarihi, sanat eserlerini görmek suretiyle, Türk Sanat Tarihini incelemeye getirilmeleri, öğrencilere eserlerin ve sanatçıların tanıtımı için okullarda konferansların ve gezilerin düzenlenmesi hakkındadır (Dinç, 1999).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Teknik öğretimin genel sorunlarına ilişkin önerilerinin yer aldığı komisyonda alınan kararlar doğrultusunda incelediğimizde sanayi müzesi kurulmamış uygulamaya dönük kararlar alınmamıştır.

Teknik Resim, Mesleki Resim, Kıyafet Tarihi, Desen, Resim (Atölye) gibi dersler Şûra gündemini oluşturan mesleki ve teknik okullarının müfredat programlarında görülmektedir. Bu derslerin amacı öğrencinin yaratıcılık düşüncesini geliştirmesine destek vermesinden ziyade, öğrencilerin meslekleriyle ilgili alanlarda destekleme özelliğine sahiptir. “İlk öğretmen Okulları” bir diğer meslek lisesi çeşididir ve bu okullarda Resim-İş dersine ağırlıklı yer verilmektedir. Bunun nedeni, öğrencinin sanat bakımından kabiliyetlerini geliştirmek olduğu gibi görev alacakları ilköğretim okullarında “Resim- İş” dersinde nasıl ders anlatacaklarını öğrenmelerini de amaçlamaktadır (Telli, 1990’dan akt. Altınkurt, 2015).

Dördüncü Milli Eğitim Şûrası

Dönemin Millî Eğitim Bakanı Dr. Tahsin Banguoğlu başkanlığında Dördüncü Millî Eğitim Şûrası 23-31 Ağustos 1949 tarihleri arasında toplanmıştır. Şûra’nın ağırlıklı konusunu ilkokul, ortaokul ve lise programlarının incelenmesi oluşturmuştur (MEB, 1991).

Şûranın gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. 1948-49 eğitim ve öğretim sezonundan bu yana uygulamaya konan ilköğretim müfredatının irdelenmesi,
2. Yeni ortaokul projesi hakkında inceleme yapılması,
3. Lise ders müfredatının dört yıllık esasa göre belirlenmesi,
4. Ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu kurumunun gereksinimlere göre tekrar yapılandırılması,
5. Eğitim ve öğretimde temel alınan demokratik prensiplerinin tekrar incelenmesi (MEB, 1991).

Dördüncü Milli Eğitim Şûrasında, yukarıda da bahsedildiği gibi, 1948 ilkokul Programı'nın sonuçlarının değerlendirilmesi, yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi; lise öğretim programının 4 yıllık öğretimi süresine göre düzenlemesi konuları üzerinde durulmuştur.

Şûra katılımcıları. Dördüncü Milli Eğitim Şûrası'nın, toplam katılımcı üye sayısının 277 kişi olduğu saptanmaktadır. Bu sayı içerisinde yer alan sanat eğitimcileri arasında, Bakanlık Müfettişi, Güzel Sanatlar Genel Müdürü, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Öğretmeni, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Öğretmen'inin bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Dördüncü Milli Eğitim Şûrası'nın Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirilmesi ile ilgili Komisyon, İlkokul Programını inceleme Komisyonu, Ortaokullara ve Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Yeni İhtiyaçlara Göre Düzenleme İşleri Komisyonu, Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilâta Göre Tespiti Komisyonu'nda görsel sanatlar eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Şûra'da Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasların Gözden Geçirilmesi ile ilgili Komisyon kararlarından biri; "Demokratik eğitiminin, her şeyden önce ferdin bir insan olarak yaratılmış olmakla, şahsiyet ve haysiyetine saygı gösteren ve cins, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin herkesin kabiliyet ve istidadına göre gelişme imkânları temin etmek maksadını güden bir eğitim sistemi olduğu belirtilmiş" (Özalp ve Ataünel, 1977) ve bu teklif şûraca kabul edilerek benimsenmiştir.

Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirecek Komisyon tarafından hazırlanan raporun Genel Kurul görüşmeleri sırasında

söz alan Halil Vedat Fıratlı; “Bedii (estetik) terbiye de öyle... Okullarımızda bedii terbiye yoktur. Resim ve musiki dersleri, bugünkü durumlarıyla, çocukların estetik gelişmelerini sağlamamaktadır. Çocuk, okulda güzelliği yaşamalıdır. Okulda çocuğun bütün melekelerini (alışkanlık) geliştiren bir güzellik havası olmazsa orada bedii terbiye vardır, denemez” şeklinde rapor üzerindeki tespitlerin doğru ancak çözüm yollarının komisyon tarafından raporda sunulmadığına dair bir eleştiride bulunduğu görülmektedir. (MEB, 1991, s. 79)

Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirecek Komisyon tarafından hazırlanan raporun, üçüncü bölümü olan “Okul içinde Demokratik Eğitim” ‘in içinde yer alan “Okulun En Geniş Anlamdaki Gayesi” üzerine yapılan açıklamada; “Okulda çocuk, öğrenme ve araştırma hevesini kazanmalı, kendi sağlığına, spora ve güzel sanatlara karşı ilgi duymalı,...” (MEB, 1991, s. 64) olarak düzenlendiği ve Genel Kurul’da kabul edildiği görülmektedir.

“İlkokul Programını İnceleme Komisyonu’nun” hazırladığı raporun “Bölge Öğretmen Okulları Programları Hakkında” kısmının üçüncü maddesinde: “Son sınıfta konan tarih, coğrafya, tabiat bilgisi, fizik-kimya, resim-iş, matematik, müzik derslerinde ilkökul programının bu derslerle ilgili maddeleri işlenecektir” (MEB, 1991, s. 218) ifadesi yer almaktadır. İlkokul Programını inceleme Komisyonu’nun aldığı bu karar şûrada kabul edilmiştir.

Şûra’da “Ortaokul Programı Projesini inceleyecek Komisyon” tarafından hazırlanan raporun, 3. maddesinin şu şekilde ifade edildiği görülmektedir: “Haftalık yirmi dokuz saat dersten arta kalan çalışma zamanının yakın yurt incelemelerine, atölye ve laboratuvar çalışmalarına, kitap okumaya, tartışmalara, yabancı dil alıştırmalarına, müzik, spor, temsil

kooperatif ve bahçe işleri gibi faaliyetlere ayrılması uygun görülmüştür” (MEB 1991, s. 329).

Şûra’da Ortaokul ve Liselere Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Düzenleme Komisyonu Raporu’nda şöyle bir maddenin yer aldığı görülmektedir:

İleri kültür memleketlerinde olduğu gibi müzik, resim- iş ve beden eğitimi faaliyetlerinin eğitici, ruh canlandırıcı ve dolayısıyla işi ve hayatı sevdirci rolleri göz önünde tutularak bunların belli ders saatleri dışında da bütün okul hayatına sari (uygulanan) bir hale getirilmesi lüzumlu görülmüştür. Esasen memleketin durgun olan sanat hayatını canlandırmak ve sanat anlayışını geniş halk kitleleri arasına yaymak, bu kitleler arasındaki kabiliyetleri uyandırıp geliştirmek, aynı zamanda sanat anlayış ve zevkini umumileştirmek, millî terbiye hedeflerimiz arasında diğer milletlere nazaran daha fazla yer alması gereken bir konudur. O halde Eğitim Enstitülerine müzik, resim-iş, beden eğitimi şubelerinin bugünkü müstakil hüviyetlerini muhafaza etmeleri ve geniş kadrolu orta dereceli okullarda bu dersleri okumak üzere müstakil öğretmenler yetiştirilmesi bu bakımdan tavsiyeye sayan görülmüştür. (MEB, 1991, s. 135-136)

Lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre tespiti komisyonunun, Liselerin Islahı ve Veriminin Arttırılması Hakkında Düşünceler ve Dilekler Komitesi Raporu’nun Liselerde Metot ve Zihniyet kısmında: “Mevcut lise öğretimindeki metodun, gençleri düşünme, muhakeme, araştırma, yaratma gibi yeteneklerini geriletliğini, bunun yerine öğrencilerin yeteneklerini geliştiren bir öğretim sisteminin olması gerekliliğini savunduğu ve teklif ettiği, Genel Kurul oylamaları sırasında Liselerin dört yıl eğitim vermesi gerekliliğinin kabul edildiği görülmektedir”(MEB, 1991; 413).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirilmesi Komisyonunda alınan kararın 1949 Orta Okul Resim-İş Programı'na yansımaları "Orta Okulun Eğitim ve Öğretim ilkeleri" kısmının (madde 2) ikinci paragrafında şu şekilde yansıdığı tespit edilmiştir: "Okul gerçek bir topluluktur. Okul, derslerde ve ders dışı faaliyetlerde öğrencilerin her birinin yeteneklerinin gelişmesini ve gerekli bilgi, iyi alışkanlık ve beceriler kazanmalarını sağlayacaktır", aynı maddenin dördüncü paragrafına ise "Topluluğumuzun dayandığı demokrasi prensiplerini öğrenci, okulda ve dershanede uygulayarak ve yaşayarak benimser. Okulda öğrencilerin kendi aralarındaki ve öğrenci-öğretmen arasındaki karşılıklı münasebetler demokrasi değerlerine uyularak düzenlenmelidir. Okulun bütün faaliyetlerinde okul topluluğunun gelişmesine el birliğiyle çalışırken, öğrencilerin teker teker her birinin kişiliğine değer ve önem verilmelidir" (Orta Okul Programı, 1949, s. 13) şeklinde yansıdığı, diğer bir 15.madde ise "Okul her öğrenciyi kendi yetenekleri sınırı içinde en yüksek başarıya götürecektir kılavuzluğu yapmalıdır" (Orta Okul Programı, 1949, s. 32) şeklinde ifade edilerek 1949 Orta Okul Programı'na yansıdığı görülmektedir.

Dördüncü Millî Eğitim Şûrası'nda alınan bu kararın, 1949 Orta Okul Programı'nın Orta Okulun Eğitim ve Öğretim ilkeleri bölümüne (madde 11) şu şekilde yansıdığı görülmektedir:

"Okul, öğrencilerde güzel şeylere karşı sevgi ve bağlılık uyandırmalı; onlara kendi yaşlarına göre her şeyde ve her yerde güzeli, iyiyi, doğruyu arayıp bulma ve değerlendirme alışkanlık ve iktidarını kazandırmalıdır, Öğretmen, öğrencileri güzel şeylerle temasa getirmeli, tabiatta ve insan emeğiyle meydana gelmiş eserlerdeki güzellikleri arayıp bulmaya teşvik etmelidir. Güzel bir yazı parçası içindeki kahramanın hayatını yaşayabilmesi, güzel bir

manzara karşısında veya tatlı müzik melodileri içinde heyecan duyabilmesi öğrencinin benliğinde önemli değişiklikler meydana getirir” (Orta Okul Programı, 1949: 22).

İlkokul Programını İnceleme Komisyonu'nun hazırladığı raporun Bölge Öğretmen Okulları Programları kararlarının yansımaları;

1953 yılında Köy Enstitüleri'nde uygulamaya konan üçüncü programda, İlköğretmen okulları da bulunan ortak program olmuştur. Bu sebeple verilen ad Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı olmuştur. Bu program vasıtasıyla iki kurum için eğitim ilkeleri ve amaçları, bunun yanında son üç sınıf için belirlenen derslerin türü ve konuları birlikte değerlendirmeye tabi tutulmuş, tek farklı yönleri ders çizelgeleri ayrı şekilde değerlendirilmiştir.

Daha önceki program çerçevesinde "Resim- İş" dersinin adı bu programda " Resim ve Yazı" dersi olmuştur. Dersin amacı, kullanılacak araç gereç, yöntemi için geniş açıklama yapılmıştır. Önceki programda yer verilen sanat dersleri ile atölye çalışmalarına bu programda yer verilmemiştir (Ülkü, 2008).

1949 Orta Okul Programı'nın Orta Okulun Eğitim Ve Öğretim İlkeleri kısmında. (madde 12): “Okul, öğrenciye boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığını kazandırmalıdır” (Ortaokul Programı, 1949) İlkesinin açıklamaları arasında resim yapmak vardır. Öğrenciler bu konularda güdülenecek, gerekirse öğrenciyi tanıma ve rehberlik açısından velilerden bilgi alınacak, sergiler düzenlenecek ve bu yolla öğrenci iyi alışkanlıklar kazanarak okulda ve ailede iyi ilişkiler geliştirecektir (Etike, 2001, s. 130) .

Ortaokul ve Liselerde Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatı Düzenleme Komisyonun'da alınan komisyon kararlarının uygulamaya yansımaları; “Raporda öğretmen adaylarının daha iyi yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla Eğitim Enstitülerinde öğretimin ikişer yıl süreli Fen ve Edebiyat Şubeleri olarak ikiye ayrılması, bu bölümlere

alınacak öğrencilerin Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik ve Ev İşleri derslerinden birisini ek branş olarak almalarını, Eğitim Enstitülerinde yabancı dil bölümlerinin üç yıla çıkarılmasını, bu enstitülerde Beden Eğitimi ve Resim-İş derslerinin ayrı ayrı branşlar halinde düzenlenmesi teklif edilmiştir” (Kurtuluş, 2000).

Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti Komisyonunda liselerin dört yıla çıkarılması kararı alınmış ve bu karar 1952-1956 yılları arasında uygulanmıştır. Bu karar ile birlikte 1952 Lise Programında Resim, Müzik ve Sanat Tarihi dersleri seçmeli dersler arasına girmiştir (MEB, 1991). 1956-1957 öğretim yılında, liseler tekrar üç yıla indirilmiştir. Yeniden hazırlanan programda seçmeli dersler “Resim, Müzik, Yabancı Dil” olarak belirlenmiştir. Seçmeli dersler olarak haftada iki saattir ve öğrencilerden bu derslerden birini seçmeleri istenmektedir. Üçüncü sınıfta Resim derslerinin bir saati Sanat Tarihine ayrılmıştır (Cicioğlu, 1985’den akt. Kurtuluş, 2000).

Beşinci Millî Eğitim Şûrası

Beşinci Millî Eğitim Şûrası 04-14 Şubat 1953 yılları arasında toplanmıştır (MEB, 1991). Genel olarak ilköğretim sorunları, ilkokul öğretmeni yetiştirilmesi, okul öncesi eğitim, özel eğitim konularını ve bu konulara yönelik program ve yönetmelikler hazırlanmasında ortak kararlar almak amaçlanmıştır.

Şûranın toplanma tarihi ve gündemi. Şûra gündemi oluşturan maddeler şunlardır:

1. Okul öncesi eğitim ve öğretime yönelik hazırlanan yönetmelik ve programın incelenmesi
2. Sağlık ile ilgili konularda alınması gereken önlemlerin belirlenmesi
3. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik hazırlanan rapor ile ilgili olarak yetiştirme yurtları için hazırlanan yönetmeliklerin incelenmesi ve

korunmaya muhtaç çocuklar ile ilgili yasanın tekrar ele alınıp, değişmesi gereken kısımlarının tespiti,

4. İlk öğretim Yasa tasarısının incelemesinin yapılması ve zorunlu ilköğretimin planlamasının yapılması,
5. İlköğretim için hazırlanan programın tekrar revize edilmesi,
6. Yeni İlkokul Yönetmeliği tasarısı üzerinde inceleme yapılması, (MEB, 1991)

Beşinci Milli Eğitim Şûrasına Görsel Sanatlar eğitimi açısından sanatın yaygınlaşmaya elverişli ortam olduğu ileri sürülen Köy Enstitüleri hakkında alınan kararlar öne çıkmaktadır.

Şûra katılımcıları. Beşinci Milli Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 326 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmen'inin bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Beşinci Millî Eğitim Şûrası'nın İlkokullara Öğretmen Yetiştirilmesi, Öğretmen Okulları ile Köy Enstitüleri Yeni Öğretim Programı ve Meslekte Olgunlaşma Konularının İncelenmesi Komisyonu'nda Görsel Sanat Eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Şûra, "Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı'nın taslağını hazırlamıştır. Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri'nin yapmış olduğu şûra açılış konuşmasında öğretmen yetiştirme ile ilgili yeni bir kanun tasarısından şu şekilde bahsetmiştir; "Yeni Program ve Öğretimi'nin: a) Genel bilgi dersleri, b) iş dersleri, c) Meslek dersleri bölümleriyle üç esas etrafında toplanmaktadır. Öğretmen Okulları; köy-kız, köy-erkek, şehir-kız, şehir-erkek,

müzik ve resim-iş tiplerine ayrılmalıdır” (MEB, 1991, s. 14) şeklinde önerisini şûra üyelerini bilgilendir amacıyla komisyona sunmuştur.

Beşinci Millî Eğitim Şûrası’nda Millî Eğitim Bakanı Tevfik İleri’nin yapmış olduğu şura açılış konuşmasında öğretmen yetiştirme ile ilgili yeni bir kanun tasarısı hazırlığından bahsetmiştir. Şûra Komisyonları tarafından incelenen bu kanun tasarısının, Genel Kurul tarafından karara bağlandığı ve “1953 Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı’na” yansdığı görülmektedir. (MEB, 1991, s. 687).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra’da alınan kararların uygulamaya yansımaları şu şekilde olmuştur. Köy Enstitüleri ile ilköğretmen okullarının birleştirilmesi 6734 sayılı kanun ile yürürlüğe girmiştir. Böylece 1954’de Köy Enstitüleri “Öğretmen Okuluna” dönüşmüştür. Öğretmen okullarını da kendi aralarında “köy kız, köy erkek, şehir kız, şehir erkek, müzik ve resim- iş olarak farklı tiplere ayırmak” istenmiştir. Şûra’nın hazırlamış olduğu taslakta, “Öğretmen Okulları ve Köy Enstitüleri Programı” 1953 yılında uygulamaya konulduğu görülmüştür. 1953 yılında yapılan düzenlemelerle programda 6 tip ders dağıtım çizelgesi bulunduğu tespit edilmiştir” (Orta Öğretim Programlarındaki Yönelmeler, 1972: 49). Programda “Açıklamalar” kısmında ise “Resim dersinin bir ifade dersi olduğu gibi, beceri kazandırma amacı taşıdığı da belirtilmektedir” (madde 2). “Resim dersinin öteki derslerin yardımcısı olduğu ve sanatçı eğitimi değil öğretmen eğitimi yapılacağı hatırlattırılmaktadır (madde3)” (Kurtuluş, 2000).

İlköğretmen okullarında Resim-İş dersi ağırlıklı bir yere sahiptir. Hem öğrencilerin sanatsal eğitimi, hem de öğretmen adayı olarak ilkokullarda verecekleri sanat eğitimi için hazırlanmaları hedeflenmiştir. Bu okulların yatılı olması ve ders dışı çalışmalara olanak verilmiş olması nedeniyle öğrencilerin sanat eğitimi alanındaki gelişmelerini güçlendirmiştir (Telli, 1990’dan akt. Kurtuluş,2000)

Altıncı Milli Eğitim Şûrası

Altıncı Millî Eğitim Şûrası 18-23 Mart 1957 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1991). Ağırlıklı olarak genel meslekî ve teknik öğretim, kız teknik öğretimi, erkek teknik öğretimi, ticaret eğitimi ile halk eğitimi konuları görüşülmüştür.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Mesleki ve Teknik Öğretim,
2. Erkek Teknik Öğretim,
3. Kız Teknik Öğretim,
4. Halk Eğitimi. (MEB, 1991)

Şûra katılımcıları. Altıncı Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 336 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında İstanbul Tatbikî Güzel Sanatlar Okulu Müdürü'nün bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Altıncı Millî Eğitim Şûrası'nın Mesleki Teknik ve Öğretim Komisyonunun alt komisyonu olan Erkek Teknik Öğretimi Komisyonunda görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Erkek Teknik Öğretim Okulları, Sanat ve Yapı Enstitüleri Teşkilat ve Programları Komisyonunda; Yapı ve Sanat Okullarının Öğretim süresinin üç yıla çıkartılıp Sanat Liselerine dönüştürülmesi ve öğrencilerin bu okullara sınavla alınması teklif edilmiştir.

Erkek Teknik Öğretim Komisyonunun hazırladığı raporla ilgili olarak Osman Ülkümen'in verdiği önerenin (madde 2): Raporun sekizinci sayfasındaki (madde 12) sonunda söylenen; "Çarşamba günleri öğleden sonra ders konulmayacaktır" ifadesi başlı

başına ve şu şekilde bir madde haline getirilmiştir: “Orta yapı ve sanat okullarıyla sanat liselerinde Çarşamba günleri öğleden sonra ders yapılmaz. Bu zamanda öğrencilerin ders dışı “müzik, spor, güzel sanatların diğer kolları, kitaplık, çeşitli eğitsel faaliyetler... v.s. gibi eğitim çalışmalarına hasredilir” şeklinde düzenlenerek Genel Kurul’da kabul edildiği görülmektedir (MEB, 1991, s. 284) .

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansıma düzeyi. Alınan Kararın 1959 Erkek Sanat Orta Okulları ile Yapı Ortaokulları Programı’na yansıması; 1959 Erkek Sanat Orta Okulları ile Yapı Ortaokullarının öğretim metodu ve ders konuları Ders Dağıtım Cetveli’nde yazılı bulunan derslere ait konuların, ortaokul programındaki her ders ile ilgili amaçlar ve açıklamalar kısmında yazılı esaslar gözetilerek aynı şekilde uygulanacağını söylediği görülmektedir (Erkek Sanat Orta Okulları ile Yapı Orta Okulları Öğretim Programı; 1959, s. 5). 1949 Orta Okul Programı’nın Ders Dağıtım Cetveli’nde; “Okulda Çarşamba günleri öğleden sonraları ders yapılmayacağı, öğrencilerin bu zamanı ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda gruplara ayrılarak inceleme gezileri, müzik, resim, spor, izcilik, müsamere gibi çalışmaları ve öğrenci kollarının türlü faaliyetleri için yararlanabileceğinin açıklandığı görülmektedir” (Orta Okul Programı; 1949, s. 39).

Yedinci Milli Eğitim Şûrası

Yedinci Millî Eğitim Şûrası 5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1962, s. 57). Şûra o zamana kadar yapılan şûralar içindeki en geniş katılıma sahip olduğu görülmektedir. Bu şûrada eğitimle ilgili konuların bütünü inceleme yoluna gidilmesi amaçlandığı gözlemlenmiştir. Bu şûra Görsel Sanat Eğitimi içinde önemli bir yere sahiptir. Şûra gündeminde ilk defa “Güzel Sanatlar” adı altında bir maddeye rastlanmaktadır. Bu

gündem maddesi ile birlikte kurulan “Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonu”nun incelemesi gereken konuların şu şekilde belirlendiği görülmektedir:

1. Güzel Sanatlar,
2. Opera ve Tiyatro,
3. Eski Eserler ve Müzeler,
4. Kütüphaneler,
5. Yayın. (MEB, 1962, s. 57)

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. İlköğretim,
2. Ortaöğretim,
3. Kız Teknik Öğretim,
4. Erkek Teknik Öğretim,
5. Ticaret Öğretimi,
6. Eğitimimizde Ölçme ve Değerlendirme,
7. Çeşitli Olgunluk İmtihanları,
8. Yükseköğretim,
9. Özel Okullar,
10. Dış Kültür Münasebetleri,
11. Din İle İlgili Eğitim ve Öğretim,
12. Beden Eğitimi ve Sağlık,
13. Millî Savunma İle İlgili Eğitimi ve Öğretim,
14. Eğitim Vakıfları. (MEB, 1991)

Yedinci Milli Eğitim Şûrasında Görsel Sanatlar eğitimi ile ilgili konulara yer verilmiştir. Şûra Gündeminde ilk defa “Güzel Sanatlar” adı altında “Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonu” oluşturulmuştur.

Şûra katılımcıları. Yedinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 527 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Öğretmeni, Güzel Sanatlar Genel Müdürü, İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu Müdürü, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü, Talim Terbiye Kurulu Üyesinin bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE'ye yer verilme düzeyi. Yedinci Millî Eğitim Şûrası'nın Genel ve Meslekî ve Teknik Öğretim Komisyonu, Öğretmen Yetiştirme ve Mesleğin Cazip Hale Getirilmesi Komisyonu, Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonlarında görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Şûra'da alınan komisyon kararlardan biri; Şûranın “Millî Eğitimin Temel İlkeleri Komisyonu” tarafından hazırlanan raporda; Millî Eğitimin Temel İlkeleri'nin, toplumsal, kişisel ve ekonomik hayat olmak üzere üç yönde ortaya konduğu görülmektedir. Bu ilkelerden “Kişisel Yönden” bölümünde (MEB, 1962, s. 116):

“Boş zamanlarını, kendisine ve topluma yararlı olacak şekilde okuma, güzel sanatlar, oyun, spor, gezi, eğlence, başka yollarla değerlendirir”, “Millî ve insanî ruhu aksettiren güzel sanatlar eserlerini sever, bunların ruh gelişimindeki önemini kavrar, güzel sanatlar hareketleriyle yakından ilgilenir, bunların yurt içinde ve dışında yayılmasına ve sevilmesine çalışır” şeklinde genel kurulca kabul edildiği tespit edilmiştir. (MEB, 1962, s. 116-117)

Şûrada Ortaöğretim ile ilgili, “Orta öğretimin ilk kademesi olan, ilkokulu bitiren öğrencilerin fikir ve yaş düzeylerine göre oluşturulması; çevre şartlarına da dikkat ederek, öğrencilerin ilgi, kabiliyet ve yeteneklerini belirleyip geliştirmesi, daha sonraki eğitimleri için donanımlı hale getirilmeleri ve iş hayatına atılacak olanların başarıya ulaşmaları için gerekli kurum” (Özalp ve Ataüinal, 1977, s. 378) olarak açıklamıştır. Bu açıklamanın ortaokulların ve tüm orta dereceli eğitim kurumlarının ortaokul dengi olan birinci devreleri için de kabul edildiği görülmüştür.

Genel ve Mesleki Teknik Öğretim Komisyonu’nun hazırladığı raporun, “Orta Öğretim” bölümünde ortaokul ile ilgili yapılan tekliflerin birincisi; “Ortaokulda derslerin genel ve seçmeli olarak iki gruba ayrıldığını, ortak derslerin zorunlu olarak her öğrenci tarafından alınması gerektiği, seçmeli derslerin öğrencinin ihtiyaçları ve çevrenin özellikleri dikkate alınarak seçim hakkı tanınan dersler olduğu ifade edilmiş, ikinci maddede ise; ortaokul programının Lise, Ticaret Liseleri, Kız ve Erkek Sanat Enstitüleri, Öğretmen Okulları, İmam-Hatip Okulları’nın ortaokula denk olan birinci kademelerinde de uygulanması ancak seçmeli derslerin okulun özelliklerine göre belirlenmesi gerektiğinin dikkate alınarak düzenlenmesinin ifade edildiği ve Genel Kurul’da kabul edildiği görülmektedir” (MEB, 1962, s. 123).

30 Ocak 23 Mart 1961 tarihleri arasında toplanan Güzel Sanatlar Komitesi Raporu şûra genel kuruluna sunulmak üzere hazırlamıştır. Yedinci Milli Eğitim Şûrası içerisinde Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonu tarafından aynen kabul edilmiş; raporu hazırlayan komitede on üç üye yer almıştır. Rapor sekiz bölümden oluşmaktadır bunları şöyle sıralayabiliriz; “Güzel Sanatlar Akademisi Plan Taslağı, Devlet Konservatuvarı Plan Taslağı, Riyaseti cumhur Senfoni Orkestrası Plan Taslağı, Halk Eğitimde Güzel Sanatlar, Plastik Sanatların Gelişimi, Sanatçılarımızın Teşvik Edilmesi ve Korunması, Genel Eğitim

Kurumlarında Resim Eğitimi, Genel Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi”. (Kurtuluş, 2000).

Güzel Sanatlar Komisyonu raporunda “Genel Öğretim Kurumlarında resim eğitiminin” durumu şöyle açıklanmıştır:

Bugün çeşitli kademelerdeki bütün okullarımızda bir resim öğretiminin varlığı nasıl kabul görüyorsa, bu öğretimin istenilen düzeyde olmadığı da bir gerçektir. Bu da göstermektedir ki modern resim öğretimi gerçek anlamda ele alınmamış ve resim derslerinin öğretimdeki yeri yeterince anlaşılamamıştır.

Bu nedenle resim öğretiminin varlığı sevindirici olmasına rağmen, içeriği çocuğa karşı ve zararlı yoldadır. Çocuğun yaratarak öğrendiği gerçeğinin anlaşıldığı ve bu anlayışın kabul gördüğü yaratmanın en çok sanat yolu ile sağlanacağı eğitimciler tarafından da bilinmektedir. Bu nedenle okullardaki Resim-İş derslerini, sanat eğitimi açısından ele alarak programda geniş bir biçimde yer verilmelidir. (İlhan,1999)

Komisyonunda ilkokul ve ortaokul Resim-İş dersleri için ise aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

1. Öğretim programlarının, eğitimde kolaylık ve birliği sağlayacak şekilde, öğretmenlere kılavuz olacak hale getirilmesi gerekir.
2. İlköğretim öğretmenleri için sanat eğitim formasyonu ile ilgili dokümanlar hazırlanması gerekir. Sanat kültürü ve uygulanması konusunda ortaokul öğretmenlerine yönelik kursların açılması sağlanmalıdır.
3. Atölye çalışmaları ve konferanslar düzenlenip ilkokul öğretmenleri ve ortaokul resim-iş öğretmenlerinin gelişimi sağlanmalıdır.
4. Tatil dönemlerinde resim-iş öğretmenlerinin Avrupa ülkelerine gezi düzenlemeleri için kolaylık sağlanmalıdır.

5. Başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesi sağlanmalı.

6. Resim-iş dersi denetleme sisteminde görülen sorunların giderilmesi gerekir.

(İlhan,1999)

Lise ve öğretmen okullarıyla ilgili olarak açıklanan görüşler şunlardır: Liselerde resim dersleri zorunlu olmalı ve sanat tarihi dersleri tüm kollara yaygınlaştırılmalıdır.

İlköğretimde resim-iş dersine giren öğretmenlerin çoğu, resim yapmak için kabiliyet ve yetenek gerektirdiği düşüncesinin zararlarına raporda yer verilmiş ve öğretmenlerin yaptıkları hatalar şu şekilde sıralanmıştır:

İlköğretimde 4. ve 5. Sınıfta eğitim gören öğrenciler resim-iş dersinde diğer derslere takviye olarak değerlendirilmektedir. Bu resim-iş dersi amacının önemsenmediği, hem de diğer derslerin çok yüklü olduğunu göstermektedir (İlhan, 1999).

Öğretmenler ve müfettişler, resim-iş dersinin önemini kavrayamamaktadır. Öğrencilerde bulunan yaratıcı yetenek ne müfettişler ne de öğretmenler tarafından bilinmektedir. Bu yüzden resim-iş dersinin öğrenciye estetik ve eğitim bakımından ne katacağı bilinmediği için ve sistematik düşünce yapısı henüz oturmadığından, dersin değerlendirilmesi ve not sistemi henüz beklentileri karşılayamamaktadır (İlhan, 1999).

Öğrenciye verilen ödevin asıl amacı yılsonu sergisine çıkartılmasıdır. Bundan dolayı Resim- İş dersi için verilen ödevlerin daha çok veliler tarafından yapıldığı bilinmektedir. Resim yapması engellemekte olan çocuk tutuk hale gelmektedir. Çocuklardan yetişkinlerin yapmış olduğu gibi resim yapması beklenmemelidir, bu şekilde olursa öğrenci okulunu resimden yılmış olarak bitirmek durumunda kalacaktır (İlhan, 1999).

Öğretmene rehberlik edemeyen Resim-iş öğretim programları, yeterince açık olmadığından öğretmenin kendisini yetersiz hissetmesine neden olmaktadır (İlhan, 1999).

Yukarıda Güzel Sanatlar Komitesinde alınan kararlardan da anlaşılacağı gibi hazırlanan Güzel Sanatlar Komisyonunu raporunda Resim- İş derslerin amacından ve

ilkokullarda ki sanat eğitimi dersleri program uygulama yöntemleri, öğretmen yetersizliği, ortam, araç, gereç v.b. konular üzerinde durulmuştur. Komisyon Raporunda sunulanlar hemen hemen hiçbir değişikliğe uğramadan Yedinci Milli Eğitim Şûrasında kabul edilmiştir.

Güzel Sanatlar Komisyonu resim eğitiminin o günkü durumu hakkında şunları söyleyebiliriz. Çağımızda çocuğun "yaratarak öğrenebildiği" gerçeğinin anlaşılmasından sonra, yaratmanın en çok "sanat eğitimi" yolu ile gerçekleştirilebileceği eğitimciler tarafından kuşku götürmez bir gerçek olarak kabul edilmiştir. Artık resim dersi sanat eğitimi dersi olarak ele alınmalıdır. Milli Eğitim programlarında bu derse daha geniş zaman ve olanaklar verilmelidir. Yeni nesilleri yapıcı, yaratıcı ve girişimci yetiştirmenin gereğinin dile getirildiği raporda, "öğrenmeyi öğretmenin" daha önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu yüzden öğrencilerin yaparak yaşamak öğrenme yolunu benimsetilmesi istenmiştir.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra'da Milli Eğitimin Temel İlkeleri komisyonun aldığı kararlar doğrultusunda 1968 İlkokul Programında, Resim-iş dersinin "Amaçları" kısmında uygulamaya yansımaları şu şekilde görebiliriz: "Öğrencilerin gözlemlerini, duygularını ve düşüncelerini "Resim-İş" çalışmalarlarıyla ifade etmeleri; doğadaki ve sanattaki güzelliği görmeyi, değerlendirmeyi ve çirkinlikleri gidermeyi öğrenmeleri; el işi çalışmaları yoluyla yaratıcılıklarını ve iş yaparak kişiliklerini geliştirmeleri; işi sevmeleri; planlı çalışma ve yardımlaşma alışkanlığı kazanmaları; kendilerini tanımaları; topluma yararlı olma ülküsü kazanmalarıdır" (İlkokul Programı, 1968, s. 216).

1968 İlkokul Programı'nda Resim-İş dersinin amaçları, 1948 İlkokul programında ki gibidir. Programın 10 maddeden oluşan amaçlarında yapılan değişiklikler, "Hedefler ve İçerik" kısmında ise şu şekilde yansımıştır; öğrencilerin konu seçiminde serbest bırakılmasının

uygun olmadığı açıklaması eklenmiştir (madde4). Önemli bir değişiklik Resim-İş dersinin diğer derslerin yardımcısı olması açıklamasının Resim-İş çalışmalarından yararlanma (madde5) şeklinde değiştirilmiş olmasıdır. Boş zamanın yararlı biçimde kullanılması ifadesi, 1968 Ortaokul Programına da Resim Dersinin diğer derslere yardımcı olması ifadesinin yumuşatılmış olması ve ders aracı yaptırılan çocukların bıktırılmamasının istenmiştir (Kurtuluş, 2000). 1968 yılında hazırlanan ilkokul Resim-İş dersleri öğretim programında, resim gibi yaratıcılığı geliştirmeye yönelik sanat eğitimi ve iş gibi, yarara, hazır kullanıma yönelik teknik-iş eğitimi birbirine karıştırılmaktadır.

Şûrada Genel ve Mesleki Teknik Öğretim Komisyon'un aldığı kararın 4 Kasım 1974'te yayımlanan "Ortaokul Yönetmeliği'ne" yansımaları şu şekilde olmuştur; (Şûrada). Kararı alınan Sanat ve İş eğitim programı 1651 sayılı Tebliğler Dergisinde 5 Nisan 1971'de yayımlanmıştır (Tebliğ Dergisi, 1971). Bu tarihlerde her ne kadar Sanat eğitimi için program hazırlanmışsa da uygulama hayata geçirilememiştir. Uygulanamaması için bir diğer sebep ise iş başına gelen iktidarların değişik politikalar uygulamış olmasıdır.

Şûra kararları doğrultusunda Resim dersinin adı, "Sanat ve İş Eğitimi" olarak değiştirilmiştir. Ancak ortaokul ders çizelgesinde yine Resim dersine yer verilmiş ve "Sanat ve İş Eğitimi" Programı uygulamaya konmamıştır. Ortaokullarda Sanat ve İş Eğitimi dersinin 3 yıl içinde, her sınıfta 2'er saat olarak uygulanması öngörülmüştür (Tebliğ Dergisi, 1971).

Yedinci Milli Eğitim Şûrası, Türk eğitim sisteminin yapısını değiştirmiştir. Böylece 1949'dan beri uygulanmakta olan Ortaokul Programının da, 1970-1971 öğretim yılında düzenlenmesi gerekmiştir. Ancak 1970'te yayımlanan Ortaokul Programında, önemli bir yenilik görülmemektedir. Programda Milli Eğitim amaçları, 1949 Programındaki şekliyle yer almaktadır (Ortaokul Programı, 1970). 1970 yılında deneme yapılan ortaokullarda Resim 1'er saat İş Bilgisi 2'er saat olarak haftalık ders çizelgesinde pilot okullarda deneme yapılmıştır.

Sekizinci Milli Eğitim Şûrası

Sekizinci Millî Eğitim Şûrası 28 Eylül- 3 Ekim 1970 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1991). Ağırlıklı olarak orta öğretim sistemini günün ihtiyaçlarına göre biçimlendirmek ve yükseköğretime geçişi yeniden düzenlemek amacıyla toplandığı görülmektedir.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Ortaöğretim Sistemimizin Kuruluşu
2. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi. (MEB, 1991)

Sekizinci Milli Eğitim Şûrasına baktığımızda gündem nispeten dar tutulmuş iki konu üzerinde durulmuştur. Görsel Sanatlar Eğitimi gündemde yer almamıştır.

Şûra katılımcıları. Sekizinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 153 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu Öğretmeni, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Başkanı'nın bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Sekizinci Millî Eğitim Şûrası'nın ikinci Devre Orta Öğretim Komisyonu'nun alt komisyonu olan Yüksek Öğretime Geçiş Yeniden Düzenlenmesini Hazırlayan Programlar Komisyon'unda görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Şûra'da Yüksek Öğretime Geçiş Yeniden Düzenlenmesini Hazırlayan Programlar Komisyon'unda alınan karar; Sekizinci Millî Eğitim Şûrası'nın Orta Öğretim ikinci kademenin “Yüksek Öğretime Hazırlayan Çeşitli Programlarda Derslerin Çeşitleri ve Ağırlıkları” adlı bölümde okul tiplerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yapıldığı, (madde 32): “Az Masraflı Tesis, Araç ve Gereç isteyen Programlar” içerisinde “güzel

sanatlar (resim, müzik, sahne sanatları)” ın da yer aldığı, (madde 33) ise; bu programların, imkân ve şartları uygun olan ikinci kademede her Orta öğretim kurumunda düzenlenebileceğinin karar olarak alındığı görülmektedir (MEB, 1991, s. 136).

Orta Öğretim Sistemimizin Kuruluşu ile Yüksek Öğretime Geçisin Yeniden düzenlenmesi konusunda Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanan ve Sekizinci Millî Eğitim Şûrası’na incelenip kabul edilen “Orta Öğretim” ile ilgili esaslardan Ortaokul bölümünde; “Ortaokulda derslerin 1) Mecburi Dersler, 2) Seçmeli Dersler olarak iki grupta toplandığı” görülmektedir. Şûra tarafından hazırlanan “Yeni Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Taslağı üzerinde Ortaokulda alınması gereken mecburi derslerin içerisinde Resim dersinin ilkokullarda haftada 2, ortaokullarda ise 1 saat okutulmasına kararı alınmıştır” (MEB, 1991).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Yukarıda alınan kararların 1989 yılına kadar Türk Eğitim Sistemi’ne herhangi bir etkisinin olmadığı görülmektedir. 1990 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği’ne (madde 13) ise yansımaları şu şekilde olmuştur: “Okulda resim ve müzik alanları bulunur. Bakanlığın uygun görmesi durumunda güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan başka alanlar da açılabilir” (http://ogm.meb.gov.tr/gos_yonetmelik.asp?alno=16) ifadesiyle de öğretim alanlarının belirlendiği görülmektedir.

Orta Öğretim Sistemimizin Kuruluşu ile Yüksek Öğretime Geçisin Yeniden düzenlenmesi komisyonunda alınan kararın uygulamaya yansımaları şu şekilde olmuştur; “Yeni Ortaokul Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi Taslağı” üzerinde Ortaokulda alınması gereken mecburi derslerin içerisinde yer alan Resim-iş dersi, 1974- 1975 Ortaokul ders çizelgesinde zorunlu dersler arasında ilkokullarda haftada 2, ortaokullarda ise 1 saat okutulmuştur.

Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası

Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası 24 Haziran- 4 Temmuz 1974 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1991). Millî Eğitim Sistemi içindeki ağırlıklı olarak ortaokul programları ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar üzerinde, bakanlıkça hazırlanan önerilerin incelenerek uygulamaya aktarılacak kararlar almak amacıyla toplandığı görülmektedir.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Millî Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar,
2. Öğrenci akışını düzenleyen kurallar. (MEB, 1991)

Şûrada Milli Eğitim Sisteminin bütünlüğü içinde programlar gündeminde bulunan ilkökul programı ve ortaokul programlarına geniş yer ayrılmıştır. Görsel Sanatlar Eğitimi ise dar bir alanda yer almıştır. Bu kapsamda seçmeli derslerle ilgili alınan kararlarda yer aldığını görmekteyiz.

Şûra katılımcıları. Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 131 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Başkanı'nın olduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nın Milli Eğitim Sistemimizin Bütünlüğü İçinde Programlar Komisyonu'nun alt Komisyon'u olan Orta öğretim Komisyon'unda görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nda "seçmeli dersler" ile ilgili görüş;

Programların ve öğrenci akışını düzenleyen kuralların yeniden incelenmesini ve düzenlenmesini gerekli kılan başlıca sebeplerden, Hayata ve Mesleğe Hazırlama Görevi içerisinde eğitim sistemimizde, amaçlar ve kuruluş bakımından, Türk milletinin tüm bireylerini, Milli Eğitimin belirlediği politikalar uyarınca yaşama hazırlanmasını sağlamak ve meslek sahibi olmalarını sağlamak için yenilikler yapılmıştır. Başarısız sayılan öğrenciyi ayıran ve okul dışına atan “eleyici” sistem yerine, öğrencilerin, her eğitim kademesinde, toplum ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş çeşitli programlar içinde, kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yetişmelerini sağlayan “yöneltici” bir sistem kurulacaktır. Ortaokulda ve genel orta öğretimde “seçmeli dersler” düzeni bu amaçla geliştirilmiştir şeklindedir (MEB, 1991, s. 46). Buna bağlı olarak “Ortaokul Programının Genel Nitelikleri” üzerine almış olduğu kararda, Ortaokul Programının “ortak dersler” ile “seçmeli dersler” ve “eğitsel çalışmalar” dan oluştuğu görülmektedir. (MEB, 1991, s. 280)

Şûra’da alınan bir diğer karar, “Okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programların ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır. Seçmeli derslerle resim, beden eğitimi ve sağlık bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacaktır” şeklinde seçmeli derslerin (resim dersi) araç, gereç donanımının sağlanması gerektiği görülmektedir (MEB,1991: 324).

Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası Trabzon Bölge Toplantısı Raporu’nun temenniler kısmının dördüncü maddesinin ise ölçme değerlendirme sistemi ile ilgili olup; “Resim, müzik, beden eğitimi... gibi derslerden öğrencilere başarısız not verilmeyip, ancak grup içerisindeki başarıları derecelendirilmelidir” şeklinde ifade edildiği ve bu ifadenin bir temenni olarak kaldığı görülmektedir (MEB, 1991).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansıma düzeyi. Ortaokul Programının Genel Nitelikleri ile ilgili alınmış olduğu kararın yansımaları 1987 Orta Okul Programı'nın, Ortaokul ve Liseler için Kabul Edilen Yeni Haftalık Ders Çizelgelerinin Uygulanması ile ilgili Açıklamalar ve Esaslar kısmında şu şekilde yer aldığı görülmektedir: “Seçmeli dersler arasına, Resim, Müzik, ihtisaslaşmış Spor ve Bilgisayar dersleri de ilâve edilmiştir” (Orta Okul Programı, 1988, s. 402).

Seçmeli Derslerin araç ve gereçleri tamamlanacaktır kararı üzerine, 1987 Orta Okul Programı'nın, “Ortaokulun Eğitim ve Öğretim ilkeleri” kısmında: “Okulda Pratik bilgilere ve becerilere önem verilmelidir: Şartları elverişli olan okullarda dersliklerden başka bazı dersler (Resim, Müzik, Milli Tarih, Milli Coğrafya, Yabancı Dil, Fen Bilgisi, vb). için gerekli ders araç ve gereçleriyle donatılmış özel derslikler meydana getirilmesi yararlı olur” (Orta Okul Programı, 1988, s. 31) şeklinde yer aldığı görülmektedir.

Dokuzuncu Milli Eğitim Şurasında alınan karar gereği, öğrenciler yetenek ve ilgilerine göre kol etkinliklerine yönlendirilmesi ve lisede sanat dersleri seçmeli olarak öğrencilere verilmesi planlanmıştır. 1974 Ortaokul Yönetmeliğinin Seçmeli dersler listesinde “Sanat Eğitimi” de yer almaktadır. “İş ve Teknik Eğitimi ve Güzel Sanatlar Eğitimi” grubunda yer alan Resim Çalışmaları, 1-3 yıl süreli haftada 4 saatlik derslerdir. Öğrencilerin, her yıl okulun olanaklarına göre bir veya bir kaçını seçebileceği açıklanmaktadır. Seçmeli dersler için uzman ve usta öğrencilerin geçici olarak görevlendirilmesi de uygun olmuştur (Tebliğ Dergisi, 1974).

Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrasında, ortaokul haftalık ders dağıtım çizelgesi değiştirilmiş ve 1974-1975 öğretim yılında uygulamaya konmuştur (Tebliğ Dergisi, 1974 akt. Kurtuluş, 2000). 1974-1975 eğitim ve öğretim yılında ilkokullar için haftalık ders 26

saat olarak belirlenmişken, sonra toplam 35 saate çıkarılmış, Resim-İş birinci kademedede 4 saatten 3'e düşürülmüş, ikinci kademedeki 2 saat aynen devam ettirilmiştir.

Onuncu Milli Eğitim Şûrası

Onuncu Millî Eğitim Şûrası 23- 26 Haziran 1981 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1991). Ağırlıklı olarak Türk Millî Eğitim Sistemi ve bu sistemde okul yapısı, sistemin bütünleştirilmesine dönük program modelinin esasları, öğrenci akışı ve öğretmen yetiştirmeye ilişkin kararlar almak amacıyla toplandığı görülmektedir.

1981'de 7 yıllık süre sonrasında toplanan Onuncu Milli Eğitim Şûrası, Temel Eğitim Okulları amacı içinde "Sanat ve estetik alanında kültür ve anlayış kazanır" prensibiyle sanat eğitimine verilen önemi ortaya koymaktadır. Bu şurada Güzel Sanatlar Lise'lerinin açılmasının planının yapılması dikkat çeken bir gelişme olarak bahsedilebilir (İlhan, 1999).

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Türk Millî Eğitim Sistemi,
2. Bu Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları,
3. Öğrenci Akışını Düzenleyen Kurallar,
4. Öğretmen Yetiştirme. (MEB, 1991)

Onuncu Milli Eğitim Şûrasında Görsel Sanatlar Eğitimi ile ilgili alınan kararların "Türk Milli Eğitim Sistemi" ve "Sistemin Bütünlüğü İçinde Eğitim Programları" başlıklı gündemler içerisinde görmekteyiz.

Şûra katılımcıları. Onuncu Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 136 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri

arasında Çanakkale Meslek Ortaokulu Öğretmeni, Afyon Merkez Ortaokulu Öğretmeni, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Fakültesi Dekanının bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Onuncu Millî Eğitim Şûrası'nın Türk Milli Eğitim Sistem Komisyon'unda ve Eğitim Programları Komisyon'unda görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir. Şûrada kararlar gereğince 1981 yılında bütün ders programları yenilenmesi için komisyonlar oluşturulmuş. Bunlardan biride “Sanat Eğitim Komisyonu” olarak adlandırılan “Resim –İş” komisyonudur.

“Eğitim Programları Komisyonu Raporu” hakkında genel kurul görüşmelerinde söz alan Hüseyin Gezer şu konulara değinmiştir:

Uygarlık yaratıcı insanın eseridir. Ve sanat insanda yaratıcılığın en özgür eylem alanıdır. İnsanı mutlu kılmada, toplumu geliştirmede en güçlü araçtır. İnsanın her eylemi en yüksek başarıyı sanat niteliğine ulaştığı zaman elde eder. Bunun için, diyorum ki, tüm programlarda, yaratıcılığın geliştirilmesi temel amaç sayılmalı, alınmalıydı. Ve bunun için güzel sanat faaliyetlerinden yararlanılması düşünülmeliydi. Bu işin eğitime dönük yönüdür. Eğitimcilerden beklemiştim. Bir de somut gerçeğe bakıyorum. Kalkınmak için sanayileşmek zorundayız. Sanayileşme, üretim ve pazarlama sürecinden geçer ve sonuç orda alınır. Pazarlama, uluslararası rekabete dayanır. Bu yarışta öncelik ise, ancak üretimin fonksiyonel üstünlüğü yanında biçimsel çekiciliği ile de elde edilebilir. Hatta çok defa ürünün fonksiyonel niteliğini tam irdelemeyen alıcı onun biçimsel çekiciliğine kapılır. Bunu hepimiz biliyoruz, kendi yaşamımızda bile. Bu yolda üstünlük sağlamanın aracı ise sanattır. Bu nedenle sanattan, sadece yaratıcılığı geliştirmede yararlanılmakla da kalınmamalı,

yetinememeliydi. Üretim sürecine sanatı fiilen katarak özgün, biçimsel nitelikleri olan ürünler ortaya koymak amaç olmalıydı. (MEB, 1991: 300)

Bakanlıkça önerilen ve “Sistem Komisyonu” tarafından sunulan yeni eğitim sistemi modelinin ikinci bölümünde yer alan “Önerilen Modelin Eğitim Program Kademelerine Göre Esasları” başlığı altındaki Temel Eğitim Programları kısmının, ikinci maddesi Temel Eğitimin Amaçları kısmında karar şu şekilde ifade edilmiştir; “Yetenek ve istidatlarının seviye ve yönünü deneyerek değerlendirir, Sanat ve estetik alanında kültür ve anlayış kazanır” (MEB, 1991, s. 77) şeklinde ifade edilmiştir.

Onuncu Millî Eğitim Şûrası'nın “Öneri Model” olarak hazırladığı raporun ikinci bölümünde Sistemin Bütünleştirilmesine Dönük Program Modelinin Esasları içerisinde yer alan raporun, “Orta Eğitimin Amaçları'nın” kısmında; “Boş zamanlarını kendisine ve topluma yararlı olacak şekilde okuma, güzel sanatlar, oyun, spor vb. yollarla değerlendirir”, diğer kısmında ise “doğal güzelliklere ve sanat eserlerine karşı ilgi ve hayranlık duyar” (MEB, 1991, s. 82) şeklinde düzenlendiği görülmektedir.

Şûrada önerilerden biride Güzel Sanatlar Bölümlerinin açılması istenmesi bu bağlamda; “Güzel Sanatlar Liseleri” açılmasının planlanmasıdır. Şûradan sonra ilk beş yıl içerisinde karar uygulamaya yansımamıştır. Onikinci Milli Eğitim Şûrasında tekrar karar olarak karşımıza çıkmış ve 1990 yılında Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılmıştır.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansıma düzeyi. Sistem Komisyonu tarafından sunulan ve genel kurulca oylanarak kabul edilen raporun “Temel Eğitimin Amaçları” başlığının, 1988 İlkokul Programı'nda yer alan “İlköğretimin Amaçları” bölümünün ikinci maddesinde; “Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayat ve üst örgenime hazırlamaktır” şeklinde yer aldığı görülmektedir (İlkokul

Programı, 1988 s. 23). 1988 İlkokul Programı'nda yer alan "İlköğretimin Amaçları'nın "Kişisel Bakımdan" bölümünün dokuzuncu maddesinde şöyle yer aldığı görülmektedir:

Güzel sanat eserleriyle doğal güzelliklere karşı hayranlık ve ilgi göstermeyi öğrenmiştir;

1. Etrafında olan doğal güzellikleri fark eder,
2. Çevresinde bulunan yeni ve eski kültür sanat eserlerini bilir, bunlara ilgi gösterir,
3. Çevreyi güzelleştirme faaliyetlerine katılır,
4. Milli ve yerel el sanatı, müzik ve oyunlara ilgi duyar, öğrenmeye gayret eder,
5. Güzel sanatların, duygusal yaşamı geliştirme konusundaki önemi ve Türk toplumunun çağdaş medeniyet içindeki yerini almada gerekli rolü farkederek ve estetik önemi taşıyan eserler ile kötü olanlarını birbirinden ayırma gücü kazanır (İlkokul Programı, 1988, s. 25)

Şûrada alınan karara göre yansımaları şu şekilde olmuştur:

Onbirinci Milli Eğitim Şûrası

08-11 Haziran 1982 tarihleri arasında bakan Hasan Sağlam'ın başkanlığında Ankara'da toplanmıştır (MEB, 1991). Şûraya başkanlık eden Hasan Sağlam açılış konuşmasında şûranın gündem maddesi olan öğretmen yetiştirme ile ilgili şunları söylemiştir: "Türk öğretmeninin ve eğitim uzmanının niteliklerini Atatürk İnkıpları ve ilkeleri doğrultusunda belirleme ve bu konudaki çeşitli sorunlara çözümler arama, kararlara ulaşma ve uygulamalara temel esaslar getirme asıl amaç olmuştur" (MEB, 1991).

Şûrada kurulan “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Milli Eğitim Yüksek Danışma Kurulu ”çalışma grubu raporları ve önerileri bizim için kaynak olmuştur.

Şûra gündemi. Şûra gündemi oluşturan maddeler şunlardır:

Millî Eğitim hizmetlerinden öğretmen ve eğitim uzmanları (durum ve sorunları):

1. Öğretmenlerin eğitimindeki gelişim,
2. Öğretmenlerin eğitimindeki hizmet öncesindeki sorunlar ve çözüm için öneriler,
3. Eğitim uzmanlarının eğitimi,
4. Öğretmenlerin ve uzmanların hizmet içi eğitime alınması,
5. Öğretmenlerin ve uzmanların problemleri, problemler için çözüm ve önerileri. (MEB, 1991)

Onbirinci Milli Eğitim Şûrasında yukarıdaki gündem maddelerinin dışında kurulan “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Raporunda” alınan kararlar Görsel Sanatlar Eğitiminde yeni adımlar atılmasına yol gösterici kararlar alınmıştır.

Şûra katılımcıları. Onbirinci Millî Eğitim Şûrası’nın toplam katılımcı üye sayısının 155 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında Çanakkale Meslek Orta Okulu Öğretmeni, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Heykel Fakültesi Dekanının bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE’ ye yer verilme düzeyi. On birinci Millî Eğitim Şûrası’nın “Güzel Sanatlar Komisyonunda” görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Komisyonunda alınan kararları San (2001) “Sanatlar Eğitimi” başlıklı yayımlanmış makalesinde şu ifadelerle bahsetmiştir. 1982 ve 1983 yılları süresince MEB’ nda toplanan “Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Milli Eğitim Yüksek Danışma Kurulu” biri 1982 de çoğaltılan Çalışma Grubu Raporu ile o günün sanatlara ilişkin Ders Programlarını çeşitli okullar itibarı ile gösteren ekini; diğeri 1983 Nisanında tamamlanan Önerileri olmak üzere kapsamlı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Komisyona toplamda on yedi kişi katılmış olup rapor dört bölümden oluşturulmuştur. Bu raporların ilki I. Giriş, II. Güzel Sanatlar Eğitiminin Gelişimi, III. Ülkemizde Bugünkü Durum ve Sorunlar, IV. Önerilerden olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. II ve III. Bölümler Örgün Eğitim, Yaygın Eğitim, Öğretmen Yetiştirme ve Genel Değerlendirme içeriğinde biçimlendirilmiştir. Örgün Eğitim kısmında Okulöncesi, Temel Eğitim(1. ve 2. basamak), Orta Eğitim ve Yüksek Eğitim olarak ele alınmıştır.

Raporun İlk bölümü olan Giriş Bölümünde, okul içi ve dışı sanatsal eğitim olarak tanımlanmakta ve yapılan araştırmalara dayanarak sanatsal uğraşın, bilişsel ve duyuşsal yanlarıyla zihinsel süreçleri canlı tuttuğu açıklanmaktadır. Sanat eğitiminin ilke ve amaçları belirlenmiştir.

Raporda II. Bölüm olan “Güzel Sanatlar Eğitiminin Gelişimi” içeriğinde Örgün Eğitimin Temel Eğitim Birinci Basamağı olarak bahsedilen “ilkokullardaki sanat eğitiminin durumu” şu şekilde özetlenmiştir;

İlkokullardaki 25 saatlik müfredattan sadece 1 saati resim dersine, 1 saati de müzik dersi için ayrılmış durumdadır. Buradaki temel sorun bu iki dersin, programda yer almasına rağmen, uygulamada olmayan gölge ders olarak nitelendirilmesidir. Özel okulların ve bazı büyük şehirlerdeki okulların dışında bu derslere ayrılan saatler, diğer dersler için kullanılmaktadır. Bu ders saatlerinde öğrencilere diğer dersleri yetiştirmesi için süre tanınır ya da bu

saatlerde öğrenci dinlenmeye bırakılır. Ders yapılsa bile, müfredata göre bilgilendirme yapılması yerine, çok eksik bilgiler verilip geçiştirilmektedir. Bunun temel sebebi, dersi işlemek için yetişmiş öğretmenin bulunmaması ya da zamanla derse yabancılaşmış olmasından kaynaklanır. (San, 1982)

Diğeri ise Temel Eğitimin ikinci kademesinde(ortaokulda)sanat eğitimi açısından, doğanın ve sanatın güzelliklerinin ayırımına varacak, duyarlı bir kişiliğe sahip, ulusun ve insanlığın sanat değerlerini tanıyan, koruyan ve onları insanlığın ortak malı olarak benimseyen gençlerin yetiştirilmesi; Resim- İş dersinin “Plastik Sanatlar Eğitimi” adı ile haftada iki saate çıkarılması; öğretim programının komisyonlarca temel eğitim bütünlüğü içinde yeni bir yaklaşımla hazırlanması; güzel sanatlar eğitimi dalında öğretmen yetiştiren kurumların programlarında birlik sağlanması önerilmektedir (Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitiminin Geliştirme Yönelik Öneriler, 1983 akt. Kurtuluş, 2000).

Raporda III. Bölüm olan “Ülkemizde Bugünkü Durum ve Sorunlar” bölümünde; Örgün Eğitim, Yaygın Eğitim, Öğretmen Yetiştirme, Genel Öneriler yer verilmiştir. Bu bölümde ayrıntılı bir durum belirlenmesinin içinde, sanat eğitimi ilke ve amaçlarında gerçek anlamda birlik sağlanamamış; sanat eğitimi programlarının bir kısmının günün koşullarının gerisinde olduğu; sanat eğitim için ayrılmış ders içi ve ders dışı sürelerin çok az olmasının eğitimin niteliğini olumsuz olarak etkilediği saptanmaktadır (Kurtuluş, 2000).

Raporda IV. Öneriler bölümünde; Güzel Sanatlar Komisyonunun Hazırladığı raporda sanat eğitime ilişkin “Öneriler” yer almakta ve yeni bir bakış açısı ile sanatlar eğitiminin gerekliliği vurgulanmaktadır. Öneriler bölümünde ise aşağıdaki bahsedilen konular üzerinde durulmuştur:

Öneriler bölümünde görüşülen konular ise Bakanlık müfettişlerinin güzel sanatlar eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitimden geçirilmeleri, Talim ve Terbiye Kurulunda güzel sanatların her dalından en az bir üyenin görev alması, amatör ve profesyonel sanatçı ve

sanat grupların okullara getirilmesi; üniversitelerdeki güzel sanatlar derslerinin kurumsal bölümünün ortak içerikle zorunlu, uygulamaların ise seçmeli olarak okutulması, her fakülte ve yüksekokula sanat derslerini ve ders dışı etkinliklerini yönlendirebilecek “Güzel Sanatlar Birimleri” nin kurulması, Güzel Sanatlar ve Sanat Bilimleri Enstitüsü kurulması; Türkiye Sanatsal Araştırmalar Kurumu (TÜSAK) kurulması, Güzel Sanatlar Vakfı kurulması; sanayi kuruluşlarında sanat grupları da oluşturmak üzere sanat birimleri ya da Sanatsal Danışmanlıkları kurulması; sanat dallarında gerekli araç ve gereçlerin ulusal kaynaklı üretimler sağlanması; çağdaş sanat müzeleri kurulması; müze ve kütüphanelerin sanatlar eğitimine katkıda bulunacak etkinlikler yürüten merkezler durumuna getirilmesi; müze eğitimine yer verilmesi; drama eğitimine yer verilmesi; yeni bir karne sistemi; okul koroları kurulması; tarih ve çerçeve bilinci verilmesi; çağdaş sanatlara ve çağdaş sanat olaylarına yer verilmesi; ana babaların konu ile ilgili olarak bilgilendirilmesi; her yıl Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde bir Güzel Sanatlar Eğitimi konulu seminerinin düzenlenmesi yine MEB’i sürekli bir Sanat Eğitimi Programı Geliştirme Kurulu oluşturulması gibi işlevi ve önemi yaşamsal sayılabilecek önerilerden oluşmaktaydı (San, 2001).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansıma düzeyi. 1982 ve 1983 yılları arasında MEB’de toplanan komisyon raporları toplantı bitiminde çoğaltılıp tüm üniversitelere gönderilmiş ve geri dönüşüm yapılmıştır. Bu geri dönüşüm ile birlikte ikinci çalışma aşaması başlatılmıştır. 1983 tarihli Türkiye’deki Güzel Sanatlar Eğitiminin Geliştirilmesine yönelik öneriler raporunda aynı şemaya sadık kalınmış, her eğitim basamağı kendi içinde, dersler, program geliştirme, ders kitapları, kılavuz kitaplar, öğretmen yetiştirme, uygun fiziksel ortam sağlama ve ölçme değerlendirme biçiminde yeniden yapılandırılmıştır (San, 2001).

Raporda ki Öneriler kısmında Resim- İş dersinin “Plastik Sanatlar Eğitimi” adı olması gerektiğinden söz etmektedir. Bu değişikliği 2006 yılı içerisinde isim değişikliği kararı alınan Resim-iş dersi Görsel Sanatlar Eğitimi olarak değiştirilmiş bunula birlikte Görsel Sanatlar Eğitimi Programı hazırlanmıştır. “Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, dersin genel amaçları, temel becerileri, öğrenme alanları, kazanımlar, etkinlik örnekleri, açıklamalar, Atatürkçülükle ilgili konular ve ara disiplinlerden oluşmaktadır” (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2006). Program “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme”, Görsel Sanat Kültürü” ve “Müze Bilinci” öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Program, her çocuğun yaratıcı olduğunu; sanat eğitiminin amacı sanatçı yetiştirmek olmadığını, sanat eğitiminde tekniğin amaç olamadığının, bir anlatım aracı olduğunun; sanatta uygulamalı çalışmaların yanında sanat eserlerini anlama görsel olarak okuma ve onlardan haz alma gibi konularının da olduğunun üzerinde durulmuştur (Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2006).

Raporlarda alınan görüşler, uygulamaya yansımadığı önerilerin ve sorunların pek çoğu bugünde hala geçerliliğini koruduğu tespit edilmiştir.

Onikinci Milli Eğitim Şûrası

Onikinci Milli Eğitim Şûrası, gündemindeki konuları görüşmek üzere 18-22 Temmuz 1988 tarihleri arasında bakan Hasan Celal Güzel’in başkanlığında Ankara’da toplanmıştır (MEB, 1989).

Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel Şûrayı açış konuşmasında, On ikinci Milli Eğitim Şûrasının toplanış amacını şöyle belirtmiştir:

Türkiye’de sosyal yapıda 1982 ile 1988 arasında ciddi değişiklik gözlemlenmiştir. Toplum sisteminin en önemli parçalarından birini de eğitim oluşturmaktadır. 6 yıllık süre geçtiği için eğitim sisteminin tekrar revize

edilmesi gerekli olmuştur. Bunun yanında, birçok düzenleme, yenilik yapılmasına rağmen, şurası bir gerçektir ki Türk Milli Eğitim sistemi köklü reforma tabi tutulmalıdır. Reform kelimesi çok fazla kullanılmasına rağmen ciddi değişiklikler yapılmış değildir. Fakat 21. Yüzyıl içinde sistemde köklü değişime ihtiyaç bulunmaktadır (Deniz, 2001). Sözleriyle bize Şûra gündeminin içeriğini bize biraz olsun yansıtmaktadır.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Türk Eğitim Sistemi.
 - İlköğretim (Temel Eğitim),
2. Genel ve Mesleki ve Teknik Orta Öğretim,
3. Yükseköğretime Geçiş,
 - Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi (Ölçme ve Değerlendirme)
4. Yükseköğretim
5. Öğretmen Yetiştirme
6. Eğitimde Yeni Teknolojiler
7. Türkçe ve Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi
 - Türkçe Eğitim ve Öğretim
 - Yabancı Dil Eğitim ve Öğretimi
8. Eğitim Finansmanı
9. Türk Eğitiminin Finansman Kaynakları
 - Eğitim Yatırımları
 - Öğretim Programları (Müfredat Programları). (MEB, 1989)

Şûrada yedi ana gündem maddesi bulunmaktadır. Görsel Sanatlar Eğitimine “Öğretim Programları” ve “Türk Eğitim Sistemi” başlıklı gündemler içerisinde yer verilmiştir.

Şûra katılımcıları. On ikinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 363 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcisinin bulunmadığı görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On ikinci Millî Eğitim Şûrası'nın Türk Eğitim Sistemi Komisyonu, Öğretim Programları Komisyonları'nda Görsel Sanat Eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Onikinci Millî Eğitim Şûrası'nın “Türk Eğitim Sistemi Raporları” üzerinde yapılan görüşmeler sırasında söz alan İnci San:

Kısaca bilim ve teknikteki gelişmelerin yanı sıra, kültür hayatımız açısından son derece önemli olan sanat alanındaki yetişimi geliştirmek, basta güzel sanatlar fakülteleri olmak üzere çeşitli sosyal bilimler alanlarına daha kaliteli öğrenci kaynağı oluşturmak, gençlerin estetik ve sanat ilgisi yeteneklerini geliştirmek, temel eğitime kaliteli sanat eğitimcisi yetiştirmek, iş alanlarında ve endüstri alanında daha iyi tasarımcılar yetiştirmek, Atatürk ilkelerine bağlı, ülkeyi ileri götürecektir sanat ve kültür adamlarını yetiştirmek amacıyla ve 28 Şubat 1988 tarih ve 19739 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 3 üncü maddenin bu bölümünün 19 uncu fıkrasında yer alan “Sosyal, beşeri ve sanat dallarında özel yetenek gösteren çocuklar için fen lisesi modeli esas alınarak bu branşlara ağırlık verilecek liseler açılacaktır” ibaresine dayanarak bir güzel sanatlar lisesinin açılmasını öneriyorum. Bu konuda yeterli araştırma

yapılmış mıdır diye sorular gelecektir biliyorum, fakat bu araştırmaların mutlaka yapılması gerektiğine de inanıyorum. Ayrıca, burada çok az temsil edildiğine inandığım bir sanat eğitimcisi kitlesine ve güzel sanatlar alanlarının temsilcilerinin de bazı fikirlerini temsil ettiğim kanısındayım. Eğer Yüksek Divanınız izin verirse bu konuda Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde yapılmış bir çalışma projesini de Yüksek Divana izninizle sunmak istiyorum. (MEB, 1989, s. 154) şeklinde ilk kez Güzel Sanatlar Lisesi açılması konusunda bir öneride bulunduğu görülmektedir.

Onikinci Millî Eğitim Şûrası'na sunulan, Öğretim Programları Komisyonu Raporu'nun "Teklifler" kısmında (madde 15) : "Resim ve Müzik gibi uygulamalı sanat derslerinin programları geliştirilmeli" (MEB, 1989, s. 510) teklif edildiği görülmektedir.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûrada alınan "Resim ve Müzik uygulamalı sanat derslerinin programları geliştirilmeli" (MEB, 1989, s. 510) maddesi üzerine 1992'de Resim-İş dersi programı yeniden hazırlanmıştır.

Hazırlanan programın genel amaçları arasında, hedefin insanın yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve estetik eğitim verilmesi olduğu açıklanmaktadır. Resim-İş eğitiminin, genel eğitimin bir parçası olmasına karşın, kendine özgü yöntemleri olduğuna, bu dersin bir boş zaman değerlendirme yolu olmadığına, öğrencilerin kendilerini ifade edecekleri ve sanat yoluyla kişisel bütünlüğe ulaşacakları süreçler oluşturulacağına yer vermektedir (İlköğretim Kurumları Resim-İş Öğretimi Programı, 1992). Resim-İş dersi diğer derslerin yardımcısı olmaktan çıkarılarak, kendi başına bir ders konumuna kavuşturulmuştur.

1991 yılından sonra İlk ve orta öğretimde müfredatta resim dışında başka alanlara da yer verilmiştir. Böyle olunca, Müfredat programları içinde Resim adı içeriği tam karşılayamadığı düşünülmüştür. Gazi Eğitim Fakültesinin Yüksek Öğretim Kurumu'na

yaptığı başvuru tekrar gündeme girmiş oldu. Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nca 1992'de "Güzel Sanatlar" ya da "Sanat Eğitimi" şeklinde değişimi rapora girmiş, talep haklı bulununca, üniversitelerin görüşü alındıktan sonra değişime karar verilmiştir (Özsoy, 1998'den akt. Altinkurt).

Türkiye'de sanat eğitimi alanındaki önemli bir gelişme 1989- 1990 yılında öğretime başlayan Güzel Sanatlar Liseleridir.

Yükseköğretim seviyesinde Güzel Sanatlar Eğitimi alanında iki kurum vardır. Güzel Sanatlar Fakültelerinin amacı sanatçı yetiştirmek, Eğitim Fakültelerine bağlı Resim-İş bölümleri öğretmen yetiştirmeyi hedeflemektedir. Resim iş öğretmeni yetiştirme yöntemi uzmanlara göre hep yetersiz olmuştur.

Bu yetersizliği gidermek için Yüksek Öğretim Kurumu ile Dünya Bankası arasında hazırlanan "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" Yerli ve Yabancı Uzmanlar Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi sistemini hedeflemiştir. Bu proje 1996-97 öğretim yılında uygulamaya girmiş, Resim-iş bölümlerinde deneme süreci başlamıştır. İki kitap ekleme ve düzeltmeleri yapıldıktan sonra, Ortaöğretim Sanat Öğretimi ve İlköğretim Sanat Öğretimi adıyla basılmıştır. İlk ve ortaöğretim sanat öğretmenleri dört aşamada ele alınmış; Uygulamalı Çalışmalar, Sanat Tarihi Anlayışı, Estetik ve Eleştiri temel bilgi ve davranış kazanımı hedeflenmiştir (San, 2001).

Onüçüncü Milli Eğitim Şûrası

Onüçüncü Milli Eğitim Şûrası, 15-19 Ocak 1990 tarihleri arasında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol başkanlığında toplandı, gündem konusu 'yaygın eğitim' olarak belirlenmiştir. (MEB,1990).

Şura'nın temel amacı, yaygın eğitimin daha fazla yaygınlaşmasını sağlayıp, yüksek düzeyde verim alınmasını sağlamaktır. Şura'nın amaçları aşağıda verilmiştir:

- Bilim ve teknolojiadaki sürekli değişim, gelişmeler neticesinde tüm halka sürekli eğitim vermek,
- Başta okuma-yazma ve Türkçe öğrenimi olmak üzere, gelişen teknoloji sayesinde halkın ayak uydurmasını sağlaması için gerekli bilgileri vermek, ulusal değerlerimizi korumak için halkı bilinçlendirmek, boş zamanların değerlendirilmesi için beceri kazandırma, meslek edindirme, meslekte kendini geliştirme, bu nedenle insan gücünü geliştirme, sağlıklı, verimli insan olmak için gerekli eğitim verilmesini sağlamak,
- Yaygın eğitimin amacı, Milli Eğitim Bakanlığının temel ilke ve prensiplerine uygun olması koşulu ile örgün eğitime hiç katılmamış ya da herhangi bir kademesinde bulunmuş vatandaşların eğitimine devam etmesi için bilgi ve beceri sahibi yapmak ve istenen davranışları kazandırmak olarak açıklanmıştır (Milli Eğitim Şûraları (1939-1993), 1995)

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Yaygın Eğitimde Kavram, Kapsam ve Eğilimler
2. Yaygın Eğitimde Organizasyon ve İş birliği
3. Yaygın Eğitimde Yatırım ve Finansman
4. Yaygın Eğitimde Personel. (MEB, 1990)

Şûrada gündem maddeleri yaygın eğitim üzerinde durulmuştur. Okul dışı eğitimin artırılması buna bağlı olarak halk eğitim merkezlerinin çoğaltılması konuları üzerinde durulmuştur. Alınan kararlar çerçevesinde 1992 yılı içerisinde İlköğretim Resim-İş Öğretim Programının hazırlandığı görürüz.

Şûra katılımcıları. Onüçüncü Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 490 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde sanat eğitimcisinin bulunmadığı görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Onüçüncü Millî Eğitim Şûrası'nda "Yaygın Eğitimde kavram ve kapsam eğilimleri Komisyon'unda" Görsel Sanat Eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir. Şûrada alınan kararlar arasında, "Sosyal kültürel kurs programları içinde sanat eğitimine ağırlık verilmelidir" (MEB, 1990). İfadesinin dışında, sanat eğitimine ilişkin bir konuya rastlanmamaktadır.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra komisyonlarında Görsel Sanatlar Eğitimine yönelik bir bulguya rastlanılmamaktadır.

Ondördüncü Milli Eğitim Şûrası

Ondördüncü Milli Eğitim Şûrası, Eğitim Yönetimi ve Okul Öncesi Eğitim konularını görüşmek üzere 27-29 Eylül 1993 tarihlerinde bakan Nahit Menteşe başkanlığında Ankara'da toplanmıştır (MEB, 1993). Şûra'nın gündemi Okul Öncesi Eğitimi ile Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği konuları üzerinde durmuştur.

Şûra gündemi: Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği
 - Millî Eğitimde Teşkilatlanma
 - Yönlendirme
 - Eğitim Kurumlarının Yönetimi ve Yöneticiliği

- Eğitim Yöneticilerinin; Yetiştirilmesi, Atanması ve Yer Değiştirilmesi

- Eğitim Yönetiminde Denetim

2. Okul Öncesi Eğitimi

- Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması

- Okul Öncesi Eğitim için Kaynak Temini ve Kullanımı

- Okul Öncesi Eğitim Programları ve Eğitim Araçları

- Okul Öncesi Eğitimde Koordinasyon ve İşbirliği

- Okul Öncesi Eğitimi Mevzuatı

- Okul Öncesi Eğitim Alanına Öğretmen Yetiştirme ve İstihdam

- Okul Öncesi Eğitim Modelleri. (MEB, 1993)

Şûrada daha çok okul öncesi önemi ve bu alandaki eksiklerin belirlenmesi konuları üzerinde durulmuş Görsel Sanatlar Eğitimine gündem maddeleri içerisinde doğrudan yer verilmemiştir.

Şûra katılımcıları. On dördüncü Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 521 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müdürü'nün bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On dördüncü Millî Eğitim Şûrası'nın ayrıldığı komisyonlarda görsel sanatlar eğitimine yönelik bir bulguya rastlanılmamaktadır.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra komisyonlarında, görüşmelerde ve alınan kararlarda bir bilgiye rastlanılmamıştır.

Onbeşinci Milli Eğitim Şûrası

Onbeşinci Milli Eğitim Şûras'ı 13-17 Mayıs 1996 tarihleri arasında toplanmıştır (MEB, 1996). Bakan Turhan Tayan başkanlığında Ankara'da toplanan şûra Türk Milli Eğitim sisteminin hedef, ilke ve politikalarını belirlemek, özellikle yönlendirme ve yeniden yapılanmayı tartışmak, yeni yüzyılın gereklerine uygun, çağdaş eğitim sistemi kurabilmeyi amaçlamıştır.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır:

1. İlköğretim ve Yönlendirme
2. Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma
3. Yükseköğretime Geçişin Yeniden Düzenlenmesi
4. Toplumun Eğitim İhtiyacının Sürekli Karşlanması
5. Eğitim Sisteminin Finansmanı. (MEB, 1996)

1996 yılında toplanan Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası ilköğretim ve yönlendirme ile ilgili, kesintisiz ilköğretimin 8 yıla çıkarılması, programların tekrar elden geçirilmesi, haftalık programların öğrencilerin gelişimine uygun düzenleme yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, ders dışı etkinliklerle öğrencilere sanat ve spor eğitimi verilmesi de benimsenmiştir.

(Kurtuluş, 2000, s. 188). Şûrada beş gündem maddesi ele alınmış bunlar içerisinde Görsel Sanatlar Eğitimi “İlköğretim ve Yönlendirme” ve “Ortaöğretim Yeniden Yapılanma” maddelerinde söz edilmiştir.

Şûra katılımcıları. Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 608 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye sayısı içerisinde bulunan sanat eğitimcisinin bulunmadığı görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası'nda “Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Komisyonu'nun” alt komisyonu olan “Orta Öğretimde Yapılanma Komisyonu ve İlköğretim ve Yönlendirme Komisyonunda” görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası'na sunulan Ortaöğretimde Yeniden Yapılanma Komisyon Raporu'nun Ortaöğretimde Yapılanma kısmının, “Eğitim-Öğretim” bölümünün birinci kararı aşağıdaki gibidir:

“Millî Eğitim Temel Kanunu amaç ve ilkelerine göre, genel öğretim ile meslekî ve teknik öğretimin amaçları ve yetiştireceği öğrenci tipi yeniden tanımlanmalı; 2000'li yılların gerçekleri, değişimleri ve geleceğin ihtiyaçları çok iyi araştırılarak, beyin ve genler üzerindeki yeni buluşların eğitime etkileri takip edilerek , “Sorularla Programlı Öğrenim”, “Keşif Yolu” vb. öğrenim teknikleri de kullanılarak, ileri dünyanın eğitimdeki düzeyine ulaşmak amacıyla, bunlara göre müfredat ve dersler yeniden düzenlenmeli; çok hızlı okuma, iyi anlama ve gözlem alanlarını iyi kullanarak, bilgi birikim kaynaklarına yazı yazma standartlarına ulaşarak sanata yönelmiş, hareketli, atılcı insan tipi meydana getirmeli; yaratıcı düşünceyi geliştirme, öğrenmeyi öğrenme, bilgi arama ve bulma yöntemleri, geleceği hesaplama, millî kültür ve Türk dünyasıyla eğitimin ve ortak Türkçenin koordinasyonu hedeflenmeli; bu suretle artan nüfusun ve sınıflarda yığılmaların ilâve bir çözümü olarak yeni öğrenim teknolojileri devreye sokulmalı; bunun için de ülke şartlarının gerektirdiği insan gücünün yetiştirilmesi için, ortaöğretim kurumları; öğrencilerin % 65'ini meslekî teknik eğitime, %35'ini genel eğitime yöneltecek ve bu yönde öğretim görmelerini sağlayacak şekilde yeni bir yapıya

kavuşturulmalı; insan gücü-eğitim-istihdam dengesi kurulmalıdır” (MEB, 1989, s. 537) şeklinde hazırlandığı ve uygulamaya konulmak üzere Bakanlık “İcra Plânı”nda yer aldığı görülmektedir.

Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası Genel Kurul Çalışmaları'nın ikinci oturumunda Sunulan “İlköğretim ve Yönlendirme Komisyon Raporu’nda, “Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin notla değerlendirilmemesi gerekliliğinin yer aldığı görülmektedir”. Raporda bunun yanı sıra öğrencilerin yaratıcılık ve ifade becerilerinin geliştirilmesi gerekliliğinin altı çizildiği gözlemlenmektedir (MEB, 1996, s. 118).

Genel kurulca oylanarak kabul edilen “İlköğretim ve Yönlendirme Komisyon Raporu’nda (madde 24) (Onbeşinci Millî Eğitim Şûrası, 1996 s. 198): “Spor ve sanat eğitimine önem verilmeli, bu eğitime ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır” şeklinde olduğu görülmektedir.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra’da İlköğretim ve Yönlendirme Komisyon Raporu’nda; Müzik, Resim, Beden Eğitimi ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin notla değerlendirilmemesi kararının “2006 Görsel Sanatlar Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programına” yansımaları şu şekilde tespit edilmiştir; “Programın “Ölçme-Değerlendirme Yöntem, Teknik ve Araçları” bölümünde, eğitimde kullanılan başlıca ölçme değerlendirme örnekleri verilmiş fakat ölçme aracı kullanılması zorunlu değildir. Örnek olarak; Eğitim ve öğretim sürecinde olan öz değerlendirme çalışmaları öğrencilere not vermek için değil, kendilerini ifade etme ve etkili bir öğrenme için kullanılmalıdır ifadesi yer almaktadır” (Görsel Sanatlar Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programına, 2006).

Şûra'da "İlköğretim ve Yönlendirme Komisyon Raporu'nun" 24. maddesinin (MEB, 1996 s. 198): "Spor ve sanat eğitime önem verilmeli, bu eğitime ders dışı etkinliklerle de ağırlık kazandırılmalıdır" kararının "2006 Görsel Sanatlar Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programına yansımaları şu şekilde tespit edilmiştir; "Programın, Öğrenme ve Öğretme Süreci bölümünde görsel sanatlar hayatın her alanında bir bütünlük ve devamlılık gösterdiğinden, öğretmen öğrencilerin aileleriyle iş birliği içinde olmalı, okul dışında da estetik duyarlılığın geliştirilmesinin sağlanmaya yönlendirilmelidir. Programın özellikleri bölümde, eğitim ortamları sınıf içi ve sınıf dışı(parklar, bahçeler, müze, tarihi yerler, sanat kültür merkezleri vb.)olarak zenginleştirilmelidir" (Görsel Sanatlar Dersi (1.-8. Sınıflar) Öğretim Programına, 2006).

Onaltıncı Milli Eğitim Şûrası

Onaltıncı Milli Eğitim Şûrası, 22-26 Şubat 1999 tarihleri arasında Ankara'da dönemin Milli Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu başkanlığında toplanmıştır. Gündem Mesleki ve Teknik Eğitime ayrılmıştır. Bakanın özeleştiri yaparak "Bugüne kadar şûralarda önemli kararlar alınmış, bir kısmı hayata geçirilememiştir" demiştir (Deniz, 2001).

Şûrada görüşülen konular arasında üzerinde durulan mesleki teknik eğitim oluşmuştur. Doğrudan ya da dolaylı da olsa sanat eğitime değinilmemiştir. Fakat, "sanat ve estetik duyarlılığı olan" bireylerin yetiştirilmesi gerektiği ortaöğretim yapılandırılması için bahsedilmiştir (Kurtuluş, 2000).

Şûra gündemi. Şûra gündemi oluşturan maddeler şunlardır:

1. Mesleki ve teknik eğitimin, orta öğretim sistemi bütünlüğü içinde ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılması

2. Okul ve işletmelerde meslek eğitimi ve istihdam
3. Mesleki ve teknik eğitim alanına öğretmen ve yönetici yetiştirme
4. Mesleki ve teknik eğitimde sınavsız yükseköğretime geçiş
5. Mesleki ve teknik eğitimde finansman. (MEB, 1999)

Şûrada Gündem maddelerinden de anlaşılacağı gibi mesleki ve teknik eğitim üzerinde durulmuş Görsel Sanatlar Eğitimine doğrudan yer verilmemiştir.

Şûra katılımcıları. Onaltıncı Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 683 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye içerisinde sanat eğitimcisinin bulunmadığı görülmektedir.

Şûra Kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On altıncı Millî Eğitim Şûrası'nın ayrıldığı komisyonlarda görsel sanatlar eğitime yönelik bir bulguya rastlanılmamıştır.

Onyedinci Millî Eğitim Şûrası

Onyedinci Millî Eğitim Şûrası 13-17 Kasım 2006 tarihlerinde Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik başkanlığında toplanmıştır. Şurada küreselleşme ve Avrupa Birliği sürecinde Türk Millî Eğitim sistemi farklı boyutlarla ele alınmıştır. Alanında uzman katılımcılar Millî Eğitimin sorunlarını, bu problemlerin çözümünü özgür bir şekilde ifade etme imkanı bulmuşlardır (MEB, 2007).

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır;

1. Türk Millî Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişler, Yönlendirme ve sınav sistemi
2. Küreselleşme ve AB Sürecinde Türk Eğitim Sistemi. (MEB, 2006)

Şûrada yukarıda bahsedilen gündem maddeleri üzerinde durulmuş Görsel Sanatlar Eğitimine doğrudan yer verilmemiştir.

Şûra katılımcıları. On yedinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 714 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye içerisinde bulunan sanat eğitimcileri arasında İstanbul Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dekanı bulunduğu görülmektedir.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On yedinci Milli Eğitim Şûrası'ndan ayrıldığı komisyonlarda görsel sanatlar eğitime yönelik bir bulguya rastlanılmamıştır.

Onsekizinci Milli Eğitim Şûrası

Onsekizinci Milli Eğitim Şûrası 01-05 Kasım 2010 tarihleri arasında toplanmıştır.

Şûra gündemi. Şurada üzerinde durulan konular; öğretmen yetiştirilmesi, öğretmenlerin istihdamı, mesleki gelişimleri, liderlik özellikleri, ilköğretim ile ortaöğretim kurumlarının güçlü yapılar haline getirilmesi, ortaöğretimin erişilebilir hale getirilmesi, öğrencilerin sanat, spor, rehberlik ve danışmanlık eğitimi almaları gibi konular gündeme gelmiştir. Onsekizinci Milli Eğitim Şûrası'nın yapıldığı dönemin Millî Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu 'dur (MEB, 2010).

Şûrada yukarıdaki maddeler gündeme gelmiş. “Spor, Sanat, Beceri ve Değerler Eğitimi Komisyon’unda” Görsel Sanatlarla Eğitimin sorunlarından bahsedilmiştir.

Şûra katılımcıları. On sekizinci Millî Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 716 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye içerisinde “Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu” adıyla toplanan komisyonda 35 kişi bulunmaktadır.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On sekizinci Milli Eğitim Şûrası'nda "Sanat ve Beceri Eğitimi Alt Komisyonu'nda" görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Sanat, beceri ve değerler eğitimi komisyonun aldığı kararlar ve şûrada görüşülen sorunlar;

1. Spor liseleri ve güzel sanatlar liseleri için belirlenen ödenek yeterli değildir. Bu yüzden sanatsal faaliyetlerin yeterli şekilde yürütülmesi mümkün değildir.

2. Okullardaki fiziksel al yapı yeterli olmayıp, müzik, resim gibi derslerin atölyeleri bulunmamaktadır.

3. İlkokul dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa değin 1 ders saati görsel sanatlar dersi için yetersizdir.

4. Okullarda alan derslerine giren öğretmen sayısı yeterli değildir.

5. Spor liseleri ve güzel sanatlar liselerindeki öğrenci kontenjanının yüksek olması nedeniyle kişisel çalışma gerektiren derslerin verimini düşürmektedir

6. Resim dersinin adı 2006 yılında değiştirilmiş olmasına rağmen, öğretmenlere bu konu ile ilgili yeterli hizmet içi eğitim ve bilgi verilememiştir.

7. Görsel sanatlar dersinin işlenmesinde görsel kültür son derece önemlidir. Adı görsel sanatlar olan ders "Görsel Kültür Eğitimi" şeklinde değiştirilmesi, ders içeriğinin de bu bağlamda milli ve uluslararası modern uygulamalar gözetilerek tekrar oluşturulmalıdır.

8. Fakat, bu şekilde bir uygulama derste yer almamaktadır.

9. Özel yeteneğe hitap eden bu tür derslerin nota göre değerlendirilmesi, yeteneği olmayan öğrencilerin okuldaki başarı durumunu olumsuz şekilde etkilemektedir.

10. Sanat faaliyetlerinin yapılacağı fiziki ortam çok sınırlı ya da mevcut değil.

11. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda derece elde eden öğrenciler, yükseköğretime geçerken bu başarı dikkate alınmamaktadır.

12. Denetleyen kişiler alan dışı oldukları için yeteri kadar danışmanlık yapılamamaktadır.

13. Spor liselerinden ve güzel sanatlar liselerinden mezun öğrencilerin yüksek öğretime geçişlerinde ek puan verilmemektedir.

14. I. kademedeki öğretmenlerin müzik ve görsel sanatlar dersleri için yeteri kadar birikimleri olmadığı için bu derslerin fen, matematik gibi derslerle ikame edilmesi ciddi sorun teşkil etmektedir. Bu sınıftaki öğretmenlerin üniversite eğitimleri esnasında müzik ve resim gibi alanlardaki birikimlerin arttırılması gerekmektedir.

15. Sanat alanındaki yarışmalarda maddi olarak desteklenmediği için katılım çok sınırlı kalmaktadır (MEB, 2010).

Sanat, beceri ve değerler eğitimi komisyonunun aldığı öneriler;

1. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan dairelerde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nda sanat alanında uzman kişilerin görev alacağı güzel sanatlar eğitim birimleri ihdas edilmesi,

2. Üniversite düzeyinde Güzel sanatlardaki dağınlıklığın YÖK tarafından giderilmesi

3. Öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerindeki programların ilk ve ortaöğretimin amaçları dikkate alınarak, alan derslerinin sayısı arttırılarak tekrar yapılandırılması,

4. Norm kadro aranmadan ilköğretim ve ortaöğretimde beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar öğretmenlerinin atamalarının yapılması,

5. Güzel sanatlar lisesine alınması planlanan öğretmenlerin uzman jüri tarafından seçilmesi, devlet konservatuar mezunlarının da çalgı dersi öğretmenlerinin arasına katılımının sağlanması,

6. Farklı disiplinlere ait olan Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin birbirinden ayrılarak, ayrı okullar halinde faaliyet göstermesi,

7. Bir tarihte TÜBİTAK tarafından uygulanan kısa adı (BAYG) olan “Bilim Adamı Yetiştirme Grubu” projesine benzer bir “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi”nin hazırlanıp uygulamaya konulması,

8. Beş Yıllık Kalkınma Planları için Sanat Eğitimi İhtisas Komisyonu’nun da kurulması,

9. Belirli sürelerde hizmet içi eğitime alınarak sanat eğitimi öğretmenlerinin özelliklerinin geliştirilmesinin sağlanması,

10. Müzik ve resim ders saatlerinin ilköğretim düzeyinde modern teknikler göz önüne alınarak belirlenmesi ve ortaöğretim kurumlarında mecburi ders statüsüne alınması,

11. 2006/97 sayılı genelgeyle ders dışı eğitim faaliyetleri 1 yıllık ders, toplam ders saatinin %5’i olacak şekilde sınırlandırılmış. Belirlenen bu oranda artış sağlanması,

12. Okul öncesi ve ilköğretim 1., 2., 3. Sınıflarda verilen görsel sanatlar ve müzik derslerinin branş öğretmenlerince verilmesi,

13. Bilim ve Sanat Merkezlerinin sayılarının arttırılıp sadece bilim değil aynı zamanda sanatın da yetenekli öğrencilere hitap edecek şekilde yeniden düzenlenmesi,

14. İlköğretimden mezun oluncaya kadar tüm öğrencilerin bir müzik aleti çalacak şekilde hedef konması,

15. Sanat eğitiminin, hayat boyu öğrenme programı çerçevesinde, özellikle yaygın eğitim kurumları yoluyla verilmesi, bu kurumların altyapı ve öğretmen açısından güçlendirilmesi,

16. Teknoloji ve Tasarım öğretmenlerinin, öğretim programlarının amaçları doğrultusunda hizmet içi eğitim yoluyla gerekli formasyonu almasının sağlanması,

17. İstihdam daralması nedeniyle halk oyunları öğretmenleri müzik öğretmenliğine geçirilmiştir. Bu uygulamadan vazgeçilerek tekrar halk oyunları öğretmenliğine işlerlik kazandırılması,

18. İlk ve ortaöğretim kurumlarında sanat ve beceri amaçlı derslerin daha etkin işlenmesi amacıyla destek elemanlarının atanması,

19. Sanat eğitimi için gerekli enstrüman, şövale vb. ders araç ve gereçlerinin sağlanması,

20. Sanat eğitimi ile ilgili; yerel yönetimler, yaygın eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği ile yardımlaşmanın sağlanması (MEB, 2010).

Eğitimi uzun vadede insan yetiştirmeye yönelik sağlam bir yapıdan yoksun kalması ulusal eğitim çizgimizin sürekli değişmesidir. Sorunlara kısa vadede ve tek yanıt çözümler aranması eğitim sistemimiz içerisinde ağırlığın fen ve matematik alanlarına verilmesi görsel sanatlar dersini disiplinler dışı boş zaman uğraşı konumuna getirmiştir. Sanatla ilgili olumsuz yaklaşımlar, sanatı toplumda bir gereklilik olarak bile görülmemesi olgusu oluşturmuş bu da ailelerden oradan da çocuklara yansımaktadır. Sanat dersleri (resim, müzik gibi), sadece rahatlatma ve dinlendirme amaçlı bir ders gibi okullarda fazla üstünde durulmayan, bu alan olmuştur. Son dönemde görsel sanat dersi müfredatında yapılan değişikliklerle bu ders sadece uygulamalı çalışmalarının yapıldığı bir ders olmaktan çıkarılarak görsel bilinç kazandırma, duyarlılık yaratma, kültürlerin sanatlarını keşfetme tarih bilinci kazandırmaya yönelik düzenlenmiştir.

Görsel sanatlar eğitimi verilmesindeki temel amaç öğrencileri sanatçı yapmak değil, içlerindeki yaratıcılık yeteneğini ortaya çıkartıp gelişmesine katkı vermektir. Güzel sanatlar eğitimi asla lüks eğitim değildir. Tam tersi, görsel sanatlara ayrılan maddi kaynaklar ve zaman arttırılmalıdır.

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra'da GSE bağlamında alınan kararların 2010 yılında yapılan Onsekizinci Milli Eğitim Şûrasında alınan kararlar şu şekilde yansımıştır;

Şûrada “Sanat ve Beceri Eğitimi Alt Komisyonu’nda” 13. karara göre Bilim ve Sanat Merkezleri’nin yaygınlaştırılarak bilimin yanında sanatta da üstün yetenekli öğrencilere hitap edecek şekilde düzenlenmesi, kararın uygulamaya yansımaları şu şekildedir;

Tebliğ dergisinde 26/08/2015 “Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi” Bakanlığımıza bağlı okullarda öğrenim görmekte olan özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak üzere “Bilim ve Sanat Merkezleri” açılmaktadır. Bilim ve Sanat Merkezlerinin kuruluş ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar ile bu merkezlere öğrenci seçimi, kayıt kabul, eğitim-öğretim, yönetici ve öğretmen seçimi ile yetiştirilmesine ilişkin usul ve esaslar İlgi (a) Yönerge ile düzenlenmiştir. Ancak Bilim ve Sanat Merkezlerine öğretmen ve öğrenci seçimi süreçlerinde yenilikler yapılması ve mevcut Yönerge’nin ihtiyacı karşılamaması nedeniyle söz konusu Yönerge’nin yeniden düzenlenmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu çerçevede düzenlenen “Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi” ile “Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu” ilişikte sunulmuştur. (Tebliğ Dergisi, 2015)

Şûra'da “Sanat ve Beceri Eğitimi Alt Komisyonu’nda” alınan diğer bir karar ise 2.Okulların fiziki alt yapıları yetersiz olup resim, müzik vb. dersler için atölyeler bulunmamakta 10. Sanatsal faaliyetlerin icra edileceği ortamlar sınırlı ya da yok denecek kadar azdır, maddelerine göre uygulamaya yansımaları şu şekildedir;

Tebliğ Dergisinin ikinci bölümünde Okullar Okul binaları ve derslikler madde 14. (Değişik: Makam Oluru 16/7/2014-3007900) İlkokul, ortaokul ve liseler en az öğretim yılı sayısı kadar, mesleki ve teknik liselerde ise her bir meslek alanının öğretim yılı sayısı kadar dersliği bulunan binalarda açılır. Madde 15- Görsel sanatlar dersliği: Her bir öğrenci için 1,5 m2 kullanım alanı düşmelidir. Okullar müzik ve görsel sanatlar dersliğini birlikte de oluşturabilir. (Tebliğ Dergisi, 2015)

Şûrada alınan bir diğer karar ise; Görsel sanatlar eğitimin amacı her öğrenciyi sanatçı yapmak değil, her öğrencide mevcut olan yaratıcılık gücünü ortaya çıkarıp geliştirmektir.

2013 Görsel Sanatlar İlkokul ve Ortaokul Öğretim Programının “Açıklamalar” kısmında; Programın sağlıklı bir şekilde işlenmesi, öğretmenin ön hazırlık yapması ve öğrencilerin bir sanatçı gibi değil, sanata duyarlı bireyler yetiştirmelerini sağlayacak etkinlikler düzenlemelidir (Görsel Sanatlar İlkokul ve Ortaokul Öğretim Programı, 2013)

Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası

1939’dan başlayarak 2017 yılına kadar toplanan şûraların sonuncu olan Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası 06 Aralık 2014 tarihinde toplanmıştır (MEB, 2014). Şûranın gündem maddelerine baktığımızda Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili görüşlerin Öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri başlığı altında inceleyebiliriz.

Şûra gündemi. Şûra gündemini oluşturan maddeler şunlardır;

1. Öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri,
2. Öğretmen niteliğinin artırılması,
3. Eğitim yöneticilerinin niteliğinin artırılması,

4. Okul güvenliği. (MEB, 2014)

Şûrada yukarıdaki maddeler gündeme gelmiş. Öğretim programları ve haftalık ders çizelgeleri başlığı altında liseler ile ilgili görüşmelerde Görsel Sanatlar İlgili bir bölüm ayrılmıştır.

Şûra katılımcıları. On dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası'nın toplam katılımcı üye sayısının 600 kişi olduğu görülmektedir. Toplam üye içerisinde “Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu” adıyla toplanan komisyonda 26 kişi bulunmaktadır.

Şûra kararları ve GSE' ye yer verilme düzeyi. On dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası'nda “Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri Komisyon'unda” görsel sanat eğitimi ile ilgili görüşme ve kararların bulunduğu tespit edilmiştir.

Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri; “Görsel sanatlarda geleneksel sanatlar öğretilecek bu bağlamda, liselerde, bilim ve medeniyet tarihinde öne çıkan düşünür ve bilim insanlarının çalışma ve eserlerine ilkökul, ortaokul ve lise öğretim programlarında yer verilmesi; "Görsel Sanatlar" dersi çatısı altında geleneksel sanatlar hat, ebru, tezhib ve minyatür öğretim programlarının da uygulanmasına imkân verilmesi, güzel sanatlar liselerinin programlarında Türk müziğinin makamsal sistemi ve çalgıları ile geleneksel sanatlar yer verilmesi, önerileri benimsenmiştir” (MEB, 2014).

Öneriler; Şahsiyet Eğitimine Dönük Spor, Sanat ve Beceri Dersleri Verilmeli: Sanat, spor, edebiyat etkinlikleri, şahsiyet oluşumu için yeniden düzenlenmelidir. Bunlar, birer ders olmaktan çok karakter ve beceri ediniminde uygulama alanları olarak tanımlanarak ölçütler geliştirilmelidir. Sanat ve beceri eğitimi kapsamında kültürel mirasımızı oluşturan geleneksel sanatlar (ebru, hat, tezhip, minyatür vb.) ile zanaatların öğretimine özel önem verilmelidir (MEB, 2014).

Seçmeli dersler, bireysel gelişimin farklı alanlarda oluşumunu ve bireyin şahsiyet eğitimini destekleyecek farklılıkları içerecek şekilde düzenlenmelidir. Bu nedenle, seçmeli derslerin temel eğitimde, fotoğrafçılık, drama, çalgı ve çalgı toplulukları, milli oyunlar, milli ve manevi yaşamı destekleyen alanlar, trafik, dijital medya, ikinci yabancı dil; ortaöğretimde, el sanatları ve zanaatları, genel hukuk, toplum ve aile ilişkileri, uygulamalı tarım, genel sağlık, milli oyunlar, milli ve manevi yaşamı destekleyen alanlar, konuşma ve yazma, gazetecilik, dijital medya vb. alanlarda oluşturulmalıdır (MEB, 2014).

Şûra kararlarının GSE bağlamında uygulamaya yansımaya düzeyi. Şûra'da GSE bağlamında alınan kararların aşağıdaki açıklamalar şeklinde uygulamaya yansıdığı tespit edilmiştir.

Alınan karar; "görsel sanatlar" dersi çatısı altında geleneksel sanatlar hat, ebru, tezhib ve minyatür öğretim programlarının da uygulanmasına imkân verilmesi. 2017 Görsel Sanatlar Ortaöğretim Programı "Açıklamalar" kısmında şu şekilde yansımıştır: Görsel Sanatlar dersi; resim, heykel, mimari, seramik, grafik sanatlar, geleneksel sanatlar gibi sanatın pek çok uygulama alanını içeren geniş bir disiplin alanıdır. Farklı malzeme ve teknik kullanımını içeren bu alanlar, öğrencinin kendini ifade etme, kendini keşfetme, özgüven sağlama gibi kişilik gelişiminin yanı sıra yaratıcılık, görsel okuryazarlık, eleştirel ve çok yönlü düşünme gibi becerilerinin geliştirilmesine de imkân tanır. Programda Dikkat Edilcek Hususlar Bölümünde ise; geçmiş ve günümüz sanat anlayışı belli düzeyde incelenecektir. Sanatın tarihsel perspektifinde, 21. Yüzyılın değişen değerleri dikkate alınarak başta kendi kültür ve sanatımız olmak üzere, diğer ülkeleri de kapsayacak bir bakış açısıyla verilmelidir. Bu bağlamda geleneksel sanatlarımızın da öğrenciler tarafından tanınıp bilinmesi önemlidir (Görsel Sanatlar Ortaöğretim Programı, 2017).

İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin “seçmeli dersler ve açıklamalar” bölümlerinde zorunlu dersler içerisinde Görsel Sanatlar Dersinin 1 saat olarak görmekteyiz. Seçmeli dersler arasında ise Tebliği Dergisinde şu şekilde uygulamaya yansımaları görülmüştür;

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 20/12/2016 tarihli ve 43769797-121-E.14376252 sayılı yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesinin “seçmeli dersler” ve “açıklamalar” bölümlerinde, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ekli örneğine göre değişiklik yapılması hususunu uygun görüşle arz ederiz. Açıklamalar kısmında Madde 6. Sanat ve Spor grubunda yer alan Görsel Sanatlar, Müzik, Spor ve Fizikî Etkinlikler dersleri öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilir. Madde 2. Okullarda seçmeli ders uygulaması konusunda esneklik sağlanacak ve her okul yönetimi kendi imkânları doğrultusunda çizelgenin seçmeli dersler bölümünde yer alan azami 10 dersten bir grup oluşturacaktır. Öğrenciler, kendi okullarında okul yönetimi tarafından oluşturulan gruptan derslerini seçecektir. (Madde 8) İsteyen okullarda on (10) ders saatine kadar okul ve çevrenin şartları ile öğrencilerin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak okul yönetiminin kararıyla her türlü eğitici faaliyet uygulanabilir (Örneğin sanat etkinlikleri, sportif çalışmalar, sosyal ve kültürel etkinlikler, yabancı dil vb.). (Tebliğ Dergisi, 2017)

Bölüm V

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, 4. Bölümde sergilenmiş olan bulgular ve yorumlara bağlı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Sonuç

Bu araştırmada, 1939'dan günümüze Millî Eğitim Şûraları'nın; görsel sanatlar eğitimine yönelik kararlar alıp alınmadığı, bu kararların görsel sanatlar eğitiminde uygulamaya yansımalarını ve etki oranlarını, bu kararlar alınırken sanat öğretimine yönelik katılımcı sayılarının ve komisyonlarda görüşülme oranları ile ilgili durum tespiti yapılmıştır.

Bu süreçte; Milli Eğitim Şûralarının hangi tarihlerde toplandığı ve şûra gündemlerini oluşturan konular analiz edilmiştir. Milli Eğitim Şûra Yönetmeliğinde de bahsettiğimiz gibi şûraların Bakanın daveti üzerine 4 yılda bir toplanması esastır ibaresi yer almaktadır fakat Bakan gerektiğinde şûrayı olağanüstü toplantıya çağırabilir. Şûralarda bazen değişen oranlarla bazen beş, yedi, sekiz en çokta üç ve dört yıl arasında toplanmışlardır. Bu şekilde toplanmaları, alınan kararların uygulamaya yansımada bir tutarsızlık ortaya çıkarmıştır. Kararların tam anlamıyla işleve konmamıştır. Şûra gündemlerini oluşturan maddelerinde ise o dönemin eğitim sorunlarını tartışılarak bu sorunları çözecek kararlar alınmaya çalışılmıştır. Millî Eğitim Şûra'larının yapıldığı yıllar içerisinde Görsel Sanatlar Eğitimine yönelik gündem maddeleri ve komisyonları incelenmiştir. Şûralarda alınan komisyon kararlarını incelediğimizde Görsel Sanatlar Eğitimine aşağıdaki sonuçlara varılmıştır;

Tablo 1.'e bakıldığında Milli Eğitim Şûralarında oluşturulan komisyon sayılarının ve görsel sanatlar eğitiminin görüşüldüğü komisyon sayılarının yıllara göre farklılık gösterdiği gözlemlenmektedir. Tablo 1'de yer alan 1943, 1949, 1953, 1962, 1981 ve 1988 yıllarında yapılan Milli Eğitim Şûralarını incelediğimizde komisyonlarda görsel sanatlar eğitimi ile

görüülen komisyon sayılarının en yüksek olduğu yıllar olduğu görölmektedir. 1990, 1993, 1999 ve 2006 yıllarında yapılan şûralarda ise Görsel Sanatlar eğitiminin hiçbir komisyonunda görüşülmediği görölmektedir. Genel olarak bakıldığında ise yapılmış olan On dokuz Millî Eğitim Şûrası'nda oluşturulan toplam komisyon sayısının 86 olduğu; bu komisyonlar içinde görsel sanatlar eğitiminin görüşüldüğü toplam komisyon sayısının ise 24 olduğu göze çarpmaktadır. Yapılmış olan ondokuz Millî Eğitim Şûrası'nda, oluşturulan komisyonlar bakımından güzel sanatlar eğitiminin görüşülme oranının % 28 olduğu görölmektedir.

1939 yılından 1962 yılına kadar yapılmış olan altı Millî Eğitim Şûrası'nın, güzel sanatlar eğitiminin görüşüldüğü komisyon sayısının toplam komisyon sayısına oranı bakımından değışen oranlar ile görölmektedir. 1962 yılından 1982 yılına kadar olan dört Millî Eğitim Şûrası'nda ise ortalama sayılabilecek bir oranla istikrarlı bir süreç gözlemlenmektedir. 1982 yılından 2014 yılına kadar olan süreç içindeki dokuz Millî Eğitim Şûrası'nda; 1988, 1996, 2010 ve 2014 yıllarındaki düşük sayılabilecek oranlar dışında güzel sanatlar eğitiminin hiçbir komisyonunda görüşülmediği saptanmaktadır. Günümüze bakıldığında 2010 ve 2014 yıllarında bir komisyonunda ele alınan görsel sanatlar eğitimine geniş bir yer verilmiştir. 1943, 1949 yılında yapılan İkinci ve Dördüncü Millî Eğitim Şûralarında en yüksek oranla komisyonlarda Görsel Sanatlar ile ilgili konuların ele alınması da göze çarpmaktadır. Bu durum GSE' de belli bir politika olmadığının göstergesi sayılabilir. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında temelleri atılmak istenen GSE ile kültürün ön plana çıkarılma isteği daha sonraları gereken önemi verilmediği, zaman zaman gerekli görüldüğünde akla gelen, diğler derslere sadece destek olmak için var olan bir ders olarak görölmüştür denebilir. Fakat günümüz 2010 ve 2014 şûralarında tek komisyonunda derinlemesine yer verilmesi GSE'nin sorunlarının görölmeleri ve önerilerin hayata geçirilmesinde daha etkili olmuştur.

Tablo 1

Gündem Maddelerine Göre Oluşturulan Komisyonlarda Görsel Sanatlar Eğitiminin Görüşülme Oranın Yıllara Göre Dağılımı.

Şûralar	Şûra Toplantı Yılları	Komisyon Sayısı	Görsel Sanatlar Eğitiminin Görüşüldüğü Komisyon Sayısı	% Olarak Dağılımı
1	1939	8	1	%12.5
2	1943	3	2	%66
3	1946	5	1	%20
4	1949	5	4	%80
5	1953	8	2	%25
6	1957	4	1	%25
7	1962	6	3	%50
8	1970	2	1	%50
9	1974	2	1	%50
10	1981	4	2	%50
11	1982	5	1	%0
12	1988	7	2	%28.5
13	1990	4	0	%0
14	1993	2	0	%0
15	1996	5	1	%20
16	1999	5	0	%0
17	2006	2	0	%0
18	2010	5	1	%20
19	2014	4	1	%25
TOPLAM		86	24	%28

Tablo 2.'e bakıldığında 1946, 1949, 1962, 2010, 2014' de yapılan Şûraların içerisinde yer alan sanat eğitimcisi üye sayılarının en yüksek yıllar olduğu görülmektedir. 1988, 1990, 1996 ve 1999 yıllarında yapılan Şûralarda ise sanat eğitimcisi üye sayılarının ise en düşük yıllar olarak belirlendiği görülmektedir. Yine genel toplama bakıldığında Millî Eğitim Şûralarındaki 7305 üye sayısının içinde yer alan sanat eğitimcisi üye sayısı 96 kişi ile temsil edildiği dikkat çekicidir.

1939-2014 yılları arasında yapılan Millî Eğitim Şûraları'nda gerek toplam üye sayısının, gerekse toplam üye içerisindeki sanat eğitimcisi sayılarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Millî Eğitim Şûraları'na katılan sanat eğitimci üyeleri ve bu üyelerin genel üye sayısına oranına bakıldığında, sanat eğitimcisi üyelerin oldukça az sayıda yer aldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, görsel sanatlar eğitimi temsil eden üye sayısının yeterli olmadığına ulaşılmıştır.

Sanat eğitimcisi üyelerin şûralara katılım oranları ile ilgili olarak yapılan inceleme sonucu; 1939 yılından 1962 yılına kadar olan altı Millî Eğitim Şûrası'nda azalan bir oran, 1957 yılından 1988 yılına kadar olan altı Millî Eğitim Şûrası'nda ise artan bir oran gözlemlenmiştir. 1988 yılından 2006 yılına kadar olan süreç içindeki beş Millî Eğitim Şûrası'nda ise bir kişi ile birlikte hemen hemen hiç üye bulunmadığı görülmüştür. 2006 ve 2014 yılları içerisinde tekrar bir artış görülmüş olsa bile sanat eğitimcisi adına görsel sanatlar eğitiminin, Millî Eğitim Bakanlığı'nın en yüksek danışma organı olan Millî Eğitim Şûraları'nda temsil edilme oranının düşük olması sonucunun oldukça düşündürücü olduğu görülmüştür.

Tablo 2
Milli Eğitim Şûralarına Katılan Üyelerin Genel Üye Sayısına Oranı

Şûralar	Şûra Toplantı Yılları	Toplam Üye Sayısı	Üye Sanat Eğitimcisi Sayısı	%
1	1939	138	3	%2.17
2	1943	141	3	%2.13
3	1946	290	6	%2.07
4	1949	277	5	%1.81
5	1953	326	2	%0,61
6	1957	336	1	%0.3
7	1962	527	5	%0.95
8	1970	153	2	%1.31
9	1974	131	1	%0.76
10	1981	136	3	%2.21
11	1982	155	2	%1.29
12	1988	363	0	%0
13	1990	490	0	%0
14	1993	521	1	%0.19
15	1996	608	0	%0
16	1999	683	0	%0
17	2006	714	1	%0.14
18	2010	716	35	%4.89
19	2014	600	26	%4.33
TOPLAM		7305	96	%25.16

Ayrıca 1988 ve 1996 yıllarında toplanan komisyonlarda görsel sanatlar eğitimi hakkında konuşulan komisyonlar olduğu halde şuraya sanat eğitimcisi davet edilmemesi; 1993, 2006 yıllarında sanat eğitimcisi davet edildiği halde görsel sanat eğitimi hakkında komisyon kararları bulunmaması Milli Eğitim Şuralarında Görsel Sanatlar Eğitimine verilen önemin çok az olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda 2010 ve 2014 Milli Eğitim Şuraları bir milat olarak kabul edebiliriz. Bunun nedeni ise daha önceleri Görsel Sanatlar Eğitimcilerin temsil oranı %2 lere bile zor çıkarken bu iki şurada tek komisyon olmasına rağmen %4 lere varan temsil oranı olmuştur. Bu da Görsel Sanatlar Eğitimine verilen değer arttığına bir işaret olarak yorumlanabilir.

1939- 2014 yılları arası yapılan Millî Eğitim Şûra'larının görsel sanatlar eğitime yönelik almış olduğu kararlar komisyon raporları incelenerek tespit edilmiştir. Buna karşın alınan kararların uygulamaya konulmasında sorunlar ortaya çıkmakta ve kararlar hayata geçirilememektedir. Bunun nedeni ise şûralarda alınan kararların Milli Eğitim Bakanlığınca tavsiye niteliği taşımasından dolayı yaptırım zorunluluğu olmamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bundan dolayıdır ki kararların önemli bir bölümü uygulanamıyor. Bir başka konu ise şuralarda ki komisyona katılan Görsel Sanatlar eğitimcilerinin şûraya katılsalar dahi herhangi bir karar almadıkları bu nedenle katılımcıların fiili olarak görev almadıkları ya da bir karar alsalar sadece göstermelik olarak konulup uygulamaya konulmada aksaklıklar olduğunu tespit edilmiştir.

Tartışma

Milli Eğitim Şûraları genel çerçevede incelenmiş olup Görsel Sanatlar eğitimine ne kadar yer verilmiş, alınan kararlar eğitim sistemimiz içerisinde ne kadarı uygulamaya yansımış incelenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma kapsamında 1939-2014 yılları arasında yapılmış olan Milli Eğitim Şûraları'nın Görsel Sanatlar Eğitim programlarına etkisi incelenmiş ve bunu etkileyebilecek faktörlerden, görsel sanatlar eğitiminin komisyonlarda görüşülme oranı ve katılan üyelerin içerisinde yer alan sanat eğitimcisi üyelerinin oranı saptanmıştır. Bu oranlar şûra komisyonlarında GSE'ne az yer verildiği sonucuna ulaşılmış, diğer katılımcı üye sayılarına bakıldığında sanat eğitimcisine ayrılan yerin yeterli olmadığı sonucu tespit edilmiştir.

Şûralara genel olarak bakıldığında Görsel Sanatlar Eğitime yönelik alınan karar sayılarının ve bu kararlar içinde öğretim programlarına yansıyan kararların yıllara göre farklılık gösterdiği sonucu ulaşılmıştır. Kararların programlara yansımaları uzun bir süre sonra gerçekleştiği tespit edilmiştir.

İlki 1939 yılında Onikincisi 1988 yılına kadar olan şûra komisyonlarında Görsel Sanatlar eğitimi ile ilgili alınan karar sayısı bakımından yüksek bir süreç olduğu belirlenmiş, 1990, 1993, 1999 ve 2006 yılında ise hiçbir karar alınmadığı saptanmıştır. 1996, 2010 ve 2014 yıllarında yapılmış olan şûralarda 1996 yılındaki şûra hariç 2010 ve 2014 yılındaki şûralarda komisyonda geniş bir yer verilmiş ve karar sayısının arttığı tespit edilmiştir. Uygulamadaki süreç ise 2010 yılından günümüze bakıldığında alınan kararların öğretim programlarına daha kısa sürede yansıdığı saptanmaktadır.

Milli Eğitim Şûralarında Görsel Sanatlar Eğitimi ile ilgili kararların içeriğine bakıldığında genel anlamda sanat eğitimi derslerinin bir boş zaman uğraşısı gibi görüldüğü tespit edilmiştir. Görsel Sanatlar Eğitimi eğitim sistemimiz içerisinde ki yerini ve önemini

yitirmesine sebep olmuştur. 2010 yılında yapılan Onsekizinci Milli Eğitim Şûrasında sanat ve değerler komisyonunda; eğitim sistemimizin sürekli değişmesi, insan yetiştirmeye yönelik olmasından dolayı ağırlığın fen ve matematik alanlarına verilmesi görsel sanatlar eğitiminin ders dışı boş zaman uğraşısı konuma getirilmesinden yakınılmıştır.

Görsel Sanatlar Eğitimi açısından diğer bir konu ise 1949 yılında ortaokullarda Resim dersinin yanına İş bilgisinin de eklenmesidir. İş bilgisi adı altında öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmekten çok onların el becerilerini ortaya çıkarmak, dersin amacı ise yaşama hazırlık olmuştur. Diğer yıllar içerisinde Resim ile İş bilgisi birbiri ile karıştırılmış ve Resim dersinin uygulanmasında anlam karmaşası yaşanmıştır. Daha sonraki yıllarda İş Teknik Bilgisi dersi olarak Resim dersinden ayrılmıştır.

1943 yılında gerçekleştirilen İkinci Milli Eğitim şûrasında alınan kararlardan biri olan liselere sanat tarihi dersi konulması öğrencilerde sanat bilgisinin artırmak ve zevkini geliştirmek amaçlanmıştır. 1952 yılında lise programlarında seçimlik ders olarak yerini almıştır.

1939'dan 1962 Yedinci Milli Eğitim Şûrasına kadar GSE'i ile ilgili ayrı bir komisyon ilk defa oluşturulmuştur. "Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar" adı altında oluşturulan bu komisyon önemli kararlar almıştır. 1968 İlkokul ve Ortaokul Resim- iş dersi programına yansımaları tespit edilmiştir. İkinci bir komisyon ise 1982 yılında Onbirinci Milli Eğitim Şûrası'nda yer alan "Türkiye'de Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Milli Eğitim Yüksek Danışma Kurulu"dur. Komisyonda görüşülen sorunlar şu şekilde olmuştur; ders saatinin azlığından yakınılmış ve dersin programda var, fakat uygulamada yok olduğundan bununda o alanda yetişmiş öğretmenlerin yeterli bilgilerinin olmaması ya da zamanla yabancılaşmış olmalarından kaynaklandığı vurgulanmıştır. Diğer konu ise Resim- iş dersinin isminin Plastik Sanatlar Eğitimi olması önerilmiş, dersin adı 2006 yılında Görsel Sanatlar Eğitimi olarak değiştirilmiştir. Öğretim Programda öğrenme alanları Görsel Sanat Kültürü, Görsel

Sanatlarda Biçimlendirme ve Müze bilinci oluşturmuştur. Buradan anlaşılacağı gibi sanatta uygulamalı çalışmaların yanı sıra sanat eserlerini anlama görsel olarak okuma ve onlardan haz alma gibi konularını da içine almıştır.

Görsel sanatlar eğitimi ile ilgili şûralarda genel anlamda sürekli karar olarak gördüğümüz Görsel Sanatlar Eğitimi dersinin not ile değerlendirilmemesi konusudur. Bu konu 2006 yılında gerçekleştirilen öğretim programı ile açıklık getirilmiştir. Programda Ölçme ve Değerlendirme kısmında; eğitimde temel ilke, bireysel farklılıkların gözetilmesi gerektiğini ve eğitimcinin hiçbir zaman her öğrenciden aynı sonucu alması beklememesi gerektiği vurgulanmıştır. Sanat eğitimi öğrencinin kendi eğilimlerini, becerilerini, yeteneklerini keşfetmesine imkân sağlar.

Son olarak 2014 yılında Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası'nda sanat beceri eğitimi kapsamında kültürel mirasımızı oluşturan geleneksel sanatlar (ebru, hat, tezhip, minyatür vb.) ile zanaatların öğretimine özel önem verilmelidir ifadesi kullanılmış. Bu kararın uygulamada ders programında görmekteyiz fakat uygulamada eksikleri vardır. Çünkü öğretmenlerin bu konuyla ilgili teknik anlamda hâkim olamayışından uygulamada zorluklar çekmektedirler.

Görsel Sanatlar Eğitimi ile ilgili kararlar belli yıllardaki Milli Eğitim Şûralarının içerisinde yer aldığı tespit edilmiş. Kararlar öğretim programlarına yansıdığı fakat uygulama da sorunlar olduğu saptanmıştır.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayanarak geliştirilen Millî Eğitim Bakanlığı'na yönelik olarak öneriler;

Görsel Sanatlar eğitimi ve öğretimi konulu bir komisyon yapılması, Millî Eğitim Şûraları'nda görsel sanatlar eğitimini temsil eden üye sayısı artırılarak, daha iyi temsil edilmesi önerilmektedir Şura gündemi; öğretmen, öğrenci, veli, üniversite öğretim elemanları ve akademisyenlerin de katılımı ile belirlenmelidir. Alınan kararların; yapılan her şûrada işlerlik düzeyleri, uygulama sorunları, yeni ihtiyaçlarla olası gelişmeleri bir sonraki şûrada görüşülmeli, değerlendirilmeli, kararların tekrar alınmaması için, şûraların yaptırım gücünün belirlenmesi, sağlanmalıdır. Millî Eğitim Şûraları'nın yönetmelikle belirlenen tarihlerde yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- II. Abdülhamit Döneminde Eğitim Öğretim. (1993). *Büyük İslam Tarihi Ansiklopedisi* içinde (Cilt. 12, ss. 455- 489). Çağ Yayınları.
- Alakuş, A. O. (2003). Düünden Bögüne Görsel Eğitiminin Genel Bir Görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*, 160. Erişim
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160
- Alakuş, A. ve Mercin, L. (2009). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Akengin, Ç. (2005). *İlköğretim okullarında I. Kademedede Resim-İş dersi veren sınıf öğretmenlerinin Resim-iş dersinde karşılaştıkları sorunlar* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Artut, K. (2006). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aslaner, N. (2008). *Milli Eğitim Şûraları ve Eğitim Politikaları (1939- 1946)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Altinkurt, L. (2015) *Türkiye 'de Sanat Eğitiminin Gelişimi*. Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi. Erişim
https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/12/125-136.pdf
- Aykut, A. (2006). *Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 33-34.
- Boydaş, N. (1996).Sanat Kültürü Yansıtır. *Milli Eğitim Dergisi*, s.131, 8.
- Creswell, J. N. (2007). *Qualitative inquiry and research desing: Choasing among five approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: 5 age

- Çetin, K. ve Gülsren, Ö. H. (2003). Cumhuriyetten Günümüze Eğitim Stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*. Milli Eğitim Yayınları, s. 160.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/cetin-gulseren.htm
- Deniz, M. (2001). *Milli Eğitim Şûralarının Tarihçesi ve Eğitim Politikalarına Etkileri(1939-1999)*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İsparta.
- Dinç, S, (1999). *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları Ve Alınan Kararların Uygulamaları(1923-1960)*. Hacettepe Üniversitesi Atatürk İnkılap ve Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Etike, S. (2001). *Cumhuriyet Dönemi Resim Eğitimi (1923-1950)*. Ankara: Güldikeni Yayıncılık.
- Erbay, M. (2013). *Sanat Eğitimi Üzerine*. İstanbul: Beta yayınevi.
- Gökhan, A. M. (2007). *Türkiye’de İlköğretimde Plastik Sanatlar Eğitimi ve Önermeler*. Marmara Üniveristesesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Gündoğdu, E. (2007). *Milli Eğitim Şûralarında Ortaöğretim Müzik Öğretim Üzerine Alınan Kararların Ortaöğretim Müzik Öğretim Programına Etkileri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Gençaydın, Z. (1987). *Resim-İş Eğitiminin Amaç ve ilkeleri, Resim-İş Eğitiminde Eğitim Durumları*. Güzel Sanatlar Eğitimi. Ankara: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- İlhan, A. Ç. (1999). *Türkiye’de Resim Eğitiminin 75 Yılı*. Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları [Elektronik versiyonu]. Cumhuriyet ve Çocuk II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi içinde, s.278.
- Kırıçoğlu, O. (2005). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kurtuluş, Y. (2000). *Türkiye’de Sanat Eğitim Tarihi(1950-1999)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmış Doktora Tezi.

- M.E.B.(1991). *Birinci Maarif Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B.(1991). *İkinci Maarif Şûrası(15-21 Şubat 1943) Çalışma Programı, Raporlar, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Üçüncü Maarif Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Dördüncü Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Beşinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Altıncı Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Yedinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Sekizinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Dokuzuncu Milli Eğitim Şûrası(24 Haziran-4 Temmuz 1974) Öneriler Raporlar Kararlar Uygulamaya Konulan Esaslar*, Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *Onuncu Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1991). *On Birinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1989). *On İkinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1990). *On Üçüncü Milli Eğitim Şûrası*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1993). *On Dördüncü Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (1996). *On Beşinci Milli Eğitim Şûrası*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B.(1999). *On Altıncı Milli Eğitim Şûrası*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (2007). *On Yedinci Milli Eğitim Şûrası*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. *On Sekizinci Milli Eğitim Şûrası*. <https://ttkb.meb.gov.tr> (05.03.2017).
- M.E.B. Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası ,
http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/35/27/719973/dosyalar/2015_02/02041116_19.millieitimiraskarlar.pdf
- M.E.B. Ondokuzuncu Milli Eğitim Şûrası,

http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/19MilliEgitimSurasiweb.pdf.

M.E.B. (1995). *Milli Eğitim Şûraları(1939-1993)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1995). *Milli Eğitim Şûraları (1939-1993)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1998). *Milli Eğitim Şûraları (1939- 1996)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Tebliğler Dergisi. (1995). *Milli Eğitim Şûra Yönetmeliği* Erişim Tarihi (29.01.2017)

(<http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/59-1995>).

M.E.B. (1992). *İlköğretim Kurumları Resim- İş Dersi Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (2007) *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (1.-8. Sınıflar)*.Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (2017) *Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programı*. .Ankara: Milli Eğitim Basımevi. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=176>

M.E.B. (2017) *Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programı 9.-12. Sınıflar)*.Ankara: Milli Eğitim Basımevi. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=176>

M.E.B. (2013) *Görsel Sanatlar İlkokul ve Ortaokul Öğretim Programı*. .Ankara: Milli Eğitim Basımevi. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=176>

M.E.B. (1938). *Orta Okul Programı*. İstanbul: Devlet Basımevi.

M.E.B. (1949). *Orta Okul Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.G.S.B. (1988). *Orta Okul Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B. (1968). *İlkokul Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B.(1971). *Tebliğ Dergisi*. c:34, s.1650. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B.(1974). *Tebliğ Dergisi*. c:37, s.1797. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B.(2015). *Tebliğ Dergisi*. c: 78, s.2696. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B.(2015). *Tebliğ Dergisi*. c: 78, s.2698. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- M.E.B.(2017). *Tebliği Dergisi*. c: 80, s.2718. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
(https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_06/06022003_heyeti_ilmiy.pdf).
- Oğuzkan, F. (1990) Köy Enstitüleri Öğretim Programları. *Kuruluşunun 50. Yılında Köy Enstitüleri Ankara Eğitim Dergisi Yayınları*, s.12-37.
- Özlap, R., Altaınal, A., (1977). *Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenlenme Teşkilatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özsoy, V. (2007). *Görsel Sanatlar Eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- San, İ. (2001). *Sanatlar Eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. Ankara, Kasım. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/135/929.pdf>
- San, İ. (1992). *Sanat Eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/509/6228.pdf>
- Tataroğlu, E. (2012). *1975 -2011 Yılları Arasında Resim Sanat Derslerinin Değişen Adı Ve İçeriğinin Ders Saati Ölçeğinde Değerlendirilmesi*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, c:11 s.39.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu. (2000). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu(29/01.2007) :
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.588a5848456ea6.65384149
- Türe, N. (2007). *Eğitimde Ve Öğretimde Bir Araç Olarak Görsel Sanatlar Eğitiminin Öğrencilere Sağladığı Katkılar*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tansuğ, S. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Kocatürk U. (1984). *Atatürk'ün fikir ve düşünceleri*. İstanbul.

Ülkü, C.(2008). *Sanat Eğitimi, Sanat ve Köy Enstitüleri*. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimler Dergisi, c: 4, s: 1.

Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Variş, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*. Ankara: Alkım Yayınları.

Yazıcı, K. (2008) *1939- 1970 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Milli Eğitim Şûralarında Sosyal Bilgiler Öğretimiyle İlgili Alınan Kararlar Ve Uygulamaları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kurumları ve Yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Ek- 1: Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği

MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI YÖNETMELİĞİ

Resmî Gazete: 8.9.1995/22398

Tebliğler Dergisi: 25.9.1995/2439

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; Millî Eğitim Şûrası'nın teşkili, işleyişiyle ilgili çalışma esas ve usullerini düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; Millî Eğitim Şûrası'nın teşkili, çalışması, işleyişiyle ilgili iş ve işlemleri kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 14/6/1973 tarih ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile 30/4/1992 tarih ve 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

"Bakanlık" Millî Eğitim Bakanlığı'nı,

"Bakan" Millî Eğitim Bakanı'nı,

"Şûra" Millî Eğitim Şûrası'nı,

"Kurul" Talim ve Terbiye Kurulu'nu,

"Gündem" Şûra'da ele alınacak konu başlıklarını,

"Genel Kurul" Tabîî üyeler, seçimle gelen üyeler ile davetli üyelerden oluşan

Kurulu,

"Genel Sekreterlik" Millî Eğitim Şûrası Genel Sekreterliği'ni ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Şûra

Madde 5 — Şûra; Bakanlığın en yüksek danışma kuruludur. Türk Millî Eğitim Sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder, gerekli kararları alır.

Şûra'nın Teşkili

Şûra, Teşkili ve İşleyişi

Madde 6 — Bakan, Şûranın tabîî üyesi ve başkanıdır. Şûra; tabîî üyeler, seçimle gelen üyeler, davetli üyeler ve müşahitlerden teşekkül eder.

Tabîî Üyeler

Madde 7 — Tabîî üyeler şunlardır:

- a) Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millî Eğitim Komisyonu Başkanı ve Üyeleri,
- b) Bakanlıktan;
 1. Müsteşar,
 2. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı,
 3. Müsteşar Yardımcıları,
 4. Teftiş Kurulu Başkanı,
 5. (Değişik: 3.8.2006/26248 RG) Strateji Geliştirme Başkanı,
 6. Birinci Hukuk Müşaviri,
 7. Genel Müdürler ve Bağlı Kuruluşların birim amirleri
 8. Talim ve Terbiye Kurulu Üyeleri,
 9. Bağımsız Daire Başkanları,
 10. Yürürlükten kaldırılmıştır. (4.5.2010/27571 RG)

c) Yükseköğretim Kurulu'ndan;

1. Kurul Başkanı,

2. (Değişik alt bent : 4.5.2010/27571 RG) İlgili başkan vekili,

3. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanı

d) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı,

e) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı,

1. Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı,

2. Türk Dil Kurumu Başkanı,

3. Türk Tarih Kurumu Başkanı,

4. Atatürk Kültür Merkezi Başkanı,

f) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürü,

g) (Değişik: 3.8.2006/26248 RG) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı ve Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü,

h) Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürü,

i) Millî Eğitim Vakfı Merkez Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü.

Bakanlık ve diğer birimlerce belirlenen üyeler(1)

Madde 8 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Bakanlık ve diğer birimlerce belirlenen üyeler şunlardır:

a) Bakanlık teşkilatından;

1) Bakanlıkça belirlenen en fazla beş bakan müşaviri,

2) Bakanlıkça belirlenen her coğrafi bölgeden altışar il, birer ilçe millî eğitim müdürü,

3) Teftiş Kurulu Başkanlığınca belirlenen beş bakanlık müfettişi,

4) Konu/konuların özelliğine göre her coğrafi bölgeden İlköğretim Genel Müdürlüğünce belirlenen üçer ilköğretim müfettişi, yönetici, alan öğretmeni ve sınıf

öğretmeni; Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce belirlenen ikişer yönetici ve öğretmen; Erkek Teknik Öğretim Kız Teknik, Din Öğretimi, Ticaret ve Turizm Öğretimi ile Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüklerince belirlenen birer yönetici ve öğretmen,

5) Okulu bulunan diğer genel müdürlükler ile daire başkanlıklarınca belirlenen ikişer yönetici ve öğretmen,

6) Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünce belirlenen özel okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının her birinden üçer yönetici ve öğretmen,

7) Bilim Sanat Merkezi (BİLSEM) ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinden (RAM), Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce belirlenen ikişer yönetici ve öğretmen,

8) Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlüğünce halk eğitimi merkezi ile mesleki eğitim merkezlerinden belirlenen ikişer yönetici ve öğretmen,

9) Personel Genel Müdürlüğünce il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerinden belirlenen üçer müdür yardımcısı veya şube müdürü,

10) Yükseköğretim Genel Müdürlüğünce üniversiteler bünyesinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarından belirlenen birer yönetici ve öğretmen;

b) Konuların özelliğine göre yükseköğretim kurum ve kuruluşlarından Yükseköğretim Kurulunca belirlenen;

1) İki Yükseköğretim Kurulu üyesi,

2) Beşi vakıf üniversitelerinden olmak üzere on beş üniversite rektörü,

3) Eğitim, eğitim bilimleri, sanat ve tasarım fakültelerinin ilgili bölümlerinden on dekan, on beş öğretim üyesi,

4) Eğitim fakülteleri dışındaki fakültelerden on öğretim üyesi;

c) Diğer kurum ve kuruluşlardan;

1) Bakanlıkça şûranın gündemine göre belirlenen ilgili bakanlıkların müsteşarları ya da kurumların başkanlarından en fazla on kişi,

2) Devlet Plânlama Teşkilâtı Sosyal Plânlama Genel Müdürlüğüne bağlı bir daire başkanı ile iki uzman,

3) Genel Kurmay Başkanlığınca belirlenen askeri liseleri temsilen ikişer yönetici ve öğretmen,

4) Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı Polis Kolejinden birer yönetici ve öğretmen

5) Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinden bir temsilci,

6) Bakanlıkça her coğrafi bölgeden birer vali ve/veya kaymakam, ikişer belediye başkanı, il genel meclisi üyesi, il özel idaresi genel sekreteri, belediye meclisi üyesi ve muhtar,

7) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü ve Anadolu Ajansı Genel Müdürlüklerinden birer temsilci,

8) Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Milli Prodüktivite Merkezi, Türk Patent Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinden alanla ilgili birer temsilci,

9) Basın Konseyi Başkanı, Ankara, İstanbul, İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanları ve Anadolu Basın Birliği Genel Başkanı veya temsilcisi,

10) Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığından iki üye,

11) Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Türkiye temsilcisi.

Şûra Genel Sekreterliğince, Bakanlık birimlerinden belirlenerek gelen üyelerin ve şûra konularıyla doğrudan ilgili birimlerin sayısı, gündem dikkate alınarak gerektiğinde iki katına çıkarılabilir.

Davetli Üyeler

Madde 9 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Davetli üyeler aşağıdaki şekilde belirlenir:

a) Bakan tarafından davet edilecek üyeler şunlardır:

- 1) Millî eğitim eski bakanları,
- 2) Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu üyeleri,
- 3) Diyanet İşleri Başkanı,
- 4) Daha önce asaleten Bakanlık Müsteşarlığı ve Kurul Başkanlığı görevlerinde bulunanlardan en fazla sekiz kişi,
- 5) Şûra konularıyla ilgili resmî ve özel kurum ve kuruluşlar, meslek kuruluşları ve sendikalardan en fazla on beş kişi,
- 6) Konfederasyona bağlı olan veya üye sayısı en fazla olan eğitim sendikaları başkanlarından en fazla beş kişi,
- 7) İlgili sivil toplum kuruluşlarından en fazla 3 temsilci,
- 8) Gündemdeki konularla ilgili alan uzmanları ve akademisyenlerden en fazla on beş kişi,
- 9) Şûranın konusuna göre ilgili kuruluşlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından en fazla on kişi.

b) Genel Sekreterlik tarafından davet edilecek üyeler şunlardır:

- 1) Daha önceden asaleten kurul üyeliği yapanlardan en fazla on beş kişi,
- 2) Şûranın komisyon çalışmalarında görev alanlardan en fazla yirmi kişi,

- 3) Her coğrafi bölgeden belirlenecek illerden birer okul aile birliği başkanı,
- 4) Şûra konularına göre her coğrafi bölgedeki ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinden birer okul meclisi başkanı ile yükseköğretim kademelerinden birer öğrenci,
- 5) Bakanlıkta asaleten genel müdürlük yapmış emekli beş kişi,
- 6) Emekli olmuş öğretmenlerden en fazla beş kişi,
- 7) Şûra gündemi dikkate alınarak belirlenecek en fazla elli kişi.

Müşahitler

Madde 10 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Şûraya yurt içinden, yurt dışından müşahitler davet edilebilir. Davet edilecek müşahit sayısı davetli üye sayısını geçemez. Ancak konunun özelliğine göre Şûra Genel Sekreterliğince bu sayı %50 oranında artırılabilir.

Müşahitler komisyonlarda görev alabilir ve görüş bildirebilirler. Ancak oy kullanamazlar.

Şûra'nın Toplanması

Madde 11 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Şûranın, Bakanın daveti üzerine 4 yılda bir toplanması esastır. Bakan, gerektiğinde Şûrayı olağanüstü toplantıya çağırabilir.

Şûra, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır.

Şûra Gündemi

Madde 12 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Şûranın gündemi Bakanın önerisi veya doğrudan Kurulca tespit edilir. Gerek görülmesi hâlinde gündemin belirlenmesinde merkez ve taşra birimleriyle diğer kurum ve kuruluşların görüşleri de alınır.

Üyelerin daha önce düzenlenmiş şûralardaki gündem dışı teklifleri şûra gündeminde değerlendirilebilir.

Şûra Ön Hazırlıkları

Madde 13 — (Değişik birinci fıkra: 3.8.2006/26248 RG) Şûra Genel Sekreterliğince ön komisyon çalışmaları yaptırılarak belirlenen tespit ve görüşler doküman hâline getirilir.

Uygun görülecek merkezlerde veya illerde şûra hazırlık çalışmaları düzenlenebilir. Bu çalışmaların esas ve usulleri Genel Sekreterlikçe belirlenir.

Genel Sekreterlik, şûra gündemiyle ilgili olarak; gerektiğinde diğer Bakanlık, üniversite, şahıslar ile kurum ve kuruluşların da görüşlerini alarak ön hazırlık çalışmalarının boyutlarını genişletebilir.

Dokümanların gönderilmesi

Madde 14 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Şûra gündemiyle ilgili ön komisyon raporları ve gerekli diğer dokümanlar toplantıdan en az 30 gün önce üyelere elektronik ortamda veya CD ile gönderilir.

Şûra'nın Çalışma Esas ve Usülleri

Madde 15 — Şûra çalışmalarında aşağıdaki esas ve usuller uygulanır:

a) Genel Kurul; ilk oturumunda, biri Bakanlık mensubu üyeler arasından olmak üzere, iki başkan vekili ve dört raportör seçer,

b) (Değişik: 3.8.2006/26248 RG) Gündemdeki konularla ilgili olarak komisyonlar kurulur.

Gerektiğinde üyeler de bilgilendirilecek komisyonlar arasında üye değişikliği yapılabilir. Bu değişiklik Genel Sekreterlikçe komisyon çalışmaları başlamadan önce sonuçlandırılır.

c) Hazırlanan raporlar komisyon başkanlarınca veya seçilen bir sözcü tarafından Şûra Genel Kurulu'na sunulur Şûra Genel Kurulu bu raporları inceler, görüşür ve karara bağlar.

Şûra Komisyonlarının Çalışmaları

Madde 16 — Şûra Komisyonları, çalışmalarını aşağıdaki esaslara göre yapar:

a) Her komisyon, ilk toplantısında kendi üyeleri arasından açık oyla bir başkan, bir başkan yardımcısı ve üç raportör seçer ve şûra gündemi doğrultusunda bir çalışma plânı hazırlar,

b) Komisyonlar çalışmalarını gerekirse alt komisyonlar da kurarak hazırlanan plan dahilinde yürütür.

c) Kararlar oy çokluğu ile alınır ve alınan kararlar birer tutanağa bağlanır.

d) Her komisyon, kendi konusu ile ilgili çalışmalar yapar ve raporunu hazırlar. Bu raporlar, komisyon üyeleri tarafından imzalanır.

e) Komisyon başkanları, raporlarını zamanında Şûra Genel Sekreterliği'ne teslim eder.

f) Genel Kurul'da görüşülen raporlar, alınan kararlar doğrultusunda varsa ilâve veya çıkarmayı gerektiren düzenlemelerin yapılabilmesi için komisyon başkanlarına verilir.

Komisyon başkanları ve raportörleri tarafından yeniden düzenlenen raporlar, toplantı tutanaklarıyla birlikte Genel Sekreterliğe teslim edilir.

Şûra Kararlarının Kabulü

Madde 17 — Kararlar, toplantıya katılan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oyların eşit olması halinde Başkanın uygun bulduğu görüş kabul edilir.

Şûra Kararlarının Yayınlanması

Madde 18 — Şûra Genel Kurulunda alınan kararlar 4 ay içinde Tebliğler Dergisi'nde yayımlanır.

Şûra Kararlarının Uygulanması

Madde 19 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Şûra kararları tavsiye niteliğindedir. Bakanlık, Şûra Kararlarına önemi ve önceliğine göre Şûra Kararlarını Uygulama Programında yer verir. Kararlar, Bakan Onayı ile yürürlüğe girer.

Şûranın Sekreteryası İşleri

Madde 20 — Şûra'nın sekreteryası işleri Kurul Başkanlığı'na yürütülür.

Genel Sekreterin Görevlendirilmesi

Madde 21 — (Değişik: 3.8.2006/26248 RG) Kurulca üyeler arasından bir Genel Sekreter; Genel Sekreterin teklifi ile de biri kurul üyelerinden olmak üzere en çok üç genel sekreter yardımcısı görevlendirilir. Bu görevlendirmeler Kurul Başkanının teklifi ve Bakanın onayı ile kesinleşir.

Genel sekreter ve yardımcısının görevleri(2)

Madde 22 — (Değişik : 4.5.2010/27571 RG) Genel Sekreterin görevleri şunlardır:

- a) Daha önce yapılan şûraların genel değerlendirmesini yapmak ve gerektiğinde Kurula bilgi vermek,
- b) Şûranın teşkili için gerekli çalışmaları yapmak,
- c) Kurul tarafından tespit edilen şûra gündemini ve toplantı tarihini Bakanın Onayına sunmak,
- d) Şûra bütçesini hazırlamak, usulüne uygun harcamayı sağlamak. Harcama yetkililiği görevini yerine getirmek,
- e) Şûranın düzenli ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak,
- f) Genel kurulda yapılan görüşmeler ve sunulan raporlar ile Bakan tarafından onaylanan şûra kararlarını kitap hâline getirmek, şûra üyelerine ve ilgili yerlere elektronik

ortamda veya CD ile göndermek, icraya yönelik kararların Tebliğler Dergisinde yayımlanması için gerekli tedbirleri almak,

g) Şûra kararlarının uygulamaya konulması ve gerekli takibinin yapılması amacıyla koordine görevi verilecek birimlerle diğer ilgili birimlerin görevlerini belirleyip Bakan Onayı ile ilgili birimlere bildirmek,

h) Şûra gündemini dikkate alarak ilgili dairelerden sağlanacak personel desteğiyle Şûra Genel Sekreterliğini Bakan onayı ile oluşturmak.

Genel sekreter yardımcısının görevleri şunlardır:

- a) Yazışmaları koordine etmek,
- b) Davetlerin zamanında yapılmasını, şûra gündemiyle ilgili dokümanların şûra üyelerine gönderilmesini sağlamak,
- c) Açılış ve kapanış törenleriyle diğer sosyal ve kültürel faaliyetleri ve karşılama, ağırlama ve ulaşım hizmetlerini planlamak,
- d) Şûra konularıyla ilgili hazırlık komisyonları oluşturarak ön raporların hazırlanmasını sağlamak
- e) Komisyonları, gelen görüşler doğrultusunda dengeli bir şekilde oluşturmak ve Bakanın Onayına sunmak,
- f) Şûrada kurulan komisyonlar arasında koordinasyonu sağlamak,
- g) Komisyonlar tarafından hazırlanan raporları Genel Kurulda görüşülmek üzere elektronik ortamda veya çoğaltarak komisyon başkanı ve üyelerine sunmak,
- h) Genel Kurulda yapılan görüşmeler ve sunulan raporlar ile Bakan tarafından onaylanan şûra kararlarını kitap hâline getirmek, şûra üyelerine ve ilgili yerlere elektronik ortamda veya CD ile göndermek, icraya yönelik kararların Tebliğler Dergisinde yayımlanması için gerekli tedbirleri almak,
- ı) Genel sekreterin vereceği diğer görevleri yerine getirmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler Yürürlük ve Yürütme

Kaldırılan Hükümler

Madde 23 — 10 Ocak 1993 tarih ve 21461 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan "Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği" yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde, 24 — Bu yönetmelik, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 — Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür.

(1)Bu madde başlığı "Seçimle Gelen Üyeler" iken, 04/05/2010 tarihli ve 27571 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 2 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2)Bu madde başlığı "Genel Sekreterin Görevlendirilmesi" iken, 04/05/2010 tarihli ve 27571 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’in 9 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.